

თეატრი

№ 39

საყოველ-კვირთა სალიტერატურო და სამხატვრო გაზეთი.

№ 39

28 სექტემბერი

გამოიცემა ყოველ კვირათათვის

1886 წელსა.

ფასი გაზეთი „თეატრი“-სა ერთის წლით..... 5 მან. Xსასკეარ წლით ... 3 მან. სხვა ვადით ხელის მოწერა არ მიიღება.

ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში რედაქც. კონსტანტინის ქუჩაზე, ან ფოთში ბ-ნი ბესარიას კაფანდარასთან.

ცალკე ნუმერი გაზეთი „თეატრი“-სა ღირს 15 კაპ.

ისყიდება: თბილისში: ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში, შვედროვის სააგენტო კონსტანტინის ქუჩაზე, ალიხანოვის პაპი-როზის მაღაზიაში, ხიდის ყურთან. ქუთაისში: კილაძეთ წიგნის მაღაზიაში და ბათუმში პარიკმახერ არსენასთან.

გამოგზავნილი სტატიები; კორესპონდენციები; ლექსები და სხვა წერილი წერილები, თუ რედაქციამ საჭიროდ დაინახა შესწორდებიან.

რედაქცია უპირილესად სთხოვს ბ-ნი წერილების ავტორთ სტატიები გარჩევით იყვენ დაწერილნი.

გამოგზავნილი ხელთ-წერილები რედაქციაში ინახება მხოლოდ ერთს თვეს. სტატიების უკან გაგზავნას რედაქცია არ ეის-რულობს.

ყოველ წერილში აუცილებლად მოხსენებული უნდა იყოს ავტორის სახელი, გვარი და საცხოვრებელი ადგილი.

გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію газ. „ТЕАТРЪ“ Галлерей бив. Арцруни № 110.

ქართული თეატრი

ღღს, 28 სექტემბერს
წარმოდგენილი იქნება;

I
ს ა ნ ყ მ ა

კომედია-ქარსი 3 მოქმედ. და 4 სურათი.
მხზ. ა. ცაგარელისა

II
მესამე მოქმედება

თეატრის გასტონიუვილი

III
ღასაწყისი სწორეთ 7 1/2 საათზე.

მოთამაშენი: ქალ. სიფარაჯი—აბაშიძისა, გაბუნია, ლე-
ანბისა, ჩერქეზიშვილისა, მელიქიშვილისა; ბატ. უიფი-
ანი, აბაშიძე, ალექსევი—მესხიევი და სხვანი.

ქართული თეატრი

წარსულს ოთხშაბათს, 24 სექტემბერს ქართ.
ღრამ. საზოგადოების დასისაგან წარმოდგენილი იყო
ჯიაკომეტის ხუთ-მოქმედებიანი ღრამა „დამსაჯვის
ოჯახი.“ ეს პიესა უკვე ცნობილია ჩვენის საზოგა-
დოებისაგან და ჩვენ ახალს ვერაფერს ვიტყვი. «და-
მნაშავეის ოჯახი» როგორც ღრამა ვერაფერი შეი-
ლია და ჩვენ მხოლოდ ის გვაკვირებს, როგორა
სძლებს ეს პიესა ამდენი ხანი ევროპიულ რეპერტუ-
არში. მაგრამ თუ მოვიფიქრობთ, რომ უმთავრესი
როლი ამ პიესისა, კორნაღო, სავსეა ფიზიოლოგიუ-
რის ანალიზებით და მამსადამე აქტორს შეუძლიან
თავის ნიქის და ცოდნის ფართოდ გაშლა, მაშინ
ჩვენ ადვილად მივხვდებით, რად სთამაშობენ ამ პიესას
ყველა გამოჩენილი არტისტები და თვით გენიოსი
ტომასო სალვინი. და მართლა დიდი ცოდნა, ხე-
ლოვნება და ნიქია საჭირო, რომ აქტორმა სწორედ

და უტყუარად გამოხატოს კორაღლოს სულის მდგომარეობა, მისი სასო-წარკვეთილება, ეჭვი, სიბრაღეული, შიში, სიყვარული და სხვა მრავალი გრძობანი, რომელნიც დაუღალავლად უტრიალებენ კორაღლოს გულში და გაცხელებულ შანთისავით სდაღამენ მის უამისოდაც დახშულ არსებას.

ჩვენი დასის პატრიარქი კოტე ყიფიანი თამაშობდა კორაღლოს როლს და საუცხოვროდაც სთამაშობდა, განსაკუთრებით კარგი იყო სცენა დონ-ფერნანდოსთან, როცა კორაღლო ტყობილობს, რომ მისი ცოლი იმ სახლშივეა, სადაც ეხლა თვითონ არის... აქ პეტრომა ყოველისფერი დაგვაეწეა, მთლად დაიპყრო ჩვენი გული და გონება... კარგი აყო აგრეთვე სცენა როზალიასთან და ემასთან, მეტადრე ის ადგილები, როცა კორაღლო ნელის ხმით ცდილობს შვილს გაეაღიეროს, მაგრამ არ შეუძლიან, არ შეუძლიან იმიტომ, რომ თოთხმეტი წლის განმავლობაში მხოლოდ ბრაზები აღჩობდენ და წყველა-გოდების მეტს ვერას ამბობდენ მისი ტუჩები... საუცხოვო იყო სცენა არიგო პალმიერთან და მონსინიორთან, მეტადრე ის ადგილები სადაც კორაღლოს ღირსებას ეხებოდნენ. აქ ნათლად ეხედავით კორაღლოს ამას სასათს, მის ტემპერამენტის თვისებას, მის თავ-მოყვარებას... უფრო უფერული იყო სცენა ემასთან, სადაც მამა ეკითხება შვილს მის თავედასავალზე. აქ კორაღლო უფრო პოლიციელს, გამოძიებელ-მოსამართლეს ჰყენდა ვიდრე მოსიყვარულე-მამას, რომელიც გრძობს რომ მისი ალა მის წინა სდვას, მაგრამ მაინც ვერ ჰხედავს ამის გამოაშკარებას, თითქოს ეშინიან მეტის სინარულისაო, მეტის ბედნიერებისაო. სუსტი იყო ზოგიერთი ადგილი ცოლთან, რადგან გრძობათა თან-და-თანობა აკლდა...

საუცხოვოდ შეასრულა თავისი როლი ე. მესხივემა. მაყურებელი მაშინათვე შეატყობდა, რომ არტისტს თავისი როლი შესწავლული და შეგნებული ჰქონდა. მ. საფაროვი-აბაშიძისა ჩვეულებრივის სითამამეთ და ხელოვნებით თამაშობდა. ე. მელიქოვისას როლი რომ კარგად სცოდნოდა, უკეთ ითამაშებდა. ე. აბაშიძე თავის როლში არ იყო და ამიტომ მონსენიორი მკრთალად გამოუვიდა... თუმცა საზოგადოთ მთელი როლი კერავთ გაატარა. საზოგადოთ წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა, მაგრამ საუბედუროდ ხალხი ძრიელ ცოტა იყო. იმედია, რომ დღეს ხანუმაზე ხალხი ბლომად დაესწრება, თორემ თუ ასე გაგრძელდა ხალხის თან აგრძობა, როგორც აქამომდე იყო, დრამატიულ კომიტეტს საქმე გაუძნელდება...

წარმოდგენის ბოლოს კ. ყიფიანი ჩირაღდნებით და ტაშით გააცილეს.

ვალეკო — ია

ქართული თეატრი ქუთაისში

როგორც ვტყობა ამ წელს ქუთაისელებსაც ეღირსება სამუდამო ქართული დრამატიული დასი; მართალია, ამ დასის გამგე არც კომიტეტი და არც ვინმე „ფულიანი“ ანტრეპრენიორი, მაგრამ კარგს და სასარგებლო საქმისადმი სიყვარულით გამსჭვალულ ამხანაგობას არა ნაკლებ შეუძლიან საქმის წაყენებას ამ ანტრეპრენიორს. ქუთაისის ქართული დრამატიული დასი შესდგება 17 პირისაგან, მათ შორის დასახელებულია ექვსი ქალი-არტისტი და თერთმეტი ვაჟი-არტისტი. ეს რიცხვი სრული კომპლექტია ყოველი დასისათვის და უნდა ვიმედოვნოთ, რომ კარგათაც წავაიქაური თეატრის საქმე, მით უფრო რომ დასის გამგეთ არის კონსტანტინე სვიმონის-ძე მესხი, ყოველისფრით დახელოვებული არტისტი და როგორც გამგე უკვე გამოცდილი, კ. მესხი ერთ დროს თბილისშიაც იყო დასის გამგეთ ე. აბაშიძესთან ერთად და ჩინებულად მიჰყავდათ თეატრის საქმე. მრავალ დასახელებულ პიესებში შორის არის აგრეთვე კლასიკური პიესებიც, როგორც მაგალითად ედმონსდ კინი, ალექსანდრე დიუმას დრამა. ჯამნაშაის ოქასი, ჯიაკომეტის დრამა, მასკარადი, დრამა მ. ლერმონტოვისა და სხვანი.

ჩვენ სრული იმედი გვაქვს, რომ კ. მესხი რიგინათ წაიყვანს საქმეს, თუ მოთამაშენი კირგეულობის და სხვა მაგგვარ პიროვნულ «ამბიციების» მაგიერ ხელოვნებას და საქმეს დაუმეგობრდებიან. სცენაზე აუცილებელ საპიროებას შეადგენს რიგინი თავოსნობა, ხელ-მოჭერილობა, ხოლო ეს, ასეთი გამგებლობა, არ უნდა იყოს წრეს გადასული. — ღმერთმა ჰქნას და ქუთაისის დასმა წელი გაიმართოს. ჩვენ დრო გამოშვებით გავაცნობო მკითხველებს ქუთაისის თეატრის აე-კარგიანობას.

ფელეტონი:

თეატრის კვირა

ჩემს მოცილეს.

სელს ჩანგზე მიმოატურებ და ტკბილად აღუქვენ სიმები, ხან წარბებს შეჭკრავ მსცდურად, ხან ტკბილად გაიღიმები.

ფარსიკულად ცრემლსა ღვრი
და მითა ცდილობ, მაცდურა,
რომ უურადლებს სატრფოსი
შენ უფრო დაიმსახურა.

გიცქერ და ვივიჭრობ: მნელია,
თუ გამაცდურდა გონება,
მისგან შესცდება მრავალი
და მას ბრძმად დაქოიანება!

ეგ შენი გული ბუდეა
მუდმივ მტრობის და შურისა
და სუსტი, ყოვლად უძლეური
გულ-წრფელად სამსახურისა.

და სული შენი მდაბალი
ფარსიკელობით სჯესკე:
სიტყვა, აქ შენგან ნათესა,
შავ-საქმით დაგინჯისა.

ვერ შეძლებს შენი გრძობება
კეთილის თანაცრძობასა
და ვერ გაუწიეს კერავის
სიყვარულსა და მძობასა.

უკეთურის ყოველთვის
შენ შავ-საქმეთა მრავლობა
და გაწერის შებღს მცნებად:
„მტრობა და გაუტანლობა!“

არ ენდო, სატრფო, არ ენდო,
შენ ამის მაცდურ ცრემლებსა,
ამ ცრემლით მხოლოდ ეს ეკებს
თავის თავგანის მცემლებსა.

მაგრამ მე შენდე ცრემლ-გამშრადს.
მე სსკებისათვის არ ესწინავე,
რა დღესაც მომთხოვ, იმ დღესვე
ამ ჩემს თავს შენთვის გავეწინავე!

ცახელი.

გამოცანა.

სულეიერის ორ გვარი,
ზაწია არა დიდია,
მასს სძულს დღისა ნათელი

უკვანს მხოლოდ-და ბინდა
წყაღსედ გაკადა და გამოვა
არ დასწიოდება სიღია
გამოცანით რა არის,
ქერში თავდაღმა ჭკიღია.

რ. დ.

(აღსნა-ღამურა)

პრიტიკა და გიგლიოგრაფია.

წერილი რედაქციის მიმართ,

აწითდე სიტყვა „აუკრიაზე“.

საზოგადოთ ყოველს რიგიანს ქურნალს ან გა-
ზეთს, თუ კი ის მართლა საზოგადოებრივი ორგანია,
ე. ი. თუ ბეჯითად აკვირდება საზოგადო ინტერე-
სებს, მოთხოვნილებებს და შეძლებისამებრ მათის
დაკმაყოფილების სახსარს იძლევა,—უთუოდ თავისე-
ბური ფერი, ხასიათი უნდა ჰქონდეს, სახიერი ბეჭე-
დი აჯდეს, ერთის სიტყვით ჭკონდეს ის, რაიც შევად-
გენს ყოველ ორგანოს ძალას და სიცოცხლეს, მი-
სი გავლენის, ან უღონობის წინდას, მისს სულს,—
მე ვამბობ გამორკვეულ მიმართულებას და გამორკვე-
ული მიმართულება კი გაზეთს მაშინ აქვს, როცა
მას კარგად შეუგნია საზოგადოების უმთავრესი მო-
თხოვნილებანი, საზოგადო აზრის უმთავრესი მიმდი-
ნარეობა, ხასიათი და თავის წმინ და საგნად გაუზ-
ღია ამ მოთხოვნილებათა წინ წამოყენება, ამ აზრის
წინ-გაძლოლა, სამსახური. რასაკვირველია, საზოგა-
დოებაში, როგორც რთულს, მრავალს წვეერთაგან
შემდგარს ერთეულში ათასი სხვა-და-სხვა აზრი, იდე-
ალი, მოთხოვნილება ტრიალებს, და გაზეთის თუ
ქურნალის მიმართულების ხასიათი, ავ-კარგიანობა დამო-
კიდებულია მაზედ, თუ რა აზრის წარმომადგენელია ის,
რა იდეალს ემსახურება, რაგვარ მოთხოვნილებათა მოსა-
რჩლეა... ყოველს შემთხვევაში გაზეთს უნდა ეღვას
განსხვავებული ფერი, ადგეს ერთს რომელსამე გზას
უამისოდ ყოველი სალიტერატურო ორგანო ძალას
მოკლებულია, ცოცხალ-მკვდარი და მისს სიკვდილს
არაეინ არ რგლოვებს და იტირებს... აბა, რად უნდა
იგლოვონ და იტირონ, თქვენი ჰირომეთ, თუკი მკით-
ხველის საჭიროებას და მოთხოვნილებას, მის მხიარულე-
ბას და მწუხარებას ყურს არ ათხოვებს და გვერდს უგლის,
თითქოს აქ არაფერიაო?... დაე ბარემ მოისპოს
ამ გვარი უმნიშვნელო, უღონო, უფერული

გაზეთი“ ამბობს მკითხველი, და მართალიც არის.

სწორედ ეს უფერულობა, გამოურკვეველობა ნათლად ატყეია, ჩვენდა სამწუხაროდ, გაზეთს „ივერიასაც.“ მართლაც რა მიმართულება აქვს ამ გაზეთს? რომელ საზოგადოებრივ იდეალებს ემსახურება იგი? რა გზას ადგია? რა სახე აქვს მას?—აი საკითხავები, რომლებზედაც გადაჭრილის პასუხის მიცემა ერთობ ძნელი საქმეა...—როგორ? — იკითხავს ზოგიერთი გულ-წრფელი მკითხველი, —ნუ თუ „ივერიას“ რომელიც გამოდის ერთობ ჭკვიანის და ნიჭიერის, საფუძვლიანად განათლებულის და მასთან ნამდვილის ჩვენის ქვეყნის შეილის რედაქტორობით, გამოურკვეველობა, უფერულობა უნდა შევსწამოთ?—დიად, უნდა შევსწამოთ, მართალი უნდა აღვიაროთ.. *Amicus Plato sed magis amica veritas!* (*)

სამწუხარო და სავალალოც იგია, რომ ის კაცი, რომლისაგანაც ქართველთ საზოგადოება ბევრს მოვლის, ცოტას გვაძლევს... ჩემის აზრის დასამტკიცებლად, ავიღოთ ერთ-ერთი ძველი ნომერი „ივერიისა“, რომელიც კი ხელში მოგვხდებდა და გადავთვალეოთ მისი შინაარსი. აი მოწინავე წერილი, რომლის ავტორიც დარბაისლურად, დალაგებით გვესაუბრება ირლანდიის თავ-გადასაყალზე, გლადსტონის კანონ-პროექტზედ, მისს მომავალ ბედზე და სხვა და სხვა. ამ წერილის შემდეგ ხაზს ქვევით ხედავთ ფელეტონს „უცხოთა შორის“, რომლის შინაარსიც ენება უცხო ქვეყნების ცხოვრებლად ამოკრფილ წერილმან ფაქტებს, მაგალითებრ, იმას, თუ როგორ იღვესასწაულეს ესპანელებმა თავიანთი ტახტის მემკვიდრის დაბადება, რა ცერემონია და ვაი-ვაგლახი იყო იმისი ძიძის ამორჩევაზე და სხვა; მეორე გვერდზე „ახალი ამბავის“ სათაურით მოქცეულია მოკლემოკლე ცნობები, რომელნიც უფრო თბილისის ცხოვრებას ეხებიან, ვიდრე ჩვენის ქვეყნის სხვა-და-სხვა კუთხეებისას. აქვე აუცილებლად შეხედებით „დამაკვირდა“-ს, —შესანიშნავი მწერლების აზრებს; შემდეგ ამას მოჰყვება ესრედ წოდებული „ნარკვევი“, —ქურნალ-გაზეთებლად ამოკრფილი ცნობები, უმეტესს ნაწილად პოლიტიკურის ხასიათისა, —და ბოლოს ადგილი უჭირავს ტელეგრამებს იმავე პოლიტიკურის შინაარსისა. ჩვენ ეს ერთი მაგალითი მოვიყვანეთ; ახლა აიღეთ სხვა ნომრებიც, — რომელიც იქნება სულ ერთია, — გადასინჯეთ და ნათლად დაინახეთ, რომ ყველას ერთი და იგივე ფერ-მკრთალი სახე აქვს, ყველა დაახლოებით ერთის და იმა-

ვე შინაარსისა. ისევე იგივე პოლიტიკა, პოლიტიკა და პოლიტიკა! ისევე „უცხოთა შორის“, და „უცხოთა შორის“, „ისეებანი“, ბანი, კიდევ ბანი და მისი ბუნალტერია და ოპერაციები! ვინ ამბობს, რომ ყველა ეს საგნები, რომლებზედაც ასე ხშირად და დარბაისლურად გვემასლათება გაზეთი „ივერია“, ყურადღების ღირსნი არ იყვნენ! ვინ ამბობს, რომ შესახებ ამ საგნებისა დაბეჭდილ სტატიებს ზედ არ ეტყობოდეს ავტორის ჭკუა და საგნის ცოდნა! მაგრამ... ჩვენ, ჩვენ ქართველმა საზოგადოებამ რაღა დავაშავეთ, რომ ერთხელაც არ გველირსა „ივერიის“ მოწყალებითი ყურადღება. ნუ თუ ისე დამდოვრდა და პოქი მოეკიდა ჩვენი ცხოვრების დენას, რომ ყოველი კაცობრიული მოთხოვნილება, სურვილი, აზრი დაგვშობია, და „ივერიას“ მასალაც ვერ უშოვია, რომ ჩვენთვის ენა დასძრას?! ის კიდევ საკმაოდ ბევრს მნიშვნელობით საესე კითხვებს იძლევა და „ივერია“, გვანებ, როგორც ქართულ გაზეთს, ვალად უნდა აძედეს მათ ყურადღება მიაქციოს, პასუხი გასცეს... მაგრამ არა! რა დარბაისელი გაზეთის საქმეა, თქვენი ჰირიმეთ, მდაბიო ინტერესებზე ლაპარაკი?.. ეს რომ სხვა წერილ-წერილ, უჯიშო გაზეთებსაც შეუძლია!... ის არა სჯობია მაღალ საგნებზე ბაასით, მაგალითად პოლიტიკაზე, საზოგადოების გონებითი ჰორიზონტი გაფართოვდეს, მკითხველი პოლიტიკაში გაიწერთნას და გავარჯიშდეს! რა საკადრისია დარბაისელი გაზეთისთვის ხალხის ეკონომიურს გონებრივს და ზნეობრივს მოთხოვნილებათ ყური ათხოვოს? სად პოლიტიკა და სად ეს საგნები! მამ გაუმარჯოს პოლიტიკას და პოლიტიკოსებს! გაუმარჯოს! —თქვენი ნებაა; მაგრამ ჩვენ ამით არც გვცევა და არც გვცნელა!...

რას უნდა მივაწეროთ ეს „ივერიის“ მიერ ჩვენის ცხოვრების ათვალწუნება, მისი გულგრილობა ჩვენის ცხოვრების ინტერესებისადმი?—არ ვიცი. ბევრი ვიფიქრე ამაზე, ჩემო მკითხველო, და ვერაფერს დასკვნამდე ვერ მივედი. იქნება გაზეთი იმ პრინციპს ადგეს, რომ „ზოგან თქმა სჯობს არა-თქმასა, ზოგან თქმითაც დაშავებისო“, —ამაზედ ჩვენ მხოლოდ შეგვიძლიან ვუპასუხოთ: „სჯობს სიცოცხლე-სა ნაძრახსა სიკვდილი სახელოვანი!“ —

ვათავებ აქ ამ მოკლე შენიშვნას იმ იმედით, რომ ეს მოკლედ თქმულიც საკმაო იქნება მისთვის, ვისაც გონება უჭრის. *Sabient est!*

დიმ. გრემელი

*) მეგობარი მეგობრად და ჭეშმარიტება — ჭეშმარიტებად.

თეატრის კვირა

ქალო, შენსა სიყვარულსა შემამითვალე რა უყო?
სურგს ავიკიდო გუდითა? რომ ვერა გზიდო რა უყო?

სურვილით გასკლებული ავდგე წავიდე წუაღვება,
წითელ წითელი კაღმასი შეეწვა ტაცხლისა აღვება.

ქაღმა აიღო ქვა დამკრა, რა გუღმა გახბეღინა;
შინდღან გული მამიკლა, კარს ტაცხლი მოაღებინა.

ხეტავი წუაღვებდ მამინა, ამ გულხებდ ქემა მანინა
ღამასი ქალის მელავსება შეიდი დღე, დამე მამინა.
შეკრებილი გენინა ანასტასია ამირა—საგან.

ქართლი იმისთვის დაჯგდე, თოჯღს დასდებს, აღარ აიღებს
რაც რომ მოსავალი მოკა, მას სულ ბატონი წაიდებს.

ამილასკრინანთ შიშითა თქველი ვერ დაგდგი გოდრითა,
ვერც მოვწველე ღვეკული, ვერც კაღო ვლეწე მოზვრითა.

ზემო ქართლის კაცს გამგზავსე; ჩონს ბოლო განიერსა,
რაც გინდა ბერი გაჭამო, ვერ გაგზავნი. მადრიულსა
შეკრებილი რ. მირზანელისაგან.

ტანი გიგავს ალვის ხეს, სამოთხიდგან გამოსულსა,
კბილი ხშირს მარგალიტსა, სსსურველად დაწყობილსა.
შენ ხომას სარ უცხო თემსა, ვერა გნახავ აქ მოსულსა;
თუ შენ გულით არ მიყვარდე, დმერთი ამომართვეს სულს.
შეკრებილი გიგო დიასამიძისაგან

კინტორი ლექსი

კინტო ვარ, ღოთი, უარობი,
აბა ვის რათ ვეუარები,
თახანს მადღა და ისე
ღოთურად დავიარები.

მმას მმ-ბიჭობას გაუწეო,
კაი კაცს ვენაცვლები,
სამა რამ მიყვარს ამ ქვეყნად:
ღვინო, დუღუგი, ქაღები.

ჩემი სიტოცხლე სულ ღზინში,
ქეიფში მიტარებია;
დუშმანის გული მამიკლავს,
მოყვრისა მისარებია.

ვინც მხედავს, «კინტო»-ს შეძასის,
ღოთი, ვეუარნიაო.

თახახს დათრვეს, ვინ არის,
ხეტავი ვინა ჭკდიაო?

დეე დამცინონ, გამლანძღონ,
დე ღოთი-ფაში დამარქვან,
რაც საიქიოს წაიღონ,—
ფეშქაში!—უკელა მე წამართვან.

როცა ფულს ვიკებ, ოფლს ვღვრი,
«ჭიღღო» რომელმა მანუქა!
ჩემს ქეიფს რაღას დასდევან,
რა ჭმურთ: ღვინო, თუ ჭიხვის რქა?!

1886 წ. 21 სექტემბერი

საუურადღებო საკანი.

ჩვენში უწინდელ დროიდან დარჩენილია ერთი მშვენიერი ჩვეულება წერა-კითხვის გავრცელების თაობაზე. მშობლები, რომელთაც არ შეუძლიათ ანუ არ სურთ რამე მიზნისა გამო შეიღების სკოლაში მიცემა, აბარებენ იმათ ახლოს მცოდნე პირსა, უფრო მღედელსა, ანუ დიაკვნსა, ანუ, არა იშვიათად აგრეთვე წერა-კითხვის მცოდნე ქალებსა და დედებსა. უკანასკნელ დროში აგრეთვე, როდესაც დედ მამას უნდა შეიღოსა ვაჭრობის ხელობა ასწავლოს, აბარებს რა ვაჭარსა თავის შეიღოსა, პირობასაც ართმევს წერა-კითხვაც ასწავლოს, ანგარების მოყვარე ვაჭარი ბევრს არ აცლის ყმაწვილს სასწავლად და ხშირად ჩვენსა სამწუხაროდ ვხვდებით, რომ აღის ანუ მისი „პრიკაშივის“ ბრძანება არ აცლის ყმაწვილსა ნახევრად დაწყობილის ასოს დაბოლოვებას, ანუ ნახევრად წაკითხულის სიტყვის ჩაკითხვას. მაინც სამზიარული მოვლენაა, ერთს წუთს მოცლილი ყმაწვილ წიგნსა და კალამს, რომ ეწაფოდეს, რაც უნდა იყოს თითქმის სულ ყველა ვაჭრებს—სხვების გარდა სამეგრელო აფხაზეთში აზნაირათ აქვსთ შესწავლილი წერა-კითხვა და ზოგნი ისე მშვენიერადაც სწერენ, რომ მათი კალიგრაფი ბევრს კლასიანსაც შეეხარბოს... ამ ბუნების მიმდინარეობას საქმისას ყველა ჩვენი ქვეყნის მოკეთე უნდა გზას უფართოვებდეს და ეხმარებოდეს.

მაგრამ მცოდნე მასწავლებელთა უხელმძღვანელოთ წერა-კითხვის შესწავლისათვის გამოსადეგი საყმაწვილო წიგნები, ვგონებ, ჩვენ არა გვექნოვს.

საუკეთესო ჩვენი აზნანი და პირველი საკითხავი წიგნი დედა-ქვას სკოლებში სახმარებლად არის შედგენილი და ამ სპეციალური მიზნის მიმდევარი წიგნი იმ მოთხოვნილებას, რომელზედაც ჩვენ ვლაპარაკობთ, სრულად ვერ დააკმაყოფილებს. ესევე თქმის სახლობაში სახმარებელ გოგებაშვილისავე ქართულ აზნანზე და სხვა აზნანებზედაც, მივისწრაფი ვანემარტო.

კერძო სწავლებაში, რომელზედაც ჩვენ ვლაპარაკობთ, ჯერ ხელთ ნაწერის კითხვას და წერას ასწავლიან და შემდეგ სტანბურზე გადადიან. ხელთ ნაწერის კითხვის სწავლება რაღა თქმა უნდა—ძველ სხოლასტიკურ მეთოდზე მიდის. პატარა ყმაწვილს ქალღმერთს უწერენ ანბანს რიგზე და ასწავლიან ანუ, ბანუ... და ანბანს მანამ აწვებობენ, სანამ მოსწავლეს თვალი მეხანიკურათ არ შეეჩვევა მათ (ასოთა) გამოხატულებათა გამოცნობას. შემდეგ „ამსახეულზე“ გადადიან, ნახევარ თაბახ ქალღმერთს უწერენ: „პატივის მცემელი მამისა იხარებდეს ძეთა მიერ“— ანუ :... „სალომე უჯარმოსანმან ძმის წულმან მირიან მეფისამან“... ანუ მამაო ჩვენოსა და ანუ რამე წინადადებებს პირველ შეხვედრილი წიგნიდამ. ბან ან=ბა; დან ენ=დე; ბან ან დონ ენ=ბადე... ამნაირადვე სწავლობენ წერასაც.

მივიღებთ, რა მხედველობაში ნათქვამსა, დავინახათ, რომ ჩვენი საყმაწვილო წიგნები სასურველად ვერ შეუწყობენ ხელს კერძო წერა კითხვის სწავლებას. ჯერ ერთი რომ ყველა ახასისი პედაგოგიურ მოთხოვნილებათა დაგვარად სტანბურის კითხვის შესასწავლებლად არიან შედგენილნი, ხოლო შკოლაში ერთსა და იმავე დროს ამასთანავე ხელთ ნაწერის კითხვა და წერა მასწავლებელმა და წერის დედანმა უნდა შეეცოს. მაშასადამე კერძო შინაურ სწავლაში, რაკი ყმაწვილი ზემო აწერილის წესით სწავლობს ხელთ ნაწერის კითხვას და შემდეგ წერას, სტანბურის კითხვის შესწავლა იმ მეთოდით, როგორც მოყვანილია ჩვენს ანბანებში (პედაგოგის მოთხოვნილებათა დაცვით არ შეუძლია ყმაწვილსა, რადგან აქაც იმავე მეთოდს მისდევენ, რომელსაც უწინ. პირ-და-პირ დაუძლებით გააცნობენ ანბანსა, შემდეგ სტატიებზე გადადიან. ან რა საჭიროა ახასისის მოთხოვნილებათა დაცვა ამ შემთხვევაში, რაკი ყმაწვილს რის ვაი-ვაგლახით და ძველებურის მეთოდით გავლილი აქვს ხელთ ნაწერის კითხვა და წერაც.

აგრეთვე მასწავლებლის ხელმძღვანელობის ქვეშე შკოლაში სახმარებელი ქართული წერის დედანი ა. ჯუღელითა არ არის გამოსადეგი ჩვენის ხსენებულის საჭიროებისათვის.

ბეჭდვით, კითხვიდან რომ იწყონ სწავლება მაინც ჩვენი ანბანები სრულიად მოუშალებელ შინაურ მასწავლებელთათვის ვერ არიან ჯეროვანად გამოსადეგნი, რადგან ვერ სარგებლობენ, როგორც რიგია. ერთმა შორეულის სოფლის ჩემმა ნაცნობთაგანმა მთხვა რამე „ანბანი“ თავის პატარა ქალიშვილისათვის. მე, როგორც უფრო იაფ-საშრომელი ჩემთვის, მივაწოდე ქართული ანბანი და პირველი საკითხვი წიგნი სახლობაში სახმარებელი ი. გოგებაშვილისა, მაგრამ ჩემდა სამწუხაროდ, არ გამახსენდა მოკლედ ამეხსნა ხმარება ამ ანბანისა. რამდენიმე თვის შემდეგ შემთხვევა მქონდა მენახა პატარა ქალი, რომელიც სწავლობდა ჩემის წიგნით. დავინახე, რომ დედა

მის მისთვის ჯერ სრულიანბანი დაუწყებინებია, რომელიც მოქცეულია წიგნის მეშვიდე და მერვე გვერდზე. შემდეგ მასწავლებელ დედას პირველი პატარა მოთხრობები, რომლებშიაც სხანს საკმაოდ ადვილიდამ უფრო ძნელზე გადასვლა და—სიტყვებიც შედარებით უფრო ადვილი გამოსათქმელებია ხმარებული, უყურადღებოდ გაუვლია, რაკი ჩემთვის მეტად განსაცვიფრებელი დარჩა,— და გადასულა-თითქოს განგებ უუძნელესის ამორჩევა ნდომობდეს—გვრიტი და მტრეჯხე (24 გვერ.)

ამ პატარა აშბავში ასეთი სიტყვებიც არის, რომელთა მხგავსნი ენათა შენობის მხრით ბევრ ენებზე სრულიად აღარ მოიძებნებია. სიტყვები იწყებიან სამის, ოთხის და ხუთის უხმო ასოთი, სათაურშივე: გვრიტი, მტრედი. ტუქსტში: ფთხრიალი, გრცხენიან. რასაკვირველია სანამ ყმაწვილი ჯერ იძახის: „ფარ ცალკე=ფ თან ცალკე=თ; ფარ და თან=ფთ; შემდეგ“ ხან ცალკე=ხ, რე ცალკე=რ; ხან და რე=ხრ პირველი ნახევარის გამოთქმა ე. ი. „ფარ ცალკე და თან ცალკე ავიწყდება, იმეორებს პირველ ნახევარს მეორე ნახევარი ავიწყდება.

ავიწყდება-იმეორებს, იმეორებს-ავიწყდება. ერთის სიტყვით, წვალობს და ცრემლებსა ღერის, რასაკვირველია უმრავლესობა ეცემა მსხვერპლად ამ ბრძოლაში და ჰკარგავს ყოველ გვარ ხალისს სწავლისადმი და თუ ჩვენ ამ წერილის დასაწყისში ვთქვით, ბევრი კარგად კითხულობენ და სწერენო, ეს ითქმება წერა კითხვის დამწყებთა უმცირესობის უმცირესობაზე.

იქნება ვინმე იფიქროს მოყვანილი მაგალითი ხოლოობითი ფაქტია, რომ ეს მხოლოობითი არ არის და რომ ანბანებითა შინაურ სწავლებაში ვერ სარგებლობენ, რიგინად ამაზე, თუ საჭიროებამ გამოიწვია—შემდეგ მოველაპარაკები მკითხველსა და ეხლა კი ნება მიბოძეთ დასკვნისა ზემო ნათქვამიდან.

ჩემის ჰაზრით საჭიროა ისეთი ანბანის და პირველი საკითხვი წიგნის შედგენა, რომელიც თვის სწავლის და სწავლების საქმეს ხელს უწყობდეს. ესეთი საყმაწვილო წიგნი, შედგენილი თანამედროვე პედაგოგის მოთხოვნილებათა დაგვარად, უნდა შეიცავდეს ანბანსა ხელთ ნაწერსაც და სტანბურსაც და მაშასადამე წერა კითხვას უნდა ასწავლიდეს ერთსა და იმავე დროს, როგორც უშინსკის Родное Слово. ესევე წიგნი პირველ საკითხვიც უნდა იყოს და თან-და-თან გარდა. წერილმან მოთხრობებისა, ლექსებისა, ინდაზებისა და სხ. უნდა შეიცავდეს ზოგიერთა ელემენტარულ ცნობებს სხვა-და-სხვა საგნებლად, ციფრების და რიცხვების წერას და-თუ შესაძლო იქნება—მოკლე და მდაბიურ ახსნას მაგალითებით არითმეტიკის ოთხი მოქმედებისა და ლოცვებსა მხედრულის შრიფტით და სხე.—

ამ საყმაწვილო წიგნს წინ უნდა უძღოდეს—ჩემის ჰაზრით—მოკლე, მარტივი, ადვილად გასაგების ენით დაწერილი წინასიტყვაობა ამ წიგნით სარგებ-

ლობაზე, ხმარებაზე იმ პირთათვის, რომელნიც სრულად არ არიან მომზადებულნი პედაგოგიურ საქმიანათვის.

რა თქმა უნდა, მე მხოლოდ აქ აღვნიშნავ საჭიროებას ასეთის წიგნისას და თუ ეს საჭიროება ერთხელ ცნობილი იქნება სსეებისაგანაც, მაშინ რაგვარობა წიგნისა დამოკიდებული იქნება მკოდნე პირებზედ.

3—ე

თეატრი და მუსიკა

«ტანჭეიზერი» — რომანტიული ოპერა 3 მოქმედ. და 4 სურათად. მუსიკა და სიტყვები რ. ვაგნერისა.

ბატ. ფითუაშვილმა, დაპირებისამებრ, ახალი ოპერის დადგმაც დაიწყო თბილისის სცენაზე. რუსულ თეატრში პირლევად წარმოადგინეს გამორჩენილი და მთელს ევროპაში ცნობილი რიხარდ ვაგნერის ოპერა «ტანჭეიზერი». ვაგნერი სულ ორი წელიწადია რაც გარდაიცვალა. ეს მაღალ ნიჭიერი კომპოზიტორი თავის მოძმეებისაგან მით განირჩევა, რომ მან ახალი, რეალური, ან უკეთ რომ ესთქვათ, თანა-მედროვე საოპერო მუსიკა დაბადა. მან დიდი ალიაქოთი ასტეხა და თითქმის განდევნა კიდევაც იტალიური ოპერის მუსიკა. ვაგნერის მუსიკა «ტანჭეიზერში» მშვენიერი მელოდიებიტაა სავესე. ორკესტრსაც და თვით მელოდიების ასხმასაც თანა-მედროვე მოთხოვნილებანი ეტყობათ.

ოპერის შინაარსი ზღაპრულია, ხალხის ზეპირ-მოთხრობიდან აღებული. საქმე იმაშია, რომ ერთი გერმანიელი რაინდი და მასთანავე მომღერალი, სახელად ტანჭეიზერი, შემთხვევით, ვენერას (ქალ-ღმერთი) ქვეშენელ სადგურში ხედება. ეს სადგური ვარდბურლის ახლოს არის, გელზერბერგის მთის სიღრმეში. ოპერა, ან დრამა იმ წუთიდან იწყობა, როცა გულდაჯერებული და ყველა მგრძობელი სურვილებით დამტკბარი ტანჭეიზერი სააქაოზე დარდობს და ვენერას განთავისუფლებასა სთხოვს. ვენერა ჯერ სცდილობს როგორმე დააჯეროს და დასტოვოს იგი, მერე ემდურება და უსაყვედურებს, რომ ტანჭეიზერმა მას უღალატა და ყველაფერი დაივიწყა, მაგრამ ბოლოს ვენერა მანც თანხმდება და ტანჭეიზერს სრულს თავისუფლებას აძლევს. ტანჭეიზერი ამ იღუმალ უფსკრულიდამ გამოდის და ერთბაშათ ვარდბურლის ახლო-მახლო ჩნდება, (იგი მთელი წელიწადი დაკარგული იყო). აქ მას მწყემსი შეხვდება, რომელიც გაზაფხულს და მის ბუნებას: უგალობს და აღიღებს; შეხვდება აგრეთვე რომში მიმავალ მლოცვეებს. აქვე ნადირობიდან დაბრუნებული მებატონე (ლანდგრაფი) თავის როინდ-მომღერლებით შეხვდება. ყველანი ეკითხებიან თუ სად იყო დაკარგული, ან

სად იმყოფებოდა მთელი წლის განმავლობაში. ტანჭეიზერი მალავს თავის თავგადასავალს და ეუბნება, რომ იგი მოგზაურობდა, მაგრამ მოსვენება კი ვერსად ვერ ჰპოვა და სურს მოგზაურობა კიდევ განაგრძოს. ლანდრაფი და რაინდები სთხოვენ ელისაბედის გულისათვის მანც დარჩეს თავის სამშობლოში. ელისაბედი ლანდგრაფის ძმისწულია, რომელსაც ტანჭეიზერი უყვარს; ერთ დროს თვით ტანჭეიზერსაც მოსწონდა ელისაბედი. ტანჭეიზერს აგონდება მშვენიერი და უმანკო ელისაბედი და თანხმდება სამშობლოში დარჩეს. ყველანი ერთად ვარდბურლში ბრუნდებიან. ამითი თავდება პირველი მოქმედება.

მეორე მოქმედება ვარდბურლში, მომღერლების დარბაზში წარმოსდგება. ელისაბედი გახარებულია, რომ მისი საყვარელი მომღერალი დაბრუნდა და კიდევ გააცხოველებს მას თვისი ძლიერი სიმღერით. ტანჭეიზერი თავის ამხანაგი ეოლფრამით მიდის ელიბედთან, სიყვარულს უტყბადებს და არწმუნებს, რომ იგი მხოლოდ მის სიყვარულის გულისთვის დაბრუნდა სამშობლოში. გახარებული ელისაბედიც, თავის მხრივ, სიყვარულს უტყბადებს ტანჭეიზერს. ეოლფრამსაც უყვარს ელისაბედი, მაგრამ ამ სიყვარულს მალავს. ტანჭეიზერი მიდის და სცენაზე ლანდგრაფი შემოდის. ელისაბედი ლანდგრაფს უტყბადებს, რომ ტანჭეიზერი უყვარს. „დაე აგრე იყოს, ჯეროვნად დაეგინატოს სიმღერაში ნამდვილი სიყვარული და ჩვენც მომღერალს ღირსეულად დავაჯილოებთ,“ — ამბობს ლანდგრაფი.

მოწვეულნი სტუმრები შემოდინან, მომღერლების შეჯიბრებაში დასასწრებლათ; ტანჭეიზერიც მონაწილეობას იღებს. მომღერლებს სიმღერის საგნათ „სიყვარული“ ეძლევათ. ვინც უფრო სიყვარულს ღირსეულად უგალობებს, ელისაბედი მას დააჯილოებს და ყველაფერს შეასრულებს, რასაც კი მომღერალი მოითხოვს. ამას ლანდგრაფი უტყბადებს საერთოთ ყველა მომღერლებს.

პირველად სიმღერას ეოლფრამი იწყობს. თავის სიმღერაში იგი აღიღებს და ჰკალობს წმინდას, იდეალურს, პლანტონიურს სიყვარულს, წმინდა გრძობებით აღვსილს საყვარელ დედაკაცისადმი, რომლის გულისათვის მზათ არის დაღვაროს სისხლი და შესწიროს მთელი სიცოცხლე; აღიღებს მისთანა საყვარულს, რომელიც არ არის აღჭურვილი სულიერი ენებებით. ეოლფრამის სიმღერა ყველას მოსწონს და ყველანი აღტაცებაში მოჰყავს. ტანჭეიზერი თავის სიმღერაში წინ აღუდგება ეოლფრამისაგან გამოხატულ სიყვარულს, არ ეთანხმება. ის აღვიარებს მხოლოდ

ენებზეთ სავსეს და გულდაჯერებულს სიყვარულს. ამ სიმღერის გამო მსმენელებში ჩოჩქოლი ასტყდება. ვალტერი ღვება, პასუხს უგებს და ტანჭვიზერს აყვედრის, რომ რადგანაც ის გარყვნილობით მოღლილია, ამიტომ არ შეუძლია ამ წმინდა და მაღალ გრძობის გაგება და დაუსება. ტანჭვიზერი დაცინვით უპასუხებს ვოლტერს, რომ მისი სიყვარული სიცოცხლის მოკლებულია და არაფრათ ღირს. მსმენელები თან-და-თან უფრო ღელდებიან.

შემდეგ ღვება გაჯაერებული ბიტეროლფი და მუქარით ეუბნება ტანჭვიზერს, რომ იგი დედაკაცის პატიოსნების დასაცველათ მზათ არის ხელი გამოიღოს. გაბრაზებული ტანჭვიზერი სიტყვებით შეურაცყოფობას აყენებს ბიტეროლოფს... ასტყდება საერთო ჩხუბი. ყველანი ტანჭვიზერზე მიიწვიან. დიდი ცდის შემდეგ დანდგრაფი მაჩხუბრებს ამ შეიღებს.

დასასრულ ვოლფერამი კიდევ მღერის და აღიდებს ნამღვილს და წმინდა სიყვარულს, თითქმის მასთან ერთათ ტანჭვიზერიც იწყებს აღტაცებით სიმღერას; აქებს და აღიდებს ვენერას, რომ მან აუხილა თვალები და დაანახვა სოფლის საოცრებანი, საცა სტკბებოდა სიყვარულით, იმ სიყვარულით, რომლის გაგება ამ საცოდავ მომღერლებს არ ესმით. ამასთანავე გაშმაგებული ტანჭვიზერი საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ის ვენერასთან იმყოფებოდა. ეს ამბავი ყველას აოცებს და აღელვებაში მოჰყავს; ქალები სანქაროთ გადიან და კაცები ხმალ ამოღებულნი ტანჭვიზერისაკენ მიიწვიან. შუაში ელისაბედი ჩაუვარდება, ტანჭვიზერს იხსნის სიკედილისაგან და სთხოვს ლანდგრაფს და რაინდებს შეცდომის გასასწორებლათ და ბოლიშის მოსახდელათ დრო მისცენ. ჯერ არა თანხმდებიან, მაგრამ ბოლოს ელისაბედის თხოვნას პატივს სდებენ და ტანჭვიზერს სალოცავათ და ცოდვების მოსანანიებლათ რომში გზავნიან.

ღვთის-მშობლის სამლოცველოსთან სდვას მუხლმოდრეკილი ელისაბედი და ლოცულობს—აპითი იწყება მესამე მოქმედება. იქვე შორი-ახლოს ვოლფერამი სდვას და ელისაბედს თვალს ადევნებს. მოისმის რომილამ დაბრუნებულ მლოცავების გალობა: აღელვებული ელისაბედი ყურს უგდებს გალობას, თითქოს ვიღაცის ხმას ეძებსო, ტანჭვიზერს მოვლის. მლოცავები ელისაბედს წინ გაუვლიან; ვაშტერებით ყველას ათვლიერებს, მაგრამ საყვარელ კაცს კი ვერა ჰპოულობს. მიუბრუნდება კიდევ დედა ღვთისას, იჩოქებს, გულმხურვალეთ ლოცულობს და მის სამსახურს საუკუნოთ თავს სწირავს. ვოლფერამი მიუახ-

ლოედება ელისაბედს და თანახლებასა სთხოვს, ელისაბედი ანიშნებს, რომ იგი ამ ქვეყანას აღარ ეკუთვნის და თანახლებაში არ საჭიროებს. ელისაბედი ნელის ნაბიჯით ქალაქისაკენ მიდის. ღამაცაა. ცაზე ვარსკვლავები გამოჩნდება. თავ-ზარდაცემული ვოლფერამი მშვენიერის სიმღერით მიჰმართავს ვარსკვლავს... ამ სიმღერის დროს ტანჭვიზერი გამოჩნდება. მეგობრები ერთმანეთს სცნობენ. ტანჭვიზერი უამბობს ამხანაგს თავის გასაჭირს მოგზაურობას რომში, რომ მისი შეცოდებანი წმინდა მამამ (რომის პაპამ) არ შეიწყნარა და მის მეტი აღარა რჩება რა, რომ ისევ ვენერას დაუბრუნდეს. ვოლფერამი სცდილობს როგორც გორმე ააცილოს ბოროტი ფიქრები. ამ დროს ვენერა გამოჩნდება და ტანჭვიზერს უძახის; ტანჭვიზერი მზათ არის ვენერას მივარდეს და წაჰყვებს მას. მაგრამ ვოლფერამი უმანკო და წმინდა ელისაბედის სახელით ტანჭვიზერს აჩერებს. შორით საზარელი ზარის რეკა და გალობა მოისმის,—მიცვალეზულ ელისაბედის სულის მოსანანიებლათ ლოცულობენ. ელისაბედმა ლოცვით და მარხვით შეისყიდა ტანჭვიზერის შეცოდებანი და თვითონ კი სული განუტყევა... ელისაბედის კუბოს მოასვენებენ; თან ლანდგრაფი, რაინდები და მხლებელნი მოჰყვებიან. ყველა ამ გარემოებით თავზარდაცემული ტანჭვიზერი საყვარელ დედაკაცის კუბოსთან ვარდება და იქვე კედება. აი ეს არის მიუღი შინაარსი ვანერის ოპერისა.

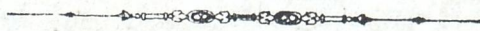
არტისტების თამაშობაზე და თვით ოპერის დადგმაზე შემდეგ ნომერში იქნება. ახლა კი მხოლოდ იმას ვიტყვით, რომ ბატ. ფითუაშვილი სწორეთ მადლობის ღირსია: არც ფულებს და არც შრომას არა ზოგავს, რომ თბილისის საზოგადოება დააკმაყოფილოს ახალი ოპერების დადგმით. მაგრამ, ღვთის წინაშე, საზოგადოებაც ახირებული გეყავს სულ იმას გაიძახიან ძველი ოპერები მოგვწყინდაო და ახალ ოპერებზე მაინც არ დაიარებიან. ეს მეექვსეთ წარმოადგინეს „ტანჭვიზერი“ და ექვსჯერვე თეატრი თითქმის ცარიელი იყო.

სამხური დრამატული წარმოდგენები 15 ოქტომბრილამ იწყება. მოწვეულ არტისტებილამ ჯერ მხოლოდ ბატ. ადამიანი იმყოფება თბილისში.

რედაქტორ-გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

თ ე ა ტ რ ი

უცხოეთის საკლასიკო დრამატული მწერლობა

ს ა მ ლ ე ტ ი

დანიის პრინცი

შექსპირის ტრაგედია ხუთ-მოქმედებად, ინგლისურიდან გადმოღებული ი. მარბლის მიერ

მ თ ქ მ ე დ ნ ი ზ ი რ ნ ი :

კლავდიუსი, დანიის სელმწიფე.
ჰამლეტი, უწინდელის სელმწიფის შვილი და ესლანდელის ძმის-წული.
პოლონიუსი, შირველი შირი სასახლეში.

ჰორაკო, ჰამლეტის მეგობარი.

ლაერტი, პოლონიუსის ძე.

ვოლტიმანდი,
კორნელიუსი,
როზენგრანცი, } კარის კაცი.

გილდენსტერნი,

ოსრიკი, სასახლის მოსამსახურე.

მეორე მოსამსახურე.
მარცელუსი, } ოფიცრები.
ბერნარდო,

ფრანცისკო, ჯარის-კაცი.

რეინალდო, პოლონიუსის მოსახურე.

გაპიტანი.

ელჩი.

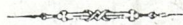
ანრდილი ჰამლეტის მამისა.

ფორტინბრასი, სორუკეის პრინცი.

გერტრუდა, დანიის დედოფალი.

ოფედია, პოლონიუსის ასული

ლარდები, შათი ცოლები, ოფიცრები, ჯარის-კაცი, აქტორები, საფლავის-მოსრულნი, მესღებები, შიკ-რიკები და სხვანი.

სანახაგი ელსინორაშია

მოქმედება ზირველი

სურათი I

(ელსინორა. ტერასი ციხე-დარბაზის წინ (ფრანცისკო დარა-
ჯადასდგას. ბერნარდო შემოდის).

ბერნარდო.

მანდ ვინა დგასარ?

ფრანცისკო,
თითონ ვინ ხარ? მითხარ ნიშანი.
ბერნარდო.

დღე-გრძელი იუოს მეფე ჩვენა!

ფრანცისკო.
ბერნარდო, თქვენა?
ბერნარდო.

ქო, ბერნარდო ვარ.

ფრანცისკო.
თქვენს ვადაზედ მოხვედით სწორედ.
ბერნარდო.

დროა, ფრანცისკო. დაიძინა, — თორმეტი დაჭკრა.

ფრანცისკო,

დიდად გმადლობთ, რომ გამომცნავეთ დანიშნულსდროზედ,
საშინლად ცივა და როგორღაც ვარჯად ვერა ვარ.

ბერნარდო.

ხომ არაფერი არ მომხდაარა შესს აქ ყოფნაში?

ფრანცისკო,

ასე ვასინჯეთ, თავსაც ვი არ გაურბენია.
ბერნარდო.

წადი, მშვიდობით! ჭორაცია და მარტელუსი
თუ სადმე შეგხვდენ, უთხარ, ჩვენა ჩემთან მოვიდენ.
მე და იმათა ერთად უნდა ვიდარჯყოთ დღეს.

შემოდინ ჭორაცია და მარტელუსი

ფრანცისკო.

მგონი იმათ ხმა მესმის კიდევ. აქ ვინ მოდინარ?

ჭორაცია.

მოყვარენი ვართ, არა მტერნი.

მარტელუსი.

დანის ძენი

ფრანცისკო.

თქვენ ბძანებულხართ? გამარჯვება!

მარტელუსი,

შენც გაგმარჯვას.

ვინ გამოგცნადა? შესს მაგვრად ვინა დარჯვობს?

ფრანცისკო.

ბერნარდო არის ჩემს ალაგას. დამე მშვიდობის!(გადის)

მარტელუსი.

ვი ბერნარდო!

ბერნარდო.

ჭორაცია, მგონი შესს ხარ?

ჭორაცია.

მგონი, ისა ვარ.

ბერნარდო.

მეუბნებო, თქვენა ყოფილხართ?
რასა იქო, ჩემო ჭორაცია, ჩემო მარტელუს?
ჭორაცია.

წუხანდელსავით ხომ აღარას გამოუგლია?

ბერნარდო.

დღეს არაფერი არ მინახავს.

მარტელუსი.

იცო, რა ვითხარ:

მე ჭორაცია არ მიჯერებს და მეუბნება,
მოხვენება უბნალო, რაც ჩვენ ორს დამეს
სახარლის სახით ზედი-ზედა გამოგვეცხადა.
ამისთვის ვთხოვე იდარჯვას ჩვენთან ერთად
და თავის თვლით ნახოს, რადგან ჩვენი არ სჯერა. —
თუ ვი მოვიდა ამდამაც, ეს კტუვის რასმე.

ჭორაცია.

ნეტა რას ამბობთ, სახე რა დასჯერა?

ბერნარდო.

მოდი აქ დავიქე, მოთმინებით ყური მოგვიკდე:
თუცა არ გჯერა, მაგრამ მინტ უნდა გაამბო,
რაც რამ გვინახავს, რაც რამ შიში გამოგვიკლია.

ჭორაცია.

ვარჯი, დავჯდები და ბერნარდომ ყველა მიაშობს.

ბერნარდო.

წუხანდელს დამეს, როდესაც ვი წადილოთ ვარსკვლავმა
სხივი მოფინა ცის იმ კიდეს, სად ესლაც ნათობს,
ცისის საათმა დაჭკრა ერთი. მე და მარტელუსი...

მარტელუსი.

გახუმი! სედა; კიდევ მოდის! ჩუმიდა მეთქი!

(შემოდის აჩრდილი)

ბერნარდო.

მიცვალეულის სელმწიფისა მსგავსია სწორედ.
მარტელუსი,

უთხარი რამე, ჭორაცია, შესს სწავლული ხარ.
ბერნარდო.

ჩვენს მეფესა ჭგავს, ჭორაცია, სწორედ ჩვენს მეფეს!

ჭორაცია.

მართლა ის არის! კვირამ და თან შიშით კვანკლებ.

ბერნარდო.

მგონია, უნდა რომ სმს გავიგეთ.

მარცელუსი.

(ჰორაციოს) რაღას უყურებ?

ჰორაციო.

მითხარ, ვინა ხარ, რომ დადისარ ამ ბნელს დამეს ისე ამაყად, შედიდურად, როგორცა ხშირად მიცვალეული მეფე ჩვენი იარებოდა.

გაფიცვებ ცასა, სოჭეა, ვინა ხარ!

მარცელუსი,

გოტნებ, ეჭვისა.

ბერნარდო.

სხედავ, წაიდა!

ჰორაციო.

სოჭეი სოჭეი მეოჭი.

(აზრდილი ვადის)

მარცელუსი.

არ უნდა რომ სოჭვას.

ბერნარდო,

რადა განკალებ; ჰორაციო, რასეღ გაფითარდი!

როგორ გგონია, ესეღც მხოლოდ მოჩვენებას!

ჰორაციო.

ღმერთს გეფიცებით, არას დროს არ დაგიჯერებდი,

ჩემის თვალითა, ნამდვილად რომ არ მქნას.

ბერნარდო.

მეფეს ჰგავს, განა?

ჰორაციო.

ასე, როგორც შენ შენს თავს ჰგავხარ.

სწორედ მაც გვარის ჯაჭვ-ჯაჭვანით მართული იყო, რომ დაამარცხა თავ-გასული ნორვეგიელი:

სწორედ მაც გვარად ჰქონდა მასაც წაბი შეგარული, როცა ჰოლმელი მარტოდ-მარტოდ ვინუფსეღ დასცა? ფრიად მაკვირებს

მარცელუსი.

ეს მესამედ არის დღეს სწორედ, რაც რომ მამლისა ევილის დროს ჩვენსა დარაჯის გაუგლის ხოლმე წინ მაც გვარის კანდიერებით.

ჰორაციო.

დაბეჭითობით კი ვერ ვიტყვი, მაგრამ მგონია, ეს ამავე მტრის შემოსევას მოასწავებდას.

მარცელუსი.

ერთი ჩამოკსნდეთ და მითხარით, თუ იცით ვინმე, წესად რად დასდგეს ეს სასტიკი მოდაზრობა, რომ ღამეც ვა მოსვენება არავის აქვს?

რისათვის ასე მენ ხაზბანსებსა ეოგელ-დლე და უამ? რად მოაჭეთ ამის საჭურველი უცხო-ჩაქენიდამ? და ან გემების მეტებულთ რად ამუშავენ ისე საჩქაროდ, რომ კვირა-დღეც არ გასწიათ და დაქანტულნი ასწორებენ დღესა და ღამეს? ვინ შეტყვის ამის?

ჰორაციო.

მე გაიმბობთ, რაც გავიგოანე.

თქვენ კარგად იცით, რომ სულწინაფე მიცვალეული, რომლის აზრდილმა ესლა ჩვენს წინ გამოიარა, ნორვეგეთს მეფემ, ფორტინბრანსმა ბრძოლად გაიხმო. შურის და ჯიბრმა ესე საქმე გაბედაინა.

ამ ამში მოჰკვლას ფორტინბრანსი ჩვენს სულწინაფემ, რომელსაც შირველ გაუკანდას ყველას იცნობდა.

სიკვდილის წინად ნორვეგეთ მეფეს ღამეცა დადღო და შეემოწმა ბეჭდის დასმით, სელის-მოწერით: თუ დამამარცხე, შენ გქონდესო ჩემი სამეფოც;

ჩვენი სულწინაფეც ბადალსავე დანებებოდა— შირბრანს ძალით რომ ჩვენ დაგუანა ამის ქვეყნები.

ფორტინბრანსის შვილს ეს ამბავი აზრდად მოსწონს, მას ესლა ძლიერ უდღეს სისხლი სიჭაბუგისა,

აგრძელებს თურმე აქა-იქ მთელს ნორვეგეთში უშიწა-წყლთა და თავზედა სელ-ალებულთა,

რომელთაც აღიანდ ღუქმან-შურისს ნუ გამოუღვე და თუნდა ქვეყნის გადგეყდა წამოკვებთან.

მას უნდა თურმე ის ქვეყნები ძალით წაგვართვას, რაიც დაქანდა ამის მამამ. მე ასე ვგონებ,

ეს არის ჩვენის მომხადების სწორი მიზეზი, ესეთი ცხარე მისულ-მოსულაც ამის ბრძალა,

ბერნარდო.

მეცა მგონია, რომ რაღა სოჭეა, ეც უნდა იყო. სწორედ ამისთვის საჭურველით წინ გავიარა

სახარო სრდილმა უბეღურას ჩვენის მეფისამ,— მანაც ის იყო და ის არის ამის მიზეზი.

ჰორაციო.

განების თვალის შესახად ეს მოკვლევინა.— როდესაც რომი ბრძანებლობდა მთელს ქვეყანასეღ,—

ყოვლად ძლიერის გეისრისა სიკვდილის დღის წინ მკვლარნი საფლავით ამოკადენ შესუღრულები

და მათი გუნეს გაიხმოდა რომის ქუჩებში.

ვარსკვლავნი სხანდენ ცეცხლის ეუღით და სწვიმდა სისხლი, შავი გადგურა ზოგან მსესა და თვით მთავარეც,

რომელს ნებტუნის სამფლობელეო ეპირნილება,

დახვლდა ისე, თითქო წარღვნის დღე ყოფილიყო!
ესლაც საშინელ მოკლენათა ნიშნები. მისხანს:
ცნა და მიწამ ზიბი მისცა დღეს ერთმანეთსა,
რომ გვაშწოვნ ჩვენ, რაც მოკლის საღვს და ქვეყანას.

(შემოდის კიდევ აზრდილი.)

ჩემად! შესედეთ! კიდევ მოდის! წინ გადაუდგები,
თუნდა რომ კიდევ გამათავოს და მტრად მსჭვინოს.
გახერდი მანდა, მოჩვენებავ! თუ შეგიძლიან,
სმა ამოიღო; თუ ეს გაქვს, მითხარი რამე!
მითხარ, თუ არის, იმისთანა კეთილი საქმე,
რომელს შეეძლოს შენის სულის შემსუფუშება;
მითხარ, თუ იცი წინ-და-წინვე ამ ქვეყნის ბუდი;
თუ რამ ცუდია, ჩვენ გეცდებით თავს ავაცილოთ.
იქნება სადმე მიწას გაქონდეს ჩაფლული განძი,
მოგროებული ძლადობით, რომლისათვისაც
ამბობენ, აზრდილთ სიარული სასჯელად გმართებთ.

(მამალი ჰყვივს)

მითხარი რამე, დადექ, დადექ, მითხარი რამე.
მარცელუსო, მანდ გახერგე!

მარცელუსი.

მასხალი დაკვრა?

ჰორაციო.

თუ არ გახერგეს, დაჭკარ!

ბერნარდო.

აგერ!

ჰორაციო.

აგერ აქ არის!

(აზრდილი გადის)

მარცელუსი.

აგი წავიდა! დავაშაკეთ, რომ მოკინდამეათ
ძალით შეწყრომა კეთისა დიდებულ სახის.
როგორც ჰეცხსა, ისე მაცას ვერას დავაგლებთ
და იარაღით შეურაცხს-გეყოფთ მხოლოდ მის სასკეს.

ბერნარდო.

მამალს კი რომ არ დაეყოფას, იტყუდა რასმე.

ჰორაციო.

რა გაიგონა იმისი სმა, ავანკვალა,
ვით განკითხულს დამნაშავეს. გამიგონია,
რომ როდესაც კი განთიანდებდა მამალი ჰყვივის
და მადლის სმით, გვატყობინებს გათენებასა,
იღვიბებს მაშინ დემრთი დღისა, —მამლის ყოველზე
სულნი თავისის სამყოფისკენ ეშურებინა,
თუნდ იყენენ ზღვასი, თუნდ ჰეარში, ცრესლში, მიწაში, —

ამის სიმართლეს ეს მოკლენაც ცხადად გვიჩვენებს.

მარცელუსი.

მართლა რომ სწორედ გაჭქრა იგი მამლის ყოველზედ.
ზოგნო ამბობენ, რომ მამალი მთელს დამეს ჰყვივის,
როდესაც მოდის მაცხოვრისა შობისა დამე:
ვერც ერთი სული მაშინ გარეთ ვერ იკლის თურმე,
მთელი დამეა უშიშარი და დალოცვილი,
აღარც კუდიანს აქვს რამ ძალა, არც ჯადოსნობას.

ჰორაციო.

მეც სწორედ ვერც გამოვიდა და ცოტად მკვრა. —
შეხედეთ, როგორ ვარდის — ფეისა წამოსასამში
დიდის რიყრავი ეფინება მთის წვერზედ ცის ნამს;
დროა, წავიდეთ და ამაღამ რაც კი რამ ვინსეთ,
ყოველისფერი მალე ჰმდევტს შეკატყობინათ.
გუფიცებით, რომ თუძრა ჩვენთვის აზრდილი მუხრახობს,
იმის წინ ენას ამოიდგამს. რას იტყვივთ, ვუთხრათ?
ამის ვალად გვდებს სიყვარული და ერთგულება.

სურათი II

(იგივე ადგილი. მდიდრად მორთული ოთახი)

(შემოდან ხელმწიფე, დედოფალი, ჰამლეტი, ჰო-
ლონიუსი, ლაერტი, გოლტიმანდი, კორნელიუსი,
ლორდეები და ამაღა.)

ხელმწიფე.

თუძრა მვირფასის ჩემის ძმისა სიკვდილისა დღე
ჯერ თვალწინ გვიდგას და გემართებს, რომ მწუხარედ ვიყოთ--
მთელს სახელმწიფოს, ვით ერთს გაცსა, გლოვა ეკუთვნის,
მგრამ გონება ჩვენი იბრძვის მწუხარებასთან
და სხვა ვალსაც გვდებს — ჩვენს თავზედაც უნდა ვიზრუნოთ.
ჩვენ ავგირჩიეთ და და რძალი ჩვენი მეუღლე
და ამ განთქმულის სამეფოს მბრძანებელადა.
ჩვენ ვიჭორწინეთ მწუხარების სიხარულითა,
როცა ცალს თვალსა უხაროდა, ცალი სტიროდა;
თუმც სიხარული არად გვიჩნდა ჩემის ძმის შემდეგ,
მგრამ კი მაინც მწუხარება მით განვიჭარბეთ;
გავათანებრეთ სულთ სასწორზედ სვედა და ღვინი
და თქვენც ამ საქმეს ბრძნულის რჩევით დავსმარებით,
გმადლობთ ამისთვის. — ახლა სხვაზედ ვილანარაკოთ:
ფორტინბრასის შეიღს განუზრახავს ჩვენგან წართმევა

იმს ჭეშნუნების, რომელებიც იმის მშობლებს
ჩვენს დიდებულს ძმას დაუთმო სრულის განხილვით.
ეტყობა იმან ძლიერება ჩვენი არ იცის,
ან ზგანება, რომ ჩვენი ძმის სიკვდილის შემდეგ
ამ ჭეშნუნაში სუფიქსს მხოლოდ უთანხმოება:
ან ცრუ ოცნებას, ცრუ ანგარიშს გაუტანია,
რომ განსა განხედ ზგანების ამ გვარ მონდობილობით.
თქვენ დღეს შეგეარეთ, რომ განცობოთ, რაც განვიზრახეთ.
ჩვენ წერადსა ვწერთ ფორტინბრანსის მოხუცსა ბიძას,
რომელიც მუდამ ავად-მყოფობს და შესაძლოა,
თავის ძმის-წულის საქმე ჯერედ არც კი იცოდეს;
ვწერთ, დაუშვალს, — ეს იმისთვის ძნელი არ არის,
რადგან ჯანს და ხარჯს აგრძობენ მისს სამეფოში.
თქვენ, კორნელიუს და ვოლტიმანდ ჩვენ აღვირახეთ
ამ წერილისა და საღამის ჩვენი მიმართეკად
ხორეგოთ მეფესთან. სხვა უფლება თქვენ არა გაქვთ-რა,
იმას გარდა, რაც აქ სწერია. წადით, მშვიდობით.
სცადეთ, სისწრაფით ერთგულება მე დამიმტკიცოთ.

კორნელიუსი და ვოლტიმანდი.

მის ვართ ყოველთვის აღვასრულოთ ბძანება თქვენი.

ხელმწიფე.

მაგისი ეჭვი მე არა მაქვს. ღმერთი გიძლავდეთ.—

(გავლენ ვოლტიმანდი და კორნელიუსი)

ასლას გეითხარი, შეილო ლაერტ, შენ რა გწადიან?
რადღაცა გჭონდა სთხოველი; იცოდე ჩვენგან,
რომ განიერო თხოვნა ცუდად შენ არ ჩავიგლის;
მხადა ვართ, ყველა აღვისრულოთ უთხოველადან.
ხელნი ჰირისთვის არ არიან ისე ერთგულნი
და გულს გონება ისე ასლო არ ეთვისება,
ვით ერთგულია ჩვენი ტანტი მამიშენისთვის.
მითხარ, რა გინდა?

ლაერტი.

ხელმწიფეო, მე ამას გთხოვთ,

ნება მიბოძოთ საფრანგეთში დაბრუნებისა.
მე ვალად მდლო რომელ თქვენის ტანტზედ ასულის დღეს
აქა ცხლებოდით, მორჩილება გამოძენსადა;
რაკი ეს ვალი შევასრულე, უწინდელუბრივ
გულდის, გონებაც მიმიწვევს საფრანგეთისკენ.
გთხოვთ, არ შემძისოთ.

ხელმწიფე.

მამაშენმა კი ნება დაგროთ.—

ასა რას იტყვი ჰოლონიუს, რა ჰასუსს აძლევ?
ჰოლონიუსი.

დიდის თხოვნითა ძლიერ დაძტევა მე ნების-დაწოვა
და მწუხარების ბეჭედიცა დამსმევიანს.

მეც გთხოვთ აგრეთვე, ხელმწიფეო, ნება უბოძოთ.

ხელმწიფე.

მამ წადი ლაერტ და ღმერთსა გსთხოვ, ბედი გიძლავდეს,
ცნადე შენი ჭაბუგობა კარგად წარმართო. —

ესლას შენ ჩემო სავარაულო ძმის-წულო ჭამლეტ...

ჭამლეტი. (თავისთვის)

ნათესაობით ახლანი ვართ, სხვაფერი... არ ვიცი.

ხელმწიფე.

რად გაკრავს შვილო, შუბლზედ კიდევ ტმუნის ღრუბელი?

ჭამლეტი.

მაგას რად ბძანებთ, მე მზე მეტად ნათლად მიხატებს.

ღედოფალი.

ჩუ ჩავარდნილ ხარ შვილო ჭამლეტ, — მიწაზე საგონებელს
და მეგობრად იგულებდე დანიას მეფეს.

ჩუ ჩასტყერისარ დედამიწას, თითქო ექვდე
დიდებულისა მამიშენის დეარგულს კვალსა.

შენც კარგად იცი, ეგე წესი სავართო არის:
რაც ცოცხალია, ყველა კრება და მიწას სტოკებს
საუგუნოსთვის.

ჭამლეტი.

დიად, დიად, სავართო არის.

ღედოფალი.

მამ ეს ამბავი განსაცრად რადად სჩანს შენთვის?

ჭამლეტი.

ჩემთვის კი არ სჩანს, იგი არის. მე როდი ვიცი
ჩენა რას ჭჭეიან; ჩემს გულის-თქმას ვერ გამოახენს

ვერც ჭარიშხლებერ აღმოხული კენესა გულისა,
ვერც ეს მელნის ფრად შეღებილი წამოსასხამი,

ვერც მგლოვიარედ წესისებერ ძაძუში ჯდომა,
ვერც თვალთავანა მომდინარე ცრემლთა წყარონი,

ვერც პირის სასე მწუხარების გამოძეტყველი
და სხვა ამ გვარი წესი, რიგი, მართებულობა.

ყველა ესე, „სჩანს“; ყველას ძალუძს მათ მითვისება!
მაგრამ მე გულში მაქვს რადღაცა, გარწმუნებთ იგი,
არ საჭიროობს მწუხარების მოკაზმულობას.

ხელმწიფე.

მოსწონია შეილო ჭამლეტ, რომ გერედ ისლი

შენის ძვირფასის მშობლისადმი გლოვისა კალსა,
 მაგრამ სომ იცი მამაშენსაც მამა და ღმერთსაც,
 იმის მშობელმაც თვისი მამა და აქ დაიხსნილთ
 მართებთ დროებით მწუნსაბება შვილთ კვალსაზედ;
 სიკერშით გლოვა სხნგრძლივი ვი ლეთის გმობა ანის;
 როდი შეტყუარის ეგე ვაჟ-განს; ვინც მაცას სხადის,
 ის მხოლოდ ცნას გაანისხებს და მით ამტკიცებს
 თვის გულ-რბილობას, ჭკვის სისურსტეს, მართუმელობას.
 რადგან ცხადია, რაც ვი ჰხდებო უოკელ-დღე და უამ.
 უთქმელად უნდა ავტანათ, არ ვიუცხოეთ.
 აქ ჭიუტობა ზეცის მიმართ ცოდვა იქნება,
 ცოდვა წინაშე ბუნებისა, მკვდრისა წინაშე.
 თვით განიერებს წესად უდგეს მშობელთ სიკვდილი
 და ჰირველ განის გარდაცვლილად დღევანდელ დღემდე
 ამის ამბობს და იბეურებს: „ეს ასე იყოს“.
 გთხოვთ, უნაყოფო მწუნსაბებას თავი ანებო
 და მამაშენად მე მიგულო. ვეკლას ვუცხადებთ,
 რომ შენზედ უფრო მსაღობელი ჩვენს ტანტს არ უკის:
 და როგორც მამა შეიყვარებს თავის ლეილ შვილსა,
 ჩვენ არა ნაკლებ შენ გვიყვარსა.— შენ ვიდგეს სოჭი,
 რომ ვიტენბერგში სწავლისათვის წასვლას ავირობ;
 ეგ არის ჩვენის სურვილისა წინააღმდეგი.
 გთხოვთ, რომ აქ დაჩე ჩვენს ნუგემდ. ჩვენს თვალს ჩინად
 როგორც ჰირველი კარის-კანი და როგორც შვილი.

დედოფალი.

დედის თხოვნას, იმედი მაქვს, არ გაუქმებ:
 მეც მაცას გთხოვ, — ვიტენბერგში რომ არ წასვიდე.

ჰამლეტი.

მე თქვენს ბრძანებას არ გადავალ.

ხელმწიფე.

აი მას-უხი

სასამოვნო, სიყვარულის გამომეტყველი.
 იყავ, ჰამლეტი, დანიაში თანასწორ ჩვენდა. —
 ესლას წავიდეთ, დედოფალი. გულზედ შექმს მფენს
 ამის თანხმობა წარმოთქმული თავის ნებითვე.
 მის სადღერძოდ ხელთ ავიღეთ სავსე ფიანდა
 და ზარბაზნის სიმამ ეს აცნობას მადლა ღრუბელთა,
 რომ ცის ქუხილმა ბანი მოსცეს დედამიწის ხმას.

(გაღიან ხელმწიფე, დედოფალი, პოლონიუსი, ლაერტი, ლო-
 რდები და სხვ.)

ჰამლეტი. (მარტო)

რად არ მეშლება ეს სხეული ესრედ მაცარი?
 რად არ გადნება და ნამდა რად არ იქრება!
 ან შემოქმედი თავის მოკვლას ნეტა რად გვიშლის?
 ოჲ, ღმერთო, ღმერთო! ვეკლას საჭმე ამ წუთის სოფლის

როგორ ფუჭია, უნაყოფო, დაძველებული.
 თითქოს ჭკვენი აიყოს ბადი გაუძარკლავი,
 რაშინაც სარობს მხოლოდ ღვაწლი, ცუდი ბაღასი.
 ეგეცა განხეთ?! ორი თვეა, რაც ის მკვდარია...
 მაგრამ ორი თვე ჯერ სად არის! მე რა შეიფე!
 ის ამას ჰტყავდა, ვით სავტისა ჰიპურიანი.
 როგორ უფარდა დედა-ჩემი, ვით ჰავტის სრემდა,
 ნელს ნიაცაც ვი მის სასეს არ მიაცარებდა.
 ოჲ, ცაჲ და მიწაჲ! ვითომ ვადეჲ ღირს მოგონებად!
 ესეც მას როგორ ესეკვება, თავს კვლებოდა,
 თითქო გულისთქმას გულისთქმითა ასწილდებოდა.
 და ერთსა თვეში! ოჲ, ნუღარა, ნუ მაცუნდები!
 აწარაობავ, დედაკანი უნდა გერქვას შენ!
 ჯერედ ერთი თვე ძლიერ გასულა, არ გასცნეოთა
 ჯერ ფესსაწმელი, რომლით იგი ცრემლის მიერჭკველი
 მისდევდა გუბოს უბედურის მამიჩემისს!
 და ესლას ვი დაქარწილდა. — ოჲ, ზეცის მადლო!
 უტკვეო ჰირველი ივლოვებდა უფრო სხნგრძლივად.
 იქარწინ და მე რე ვიზედ? ბიძისემოვდა!
 მამიჩემისა ღვიძლსა მძავდა! თუმცა მძა არის,
 მაგრამ ისე ჰტყავს თავის მძასა, ვით მე ჰტყველეს.
 ეს სულ ერთს თვესა, დიად ერთს თვეს! არ შემოაბა
 ტარდმონადენნი მის ცბიურთა თვალთვან ცრემლნი
 და ქმრის საწოლი შეავცინა სისხლის-შურვეით!
 ცუდ ამბებს ვხედავთ და კვლავ უნდა ცუდს მოკვლავდეთ.
 ოჲ, გასკდი გულო, რადგან ბავთი ვერ გათქმევიანებ...
 (შემოდან ჰორაციო ბერნარდო და მარცელიუსი)

(შემოდან ჰორაციო ბერნარდო და მარცელიუსი)

ჰორაციო.

მშვიდობა თქვენი ნახვას ჩემო ბატონის-ვილო!

ჰამლეტი.

მოხარული ვარ, რომ კარგად და ჯანმრთელად გხედავთ
 მეგანი, შენა სარ, ჰორაციო.

ჰორაციო.

დიად, ბატონო,
 მე თვით გახლავართ თქვენი მონა, მოსამსახურე.

ჰამლეტი.

მაცას ნუ მეტყვი, მეგობარი მიწოდე შენი. —
 რად წამოსულსარ, ერთი მითსარ, ვიტენბერგიდამ. —
 მარცელიუს, შენა?

მარცელიუსი.

მე მიბძანებთ.

ჰამლეტი.

შენ რადსა იქ?—
(ჭორაციოს) არა, სთქვი სწორედ, რად მოხვედი ვიტენბურ-
ჰორაციო. გიდეძ?

მიხეზი გასლავთ სიზარმაცე, სელმწიფის შვილო.
ჰამლეტი.

მაგ გვარ სიტყვასა შენს მტერსაც არ მოეუწონებ
და შენს თავზედვე შენგან ცილსა როგორ მოვითმენ!
ვიცი ზარმაცი შენ არა ხარ, მაგრამ არ ვიცი,
ელისინორანში რას აკეთებ; ეს კი იცოდე,
ვიდრემდე წახვალ, ლვინის სმაში კარგად გავწოთვინას.

ჰორაციო.

მე გახელთ მამითქვენის დამარხვისათვის.

ჰამლეტი.

ნუ კი დამცინი, მეგობარო! მე ეს მეცნია
შენ დედი-ჩემის ქორწილისთვის უფრო მოხვედი.

ჰორაციო.

მართლად რომ ერთი მეორეს თითქმის თან მოჭყვას.

ჰამლეტი.

თავიანთ სარჩოს, ჰორაციო, უფთხილდებანს:
მომზადებული დასამარხად საკმელ-სასმელი
ცოვად მიართვეს ქორწილის დღეს.—ოჰ, ნეტა ის დღე
მე არ მენახა და თუნდ ზეცას ჩემსა მოსისხლეს
მტერსა შევეწოდე.—ამა ჩემი... თითქო მას ვხვდავ.

ჰორაციო.

სდა, ბატონო?

ჰამლეტი.

მე ვხვდავ მას გონების თვლით.

ჰორაციო.

კეთლი სული ბძანდებოდა, შეც კი მინახავს.

ჰამლეტი.

ის ჯიცი იყო, ვით შეჭფერის კაცსა კაცობა....
მე ვლარ ვნახავ იმის მზგავსსა ჩემს სიცოცხლეში!

ჰორაციო.

წუსების, გონებ, ვნახე იგი, სელმწიფის შვილო.

ჰამლეტი.

ვინ კი ნახე?

ჰორაციო.

მამათქვენა, ჩვენი სელმწიფე.

ჰამლეტი.

მამაჩემო?

ჰორაციო.

გთხრეთ რომ ვერედ არ გაიკვირვოთ
და მომისმინოთ, რასაც მე თქვენ სასწაულს გეტყვით.
ეს ემარქვალეზ ჩემს სიძარითლეს დამტკიცებენ.

ჰამლეტი.

სთქვი, თუ დემართი გწამს, სთქვი, სთქვი, ჩქარა!

ჰორაციო.

შუალხმის დროს

სრულს სიხუმეში მარცხელუს და ზერწარდოს,
როდესაც მდგარან დარაჯებდა თავ-თავის ადგილს,
ორს დღეს ზედი-ზედ დაუნახავთ მისი ანრდილი.
მამათქვენსაგურ შეჭურვილი ყოფილა იგი
თავით ფეხამდე და სელიად, სელმწიფესავით
სამჯერ ზედი-ზედ გაუგლია ზარდაცემულთ წინ
სვიპტრის მანძილზედ. ამით შიშით ძარღვებში სისხლი
გაჭყინავით და სიტყვა ვლარ შეუბუნათ.
ესე ყოველი საიდუმლოდ შემატყობინეს
და მითან ერთად მე დავუვაგი მესამე დამე.
როგორც მიამბეს, მეც ნამდვილად იგივე ვნახე:
იგივე სახე, იგივე დრო, იგივე ადგილი;
და მამათქვენსა ისე ჭკავდა ის მოჩვენება,
როგორც რომ ერთი ხელი ჩემი მეორეს ჭკავს.

ჰამლეტი.

სად მოჭსდა კა?

ჰორაციო.

იმ ტერასზედ, სადაც ვდარაჯობთ.

ჰამლეტი.

სმა არ გაეცი?

ჰორაციო.

როგორ არა, სელმწიფის შვილო,

მაგრამ ვასუსი არ მომიგო, თუმცა ერთხელ კი
თავი აიღო, თითქო სურდა სმის ამოღება;
ამ დროს მამაღმა დაიფიქვან და მის ყვილზედ
მსწრაფლ გაეშურა, მიგვეფანა სრულად თვალთვან.

ჰამლეტი.

საოცარია!

ჰორაციო.

გვერძე-უნეთ, რომ რაც მოგასხსნეთ,
მართალი არის ყოველივე და კალად გვეღო
გვერძეებისა.

ჰამლეტი.

კარგი, კარგი, თუმცა მადლეებს
მე ეს ამბავი.—ამდამაც თქვენ იღარაჯებთ?

ყველანი

ღიად, ბატონო.

ჰამლეტი.

საჭურველი ეს ხა თუ

ყველანი

აღჭურვილ იყო, როგორ არა.

ჰამლეტი.

თავით ფესამდე?

ყველანი

თავით ფესამდე.

ჰამლეტი.

იმის სახე მამ არ განსახვთ?

ჰორაციო.

ენახეთ, ბატონო საბურველი ახდელი ჰქონდა.

ჰამლეტი.

მისისხნად რომ არ გაეურებათ?

ჰორაციო.

იმის სახეზედ

უფრო მოჩანდა მწუნარება, ვიდრემდე რისხვა.

ჰამლეტი.

გაწითლებული სახე ჰქონდა, თუ ნაწრის-ფერი

ჰორაციო.

მთლად ნაწრის-ფერი.

ჰამლეტი.

თქვენ გამწვრდათ?

ჰორაციო.

თვალ-გამტვრებით.

ჰამლეტი.

ნეტავი მაშინ მეც თქვენთანა ყოფილიყავი.

ჰორაციო.

შეშინდებოდით.

ჰამლეტი.

შესაძლავა... რატომ... იქნება.—

დაჯერო რამ ხანსა თქვენს წინაშე?

ჰორაციო.

ვიდრემდე ასის

აუჩქარებელი დათვლიდეთ.

მარცელუსი და ბერნარდო.

უფრო დიდხანსა.

ჰორაციო.

მე რომ იქ ვიყავ, მტ ხანს აღარ გახეებულა.

ჰამლეტი.

თუთრი წვერი რომ არა ჰქონდა?

ჰორაციო.

არა, შავს წვერში

ჰქონდა ჰქონდა გასული, ვით სიცოცხლის დრას.

ჰამლეტი.

ამდამ მეც არ დავიძინებ. იქნება კიდეც გამიარას.

ჰორაციო.

სიტყვას გაძლევთ, რომ გამოიყვას.

ჰამლეტი.

თუ მამიქემის სახედ მოვა, გეტყვი მე რასმე,
თუნდ ჯოჯოხეთმა შირი ჰქნას და ხმა ჩამიწყვიტოს.
მხოლოდ ამას გთხოვთ, თუ აქამდის ეგე ამბავი
არსად არ გათქვამთ, დღეიდანაც ნურავის ეტყვით,—
და ამდამ თუ მოხდეს რამე, გულს ჩაიხსნეთ,
მაგრამ სიტყვა კი არსად წაგცდეთ. ესლა მშვიდობით.
სამაგეოროს გადაგიხდით ერთგულებისთვის.
ტრანსხედ მოვალ მე უთუოდ შუალამის დრას.

ყველანი

თქვენს სამისხურად მზად ვახსენავთ.

ჰამლეტი.

სამსახურს არ გთხოვთ,

თქვენ მიმეგობრეთ ისე, როგორც მე თქვენ გმეგობრებო.

(გადაიან ჰორაციო, მარცელუსი და ბერნარდო.)

სული უნახვით აღჭურვილი მამიქემისა...

ეს უნახური ამბავია; ვეჭობ, აქ რაღაც
თვალთმაქცობაა. ნეტა როდის დადგება ღამე!
დაღამებამდის, სულა ჩემო, დადექ, დაწუნარდი!
ბორბოტი საჭმე დღის სინათლეს გერსად წაუგა,
თუნდ დასამაღად დეღამიწა გადაეფაროს.

სურათი III

(ოთახი პოლონიუსის სახლში)

(შემოდინ ლაერტი და ოფელია)

სურათი III

(ოთხი პოლონიუსის სახლში)
(შემოდინ ლაერტი და ოფელია.)

ლაერტი.

მშვიდობით, დაო, ჩემი ბარგი ხომალდზედ არის და მეც მზადა ვარ წასასვლელად; მხოლოდ ამას გთხოვ, როდესაც მგზავნის ზურგის ქარი ჩემსკენ ჰგზავნიდეს, თავს ძილს ნუ მისცემ და შენს ამბავს მომწოდებდე.

ოფელია.

განა ეჭვი გაქვს?

ლაერტი.

ჰამლეტისა აბა რა გითხრა.

მისი გაუძვიო არაფერია ისე მიაღწე, ვით სხვების ბაძი, ვით ჰაბუგის სისხლის სიცვლექი, ვით გაზაფხულზედ ნადრეუად გაშლილი ია, რომელიც გვატეობს მხოლოდ ერთს წუთს სუნით და ფერით.

ოფელია.

მხოლოდ ერთს წუთსა?

ლაერტი.

სწორედ ერთს წუთს. იცოდე ჩემგან,

დიდი ბუნება მარტო ტახით არ არის დიდი, მალაღს ტამარში მალაღია სულის ვეეთება; იქნება ჰამლეტს შენ ამ უამად უფარად ვიდრე; ჯერ სიცრუე და ორპირობა არ დასხნევა; მის სათნო სურვილს. მაგრამ შიში გი უნდა გქონდეს; მას, ვით მეფის შვილს, თავის სურვილზედ უფლება არ აქვს, რადგან იგია მონა თავის დაბადებისა. მას როდი ძალუძს ის შეერთოს, ვისაც ისურვებს, როგორც ეს ჩვენთვის ადვილია. მის არჩევანზედ ფუძნდება მთელის სახელმწიფოს შუება-დიდება და ეს არჩევა უნდა მოხდეს ჭეყენის თანხმობით, რომლისაც თავი იგია არის. მას თუ ვიდევან სიტყვა გაგება სიყვარულზედ, იმდენად ენდე, რამდენად ძალუძს მან ეს სიტყვა საქმედ აქციოს და რამდენად უყაბულებს ამას დანია. იფიქრე კარგად, რა ელის შენს უმანგო სახელს, თუ გულ-დანდობით ვურს დაუგდებ მის ტუბილს კალბას, ან თუ უბიწო განძს ხელთ მისცემ გრძობას მლეჯარეს. ფრთხილად მოიქეც, ოფელია, ჩემო ძვირფასო და მოერიდე გულისთქმისა, კნებათ-ლეჯასა. მარტო მთავარს რომ ვაღუშალოს ჭაღმა გულ-მეგრადი, უბიწოების მაგალითი ვეღარ იქნება, —

თვით სათნობას ვერ ასცდება ცილის-წამება. გაზაფხულისა ევაგილთ მატლა სშირად მაშინ ღრღნის, როდესაც ნორჩნი გოგონანი ჯერ არ გაფურჩქინიათ და სიემწვილის დილის კამსა ციურსა ხამზედ მანებელთა გესლიანის ქარისა ბერვა. შიშობდე მეტქი, შიშისა მოსდევს უდარდელობა და სიემწვიდე, თუ სხვა არ მტრობს, თავის თავს ებრძვის.

ოფელია.

მაგ დარიგების კეთილს სიტყვებს გულს ჩავისახე ერთგულ დარაჯად, მაგრამ, ძმაო, მეც ამას გთხოვ, რომ არ მიხამო ფარისეველ სულიერ მამებს, რომელნიც ჩვენ გი გვაქნებენ კელაისს გზაზედ და ჯილდოდ შეცნას გვირდებთან, მაგრამ თითონვე მზგავსად თავ-გასუფელ გარყვნილების ბეჭითად სტეეზნენ გულ-მავიწიობით ევაგილოვანს ცოდვის ბილივს.

ლაერტი.

მაგას ნუ შიშობ. — რად ტაჩერდი ნეტა ამდენ ხანს. — აკერ აქ მოდის მამაჩემი.

(შემოდის პოლონიუსი.)

ოჰ, მამაჩემო!

არჯერ დალოცვას თან მიჭეუება ორგეტი მადლი; თვითონ შემთხვევა მიწვევს ორჯერ გამოგესაღმეთ.

პოლონიუსი.

ლაერტ, შენ ვიდევ აქ ყოფილხარ? რაღას ვკანობ? ჭარმა დაჯბერა იაღქნებს და შენ-ღა გეღიან.

(თავზე ხელს დაადებს.)

წინ მიგიძღოდეს ჩემი ღოცვა და ეცაღე, რომ ესე მცირედი დარიგება გულს ჩაიბეჭდო; ენით ნუ იტყვი, რასაც აზრობ; ნურც შეასრულებ შეუფერებელს აზრს რასმე. იფე ყოველთვის თავაზიანი, თავს გი ნურვის ნუ გაუყადრებ; ვინც გი მეგობრად მიგანია, გამოვიცდა. ფოლადის ჯაჭვით მიიჭედე; მაგრამ იცოდე, ხელს ნუ გაისურვი იმისთანა ახალ-გაზდებთან, რომელთ დედის რძე ჯერ ტუჩებზედ არ შემორობათ. შეფოთს მოერიდე, მაგრამ თუ გი მოგიხდა სადმე, ისე მოიქეც, რომ შენ სხვანი გერიდებოდენ; ბეერი ისმინე, მაგრამ ცოტა ილაპარაკე; უერი მიაზარ სხვების აზრს, შენი დაჭფარე; ტანისამოსი შეიკრე ჯიბის შესაფერ და ეცაღე, რომ იყოს კარგი, მდიდრად მოართული, მაგრამ კრიდე მობრწყინვალე ზინილ-პიპილეს —

ტანისამოსვლედ შეგეტყობა კაცს მის ღირსებას. დიდგვარა გვარნი საფრანგეთში დიდის სიფრთხილით და გემოვნებით ტანთ-სამკაულს ირჩევენ სოლმე-ფულს ნურც სსვისანგან ისესხებ და ნურც შენ ასესხებ, რადგან სესხებით ფულსაც ჭკარგავ და მეგობარსაც, და თუ ისესხებ შენს საქმეებს აურ-დაურვე-ველასვლედ მეტად ეს გასსოვიდეს, რომ შენს სიტყვას არ უღალატო, მაშინ სსვასაც არ უღალატებ,— ეს მართალია ისე, როგორც ღამე დღეს მოსდგეს. ჩემმა დალოცვამ ჩაგინერგოს გულში ეს რჩევა!

ლაერტი.

უმორჩილესად გუთხივებით. ძვირფასო მამე.

პოლონიუსი.

დროა, წახვიდე, მსახურებიც აქ მიგეღიანს.

ლაერტი.

მშვიდობით, დამ, რაც გითხარი, არ დაივიწყო.

ოფელია.

შენ რაც მითხარი, გულში მამებს მე ღრმად ჩაკეტილი და მის გასაღებს თან გავატან.

ლაერტი.

იყავ მშვიდობით!

(გ ა დ ი ს.)

პოლონიუსი.

ერთი მითხარი, ლაერტი რას გუუბნებოდა?

ოფელია.

ბატონო ჩემო, პრინცი ჰამლეტზე ვლანარეობდით.

პოლონიუსი.

ეგ შენ მე კარგად მომაგონე: მე უფრო მოკვარ, რომ ამ ბოლოს დროს სმირად იგი გესაუბრება და მის საუბარს ისმენ თურმე სიამოვნებით; მე ეს მითხრეს და გამაფრთხილეს. თუ მართალია, სხანს ვერ აფასებ ვერც შენს თავსა, ვერც შენს ღირსებას ისე, როგორც რომ ეკადრება ჩემსა ასულსა. მართალი მითხარ, რა ამბავი მოხდა თქვენ შორის?

ოფელია.

ბატონო ჩემო, ამ ბოლოს დროს მან რამდენჯერმე აღუჩინა სიტყვა მითხრა.

პოლონიუსი.

აღუჩინა

სიტყვა მითხრა!... მე მგონია, ბავშვი აღარ ხარ

და განსაცდელის გარჩევაც უნდა იცოდე. მეტი გვერს, რომ ნამდვილია მისი აღერსი?

ოფელია.

რა მოგასსენოთ?

პოლონიუსი.

მაშ კარგია, მე მოგასსენებ:

შენ ბავშვის მზგავსად ვაღბი სიტყვა ნაღდი გგონია. უფრო ძვირფასად დაფასე შენ შენი თავი, თორემ მავ გვარის ქნევით ღამის ჭკვიდამ შემწლო.

ოფელია.

მან მოკრძალებით სიყვარული გამომიცხადა.

პოლონიუსი.

მოკრძალებითა!! ვიცი, ვიცი ეგ მოკრძალება.

ოფელია.

თვისი სიტყვები დამტკიცა სსსტიკის ფიცით.

პოლონიუსი.

ეგ მასე არის მწეოთ სსსტერი. მე კარგად ვიცი, როცა სისხლი სდღუს, ენა ფიცით არ იღალება. ნუღარ მიიღებ ცეცხლად მავ აღს, რაც ანათებს, მაგრამ არ ათბობს და სიტყვებთან ჭჭრება ერთად. მორიღებულ იყავ მეტი დღეს შემდეგ, შენთან ღამანგას ნუღარავის გაუადვილებ. ჰამლეტს ვი ენდე იმდენად, როგორც შეფერის მის სიყმაწვილეს; და ამასაც ნუ დაივიწყებ,— კაცს უფრო კრცლად აქვს ანანარეზი, ვიდრემდე ქაღსა. მეტი რა გითხარ,—ნუ ენდობი შენ იმის ფიცსა, იგი არ არის იმ ფერისა, რა ფერისაც სხანს: თუმც არა-წმინდა გულის-თქმთა მოუგზავნათ, მაგრამ წმინდანობს, რომ აღვიღად მოხიბლავ შესძლას.— პირდაპირ გეტყვი, ოფელია, დღეკანდელ დღიად აღარ გაბედა ღამანგავი სელმწიფის-შვილთან. მე შენ გიბრძნებ, გუუუბნება?! ესლას წავიდეთ.

ოფელია.

როგორც მიბრძნებთ, მისა გასლავარ, ისე მოვიქნე.

სურათი IV

(ტერასი)

(შემოდინ ჰამლეტი, კორაციო, და მარცელუსი.)

ჰამლეტი.

ოჰ, როგორ ცივა და მსუსსავი ქარიც უბერავს!

კორაციო.

მარტლას რომ ისე სუსსავს, თითქო ივინებოა.

ჰამლეტი.

ესლას რა დროა?

ჰორაციო.

ჟერ არ არის მგონი თომშეტი.

მარცელუსი.

როგორ არ არის, დეჟერ კიდევ.

ჰორაციო.

დაურჩავს კიდევ?

მე ვერ გავიგე. მოასწავს მას ეს ღრ, რომ არის ახრდილმა იცის ხოლმე აქეთ გამოვლა.

(მოისმის საყვირისა და ზარბაზნის ხმა.)

ეს სმაურობა რასა ნიშნავს, ხელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

ამაღამ დიდი ნადიმი აქვს ჩვენს ხელმწიფეს; მთელს დამეს უნდა სკან და ცეკვით დრო გაატარონ, და როდესაც კი ის მიიწითებს სადღეგრძელსა, სამადლობლად ზარბაზნის ხმა, საყვირ-წინწილნი ულოცვენ თურმე ტბილს ღვინოზედ გამარჯვებასა.

ჰორაციო.

წესი ეგრე?

ჰამლეტი.

დაიდ წესი ეგეთი არის,

მაგრამ მგონია, თუმი შეხდილი ვარ მე მაგ წესთან, მტვირედ შენსკას მივიწევა ეჭობინება.

მუდამ მეჯლიში, სიმთვრალე და დროს-გატარება უნდა ხალხთ თვალში თავის გუჟინს და სახელსაც გვიტყოს.

ჩვენ გვეძინან ღოთებს და სხვას კიდევ უარესს და ჩვენს ჭეულს საქმეს, ყველგან განთქმულს ჩვენს დიდებს.

ფასიც, ღირსებაც უმცირდება ღვინის წყალბობით. სშირად მოხდება ცხარებაში რომ რამე ნაკლი, თუნდ იყოს იგი დახადებით თან-დაყოფილი და მისი ბრალი ეკუთვნოდეს მხოლოდ ჩვენს სხეულს; თუნდ ჭკვის-შემოყვანი სისხლის ლეღა მიზეზად ჰქონდეს, ან ჩვეულება ზდილობისა უარ-მოყოფილი, — რომ იგი ნაკლი ბუნებისა, თუ ჩვენს ბედის აღგებულსა ხოლმე სხვათა თვალში თავისის ბუკლით და შეუპოვრად ჩვენს სულის განმს უბრალოდ ბღალავს, თუნდ იგი განმი იყოს წმიდა, მიუწდომელი. მიმწარის წვეთი ტბილს ფიალას სიმწარით ავსებს.

(შეშობის ახრდილი.)

ჰორაციო.

აგერ ახრდილი მოდის კიდევ, ხელმწიფის შვილო!

ჰამლეტი.

კეთილსო სულნი, ანგელფონი, თქვენ გვიარაკლებდეთ! რაც უნდა იყო, წყევლი, თუ ნეტარი სული, ცით მოსული, თუ ამომქრალი ჯოჯოხეთიდან, ბორბებისა, თუ საგეთის გულს-განმზრახველი, — ისე სანამ სახე გვეს, რომ უნდა გითხრას რამ. — მე შენ გიწოდებ ჰამლეტს, მამას, დანიის ძეგეს, — რა, მიზნსუნი, ნუ მომაკვდენ იტყვევლებით! მითხარი შენმა წმიდა ძეგებსა რისთვის დახიეს მათი სუდანა? და ან მძიმე, დროს ავადღამამ, სადაც მშვიდობით განგასკვნეთ, რადა ჰქნა შირი და მარმირილას სიმყოფილამ ზე-ამოგუთვრინა? გეთხარ, რას ნიშნავს, რომ მეგადარს სხეულს, სრულად შეტურავლს მოგსურებთა მთვრის სხივის დანსკა კელავად და ღამის მწველიანს სანაშინს ჰხნა? ან გეთხარ კიდევ, სულს და გონებას რად გიარევი ჩვენ, ბუნების გლახაკთ, ისეთ ფიჭვებით, რაც ჩვენს ჭკვას ვერ აუტანია?! სთქვი, ეს რად არის, ან ჩვენ რა გქნათ, ან შენ რა გინდა!?

ჰორაციო.

გიწვევთ, თან წახვეთ, თითქო ცალკე უნდა რამ გითხრათ.

მარცელუსი.

ჰხედეთ ალურსით განიშნებთ, რომ შორს წახვეთ სადმე, მაგრამ ნუ წასვალთ.

ჰორაციო.

თქვენი წასვლა როგორ იქნება!

ჰამლეტი.

აქ არის ამბობს, უნდა წავევი.

ჰორაციო.

მაგას ნუ ავამთ.

ჰამლეტი.

ვითომ რადან, ან რას უნდა ვეწოდებოდე! ჩემი სიცოცხლე ჩალის ფასად არ მიმანია და ჩემს სულს, უგვანეს მაგასეთით, ეგ ვერას უწამს. აგერ მანაშნებს, წამომეყო. უნდა წავედი.

ჰორაციო.

როგორ იქნება, მეუ ზღვისკენ რომ მიგიტყუოთ, ან ავიყვანოთ თვალ-უწდომელ ხალხს კლდის წვერზედ, რაც მადლიდამ მელვარე ზღვას ძირს დასტყორია, და აქ მაიღოს კიდევ სხვათრე სანაშინს სახე და მით გონება დაგობნულთ, ჭკვიდამ შეგ მალათ! ანა იფიქრეთ, ისიც კმაზა თქვენს განაწილად, რომ უფესურელიდამ გესმოდეთ ზღვის მრისხანე დრტყინა.

ჰამლეტი.

კიდევ მანაშნებს! კარგი, წადი. აი მეც მოგაგე.
მარცვლუსი.

ვერს ვერ წახვალთ.

ჰამლეტი.

მომეცალეთ!

ჰორაციო.

პრინცი, დამშვიდდით,

ახა სად მისდევთ?

ჰამლეტი.

ბედის-წერა ჩემი იქ მიწვევს,
და ყოველს წერილს ძარღვს ჩემს სსეულში აძლევს სიმ-
ტბინებს
ჩემის ღომის ძარღვის მსგავსად.

(აჩრდილი იწვევს.)

მიძახის მეთქი!

სელი გაუძვით, ყმაწვილებო! შემოქმედს ვფიცავ,
ვინც კი დამიჭერს, მეის იმსაც აჩრდილად ვაჭტავ!
წადი, მოგდივარ.

(ჰამლეტი ხელს აშვებინებს და აჩრდილთან გადის.)

ჰორაციო.

ღამის ჭკვიანად მთლად შეიშლას
მარცვლუსი.

ჩვენც უკან გავევით, მოაჩილები დრო აღარ არის.

ჰორაციო.

უნდა წავიდეთ.—ამ ამბავსა, ნეტა, რა მოსდევს?

მარცვლუსი.

მგონი დანიას ელის რაღაც უბედურება.

ჰორაციო.

ღმერთმა კეთილი ბოლო მისცეს.

მარცვლუსი.

ახა წავიდეთ.

(გაღიან)

სურათი V

(მოშორებული ადგილი ტერასისა)

(შემოდინან აჩრდილი და ჰამლეტი.)

ჰამლეტი.

სადღა მიგყავარ? სთქვი! ამაზედ შორს არ წამოვალ!

აჩრდილი.

ყური მომაჰყარ.

ჰამლეტი.

მე მზადა ვარ.

აჩრდილი.

მოკიდა ის დრო,

როდესაც ძაღვ სატანჯავად უნდა დაგებრუნდე
გოგიორდის ციხესღმა.

ჰამლეტი.

ოჰ საბრალო, ბედერულო სულ ო
აჩრდილი.

ნუ კი მიბრალებ, რასაც გეტყუა, ის მომისმინე.

ჰამლეტი.

უნდა გისმინო, ვალდაც მდევს. ილანაწავე.

აჩრდილი.

მოსმენამდის კი მოემზადე შურის-ძიებად.

ჰამლეტი.

რაო, ეგ რა სთქვი?

აჩრდილი.

მე სული ვარ მამაშენისა

და სასჯელად მივეს, სასსა რასმე დამე ვიარო.
დღე ციხესღმა ვიწვი, იქ ვმარხულობ და ციხესლითვე ვწმენდ,
რაც სიცოცხლეში მე ცოდვები მომიქმედნია.

აკრძალული რომ არა მქონდეს და რომ შემოქმედს
გადმოცემე ჩემის სახეობილის საიდუმლონი,
მე გაამბობდი ერთს ამბავსა; ამა მოთხრობის
უბრალო სიტყვაც გულსა და სისხლს გაგივიწყებდა,
გადმოგიყრდი რასავე თვალს თავის ბუდიანად,
ვით ცის მნათობნი მათ სფეროდამ ცვივიან სოღმე,
და შესსა სშირსა, სუტყუსს თმასა მამაშენისაგადა
გულზედ-მოსულის ქვემძრომ ძლარბის აბურგუნულ კელებს,
მაცრამ სისხლ-სოცრით ქმნილნი ყურნი ვერ მიჰსვებებან,
რაც ამბავია საუკუნო განსასვენებულს.—
ჭამლეტ, ესლა კი მომისმინე, ჰოი მისმინე!
თუ გევატება შენ როდისმე ძვირფასი მამა...

ჰამლეტი.

ჰოი, ზეტაო!

აჩრდილი.

იმის მკვლელსა გადაუხადე
მის ავსულობა უბუნებო.

ჰამლეტი.

როგორ თუ მკვლელსა?

აჩრდილი.

ღიდი ცოდვას განის მოკვლა, მაცრამ ეს სხვაზედ
უარესია, უბუნებო, გასაოცარია.

ჰამლეტი.

ჩქარა მანობე, ფრთებს შეეისსავ ფიქრზედ უსწრაფესს
და ვით არშიეი გავფრინდები შურის-ძიებად.

აჩრდილი.

მე მჯერა შენგან, ამ ამბავს რომ შენ არ აღწეო, მასინ იმ უმზგავს ბაღასად არ ეღიბებოდი, რაც ჭეკსენელს ლეთის ნაპირებზედ სიმსუქნით ღებება. ჰამლეტ, მისმინე: ხმა გავარდა მთელს დანიაში, რომ ვითომც ჩემთვის გველს ეკბინოს ბაღში წოლის დროს,— ჩემი სიკვდილი დააბრალეს ამ შეთხზულ ამბავს. მაგრამ იცოდეთ, გულ-უბრევილო უმწვილო-კაცო, რომ იმავე გველს, მამისუნის სიცოცხლის მომსპობს, ესლა გვირგვინი მისი ადგას.

ჰამლეტი.

ოჲ წინად-მგრძნობო.

ჩემო გონება! მას ეკ გველი ბიძისკვამია!

აჩრდილი.

სწორედ იმ მხედმა გარყენილმა და სისხლის-შემრეკმა გრძნეულის ჭკუით, მომხიბლავის სასუქრის ძლივით დაიყოლია თვალად სათნო მეუღლე ჩემი და უნამუსოდ სარეცელი შემივინა მე. წყუელამც იყოს ის ჭკუაც და ის სასუქარიც, რასაც აჭეს ძალი ესრედ გრძნობით მოღორბისა! ჰოი, ჰამლეტო, ხომ გრძნობ ესეთს თავ-დამცირებას. მე მიღალატა, მე, რომელსაც სიკვდილის დღემდე ისე მივეარდა, ვით შეგვიფე ქორწილის უამსა. მე რე გამცვალა იმისთანა ურცხვს არსებაზედ, რომელს არ ძალუძს შედარება ჩემთან დირსებით. მაგრამ როგორც რომ სათნობას გერვინ შეაგდენს, თუნდ გარყენილობა შეიმოსოს ზეცის დიდებით, ისე ურცხვი რამ თავის საწოლს არ დასჯურდება, თუნდ მის მეუღლეს ჰქონდეს სასუ ანგელაზისა— ციურს სარეცელს უარ-ჰყოფს და უწმინდურს ეძებს.— მაგრამ გაეზუდეთ, მტრისა გვრძნობ დილის ნიავსა. მოკლედ გაიძობ: ერთხელ როცა სადილის შემდეგ ჩემს ბაღში ვიწე და მეძინა ჩუუღებრივად, ჩუმიდ მოვიდა ბიძა-შენი, ფეხ-მოაწარებით, ლენტოფის წვერით სავსე მინა ეჭირა ხელში და ის წვეული საწამლავი უურს ჩამაწვეთა. ეს ის წვენია, რაიც სწრაფად გერცხლის წყაღვიით ტანში იბნევა და ადებებს კაცის წმინდა სისხლს, როგორც რომ რმეს მუკე წვენი. ჩემზედაც იგი ძალა იხინა და სწუელის ღაზარეს მზგავსად მსწრაფლად გადმეკრა წმინდა კანზედ საზიზლი ქერტლი. გერედ მძინარე ღვიძლმა მამ მე გამომასაღმა სიცოცხლეს ჩემსა, ჩემსა გვირგვინს, ჩემსა მეუღლეს! ის დროც არ მომცა, რომ ცოდვები მომენანა და გამისტუქმა საშინელის სამჯავროის წინ უზიარებლად, ზედ-უგურთხად, უაღსარებოდ.

ჰამლეტი.

ჰოი საზარო, საშინელო უსუულოება! აჩრდილი.

თუ კაცი გჭკიან, ნუ აიტან შენ ამას, ჰამლეტ. ნუ მისცემ ნებას, რომ დანიის მეფის საწოლი სისხლის-შერევის, გარყენილების, ასპარუზად ჰყონ. მაგრამ რა გზასაც აირჩევე გადსდისათვის, ნუ რას გაჭებდე დედი-შენის წინააღმდეგს და ნუ შებღაღავ იმით შენს სულს, შენსა გონებას. თვითონ ზეცასა მიანებე და მის სინდისს. დეე მათ სტანჯონ, მათ მოჭკითხონ,— ესლა გი წავალ; ციციანთელის მკრთალსა ნათელს ძალა აკლდება, ეტყობა, დილა მოასლოდა. დროა, წავიდეთ. მშვიდობით, ჰამლეტ, მიგონებდე, არ დამივიწყო!

(გ ა დ ი ს.)

ჰამლეტი.

ოჲ, ზეცის ძღნო, დეამიწავ, რაღა ვთქვა კიდევ? თუნდ ჯოჯოხეთიც მითთან იყოს! ფუ, ამ სიცოცხლეს! გულო დამშვიდდი და ძარღვებო ნუ მიწუნებებოთ, უეცრად წელში ნუ მომღუნავთ. მიგონებდეთ? საბრალო სულო, სხვას ვის უნდა მოგიგონებდე, ვიდრემდე ხსოვნას უბუღია ამ ბედაურულს თავში! შენ გიგონებდე! ჩემის სსოვნის ფურცლებზედ წავშლი, რაც გი როდისმე ან მსმენია, ან წამივითხავს; წავშლი, რაც გი შიგ ჩაბეჭდილა თვალთ-ნახული და ჩემის ჭკუის წიგნში მსოლოდ დაგიწავე მტკიცედ მარტო შენს ნათქვამს სხვა ამბავთა გაურველად.— ჰოი ავსულო დედა-კაცო! ჰოი ბოროტო, შირით მდიმარე, დაწვეულილო, ბოროტო გულით! კარგი იქნება, აქ ჩავწერო სასსოვარ წიგნში, რომ ბოროტს კაცსა დიმილი არ გაუჭირდება. სხვაგან თუ არა, დანიასი ხომ ასე არის!

(ს წ ე რ ს.)

ესლა აქ მყავხარ, ბიძა-ჩემო! ნიშნად რა მითხრა? „მშვიდობით, ჰამლეტ, მიგონებდე, არ დამივიწყო!“ მეც ხომ შეეფიცე.

ჰორაციო (გარედამ.)

ზრინცო ჰამლეტ!

მარკულუსი (გარედამ.)

სადა ბრძანდებით?

ჰორაციო (გარედამ.)

ღმერთო დაისხენ!

ჰამლეტი.
 აგრე იუას.
 მარცელუსი. (გარედაძვე)
 ჰეი, სადა საათი,
 სელმწიფის-შეილა
 ჰამლეტი.
 ჰეი, აქეთ, აქეთკენ მოდი,
 ჩემო მიმინო.
 (შემოდინ ჰორაციო და მარცელუსი.)
 მარცელუსი.
 როგორა საათი, ბატონო ჰამლეტ?
 ჰორაციო.
 ახა რას ბრძანებთ, რა შეიტყუეთ?
 ჰამლეტი.
 საოცარი რამ.
 ჰორაციო.
 ეთხოვთ, ჩვენც გვაცნობოთ.
 ჰამლეტი.
 თქვენ გამაშხელთ. მე ვერას ვაძრევი.
 ჰორაციო.
 ზეცას ვფიცავ, რომ არ გაგაშხელთ.
 მარცელუსი.
 მეც არას ვაძრევი.
 ჰორაციო.
 მითხარით მას მე კაცისაგან დასაჯარია...
 სწორედ არავის არ ეტყუეთ ვი.
 ჰორაციო და მარცელუსი
 სასტიკს ფიცს ვაძრებთ.
 ჰამლეტი.
 ბოროტი ვატი დანიშიც ბოროტი არის.
 ჰორაციო.
 მაგის საცნობად რად გვინდოდა ჩრდილის მოსვლა.
 ჰამლეტი.
 ეგ მართლაც, მართლაც ამოხ და მე მგონია,
 სჯობს, აშ ამბავს არ გამოვუდგეთ და გავიყარნეთ.
 თქვენ თქვენს გზას წადით, სადაც გსურთ და გასაქმებოდეთ—
 სამი იცით საქმედ და სურვილიც ვეუფას თვისა აქვს.
 მე ვი ჩემს საწყაღს სვედრს ვიარჩევ, წავაღ, ვიღოცავე.
 ჰორაციო.
 რად ლაპარაკობთ უცნაურად, სელმწიფის-შეილა?
 ჰამლეტი.
 გულის ვწუხვარ რომ გაწყენინეთ, ძალიან ვწუხვარ.
 ჰორაციო.
 ახა რას ბრძანებთ, აქ წყენა რა მოსატანია.
 ჰამლეტი.
 წმიდა პატრიარს სახელს ვფიცავ, რომ დიდი წყენა
 მოგაყენეთ მე. რაც შეეხება მოჩვენებს,—

ზატოასანი სული არის იგი,—მეწმუნეთ.
 მაგრამ ჩვენს შორის რაც ვი მოხდა, მე ვერ ვამბობთ,
 ცნობის სურვილი მოიკალით, თქვენვე დასძლიეთ.—
 ესეა მე ერთის სათხოვრით უნდა მოგმართოთ,
 როგორც მეგობრებს, ვით ვარის-ვაცთ, ვით თანა-შეზდილთ
 ჰორაციო.
 რა სათხოვრით შეგნ მისადა ვართ, მოლოდ გვებრძანეთ.
 ჰამლეტი.
 ნურავის ეტყუეთ, რაც ამდამ ამბავი ნახეთ.
 ჰორაციო და მარცელუსი.
 ახა ვის ვეტყუთ!
 ჰამლეტი.
 შემომფიცეთ
 ჰორაციო.
 ფიცით გავწმუნებთ,
 არავის ვუთხნა.
 მარცელუსი.
 არც მე ვაძრევი, მეც ვაძრევი ფიცსა,
 ჰამლეტი.
 ჩემს სმაღლედ უნდა დაიფიცოთ.
 მარცელუსი.
 სამი დავიფიცეთ.
 ჰამლეტი.
 ჩემს სმაღლედ მეთქი, გეუყრებათ სმაღლედ.
 აჩრდილი (ქეშიდაძე.)
 შეჭფიცეთ.
 ჰამლეტი.
 ჰე, ჩემო კარგო, მანდ ყოფილხარ? შენც მაგას ამბობ?
 გესმით მისი სმა საზღაფიდამ? იფიცეთ მეთქი!
 ჰორაციო.
 მიბრძანეთ, როგორ დავიფიცოთ.
 ჰამლეტი.
 დაიფიცეთ, რომ
 არავის უთხრათ, რაც ნახეთ. სმაღლედ იფიცეთ.
 აჩრდილი (ქეშიდაძე.)
 შეჭფიცეთ.
 ჰამლეტი.
 ხედავთ! ვეუფას არის. იქით ვაძრევი.
 აი ჩემს სმაღლსა, ვაძრევი, დადეთ სელი
 და შემომფიცეთ, არსადა სთქვათ, რაც ვაიგონეთ.
 აჩრდილი (ქეშიდაძე.)
 სმაღლედ შეჭფიცეთ.
 ჰამლეტი.
 ეგ კარგი სთქვა, ჩემო თხუნელა,
 ეგრე ჩქარაშთხრო მიწას, განა? რაღა მუშა!
 გადავინაცლოთ, მეგობრებო, ერთსელად ვიდე.

ჰორაციო.

დღისა და ღამის გაურას ვეიცავ, რომ ეს ამბავი
გასაოცრებლად უცნო არის.

ჰამლეტი.

თუ გეუცხვავ,

ისე მიიღე, ვით უცხოსა შეეფერება.
ბევრი რამ ჰსდება, ჰორაციო, ზეცად და ჭეუენად,
რაც ფილოსოფოსთ სიზმრად არც კი მოლანდებიათ.
ესლან წავიდეთ.—გერემც ზეცის ძალნი გვაწვიდეთ,
ეს სათხოვარი შემისრულეთ: იქნება ჩემთვის
სასწირო იყოს უცნაურის სისხის მიღება
და ჩემის ჭეუენის, მისგან-მისგანის სსვაფერად შეცვლა,—
თუ მნახოთ მამინ, ნურავის ნუ შეამჩნევენებთ,
რომ ჩემს შესასებ საიდუმლო ვითომ რამ იცით.
ნურც გულზედ ხელებს შემოიკრეთთ ეჭვიანობით,
ნურც თავს გაიქნეთ, ორ-ზორგანად ნურავიერს იტყვიოთ,
ვთქვით ამის გვარად: „ვიცით, ვიცით, ჩვენ კარგად ვიცით“...
ან კიდევ ასე: „ჩვენ შეგვეძლო, რომ გვედამებოდა“
„რომ შეგვეძლება იმისი თქმა“... „მე ვინც ვიდეც
ამ საჭმის მცოდნე ზოგეერთებს...“—ეს შემომიფიცეთ.
გერემც ღვთის მადლი გასაჭირში თქვენ მოგფერადეთ.
აჩრდილი (ჭეუენიდან).

შეჭვიცეთ.

ჰამლეტი.

ჩემად! ჩემად იყავ! ტანჯულთ სულთ!
ჩემო ერთგულთ მეგობრებო, თქვენად მიგულეთ
და ეს გასსოვდეთ, რასაც შესძლებს საბრალთ ჰამლეტი,
არას დაზოგავს მეგობრობის დასამტკიცებლად.
ღმერთმა ჰქნას მალე მისცემოდეს ამის შემთხვევა.
ერთად წავიდეთ. ტუჩზედ ხელი მაგრად გმჭირთ.
დროთა გავშირი დაირღვა და თითქო ბედს ჩემთვის
გრგუხებინოს მისი მოვლა.—სბა წავიდეთ.

მოქმედება მეორე

სურათი I

(ოთახი პოლონიუსის სახლში)
(შემოდინ პოლონიუსი და რეინალდო.)

პოლონიუსი.

ეს წერილები და ეს ფული ღაერტს მიეცი.
რეინალდო.

კარგი, ბატონო.

პოლონიუსი.

კიდევ უფრო კარგი იქნება,
ჩემო ერთგულთ რეინალდო, ვიდრე ნახავდე,
სხვებს დაწვრილებით გამოჭკითხო იმის ამბავი.

რეინალდო.

მერ კბ მინდოდა.

პოლონიუსი.

უკეთესი! კვ კარგად სთქვი.
უფრო დამიგდე: ჯერ შეიტყე, თუ იქ მარისში
ჩვენის ჭეუენიდან ვინ არიან, რას აკეთებენ,
ან როგორს ხალხში ტრიალებენ, რამდენს საჭჯავენ;
და თუ ვაიგე გამოკითხვით, მისევე-მოხვევით,
რომ ჩემის შეილის ცნობა ჰქონდეთ, დაუსლოვდი;
თავი აჩვენე ისე, ვითომც შორით იცნობდე;
უთხარი „დაიღ, დაიღ ვინც ვიქნებ მე იმის მამის;
„იმის შეგობართ ცნობაც მჭკს, ცოტა იმისიც.“
ხომ კარგად მიხვდი, რეინალდო?

რეინალდო.

მივსვდი, ბატონო.

პოლონიუსი.

„ცოტა იმისიც,“ ნუ კი იტყვი, კარგად ვიცნობო.
ზედ დაუმატე ესეც კიდევ: „ავის ზნისას,
და ესა-და-ეს ნაელიცა სჭირს.“ თან შეგობიანს,
სხვად და სხვად ცილიც მოუგონო, მაგრამ კრიდე,
ამ ტუეუილებით არ შეესო იმის ღირსებას.
სთქვი: „გოყმუყა, ქარანის, ავის ჭეუენისა,
და წუნი დასდეე იმის სახელს მხოლოდ ისეთი,
რაც შეჭფერის ემაწვილობას, თავისუფლებას.

რეინალდო.

ვითომც ჭალაღდასც თამაშობდე...

პოლონიუსი.

დაიღ, ჭალაღდასც,
ვითომც უეკარდე მას ღოთობა, ჩხუბი და შოფოთი,
ვითომც გარყვნილი იყოს იგი,—ესეც კი უთხარ.

რეინალდო.

ბატონო, მაგით ხომ შეეხე იმის ღირსებას.

პოლონიუსი.

არა უჭირს-რა, თუ სიფთხილით შესწამებ ამ ცილს.
მაგრამ ნუ იტყვი, ვითომც იგი გარყვნილებაში
იყოს ჩაფლული. ნუ კი გავხდი ხალაზარაკოს.
ჩემი სურვილი კვ არ არის, მე ეს მწადიანს,
მის ავხნება მხოლოდ ოდნავ გამოუსახო
ისე, რომ იგი დაბრალდონ თავისუფლებას,
თამამის სულთ წამოყრილსა ცეცხლებურ ნაშენწყლებს
და მღელვარებას მოუდრეკელ, ურჩის სისხლისას.

რეინალდო.

ასლა, ბატონო...

პოლონიუსი.

ვინდა მკითხო: კერე რად ვქნაო?

რეინალდო.
 დიად, ბატონო, რომ მიბრძნოთ, კარგს ინებებდით,
 პოლონიუსი.
 ჩემს განზრახვას მოკლედ გეტყვი და მე მგონია,
 რომ კაი საფრთხე მოვიგონე. როდესაც კი შენ
 ამ მცირე ცოდვებს ჩემს შვილს ლაურტს განგებ შესწამებ
 და დაუმატებ, რიგაზად ვერ იქნება,
 მაშინ შენივე მოსახებრე, თუ კი როდისმე
 თვალი მოუკრავს ლაურტის ცუდ უფა-ქცევასთვის,
 გეტყვის: „ბატონო, მეგობარო, ჩემო ხელმწიფო“,
 ვით წესი არის საუბრის დროს მათს ქვეყანაში.

რეინალდო.
 მესმის, ბატონო.
 პოლონიუსი.
 ასე იტყვის, ის იტყვის მეოქი...
 ჰო, რას ვამბობდი? დამავიწყდა... წირვის მადლს ვფიცავ,
 რადგან მჭინდა მე სათქმელი... რაზედ დავდებ?
 რეინალდო.
 თქვენა ბრძანებდით, ვით წესია, ისე გეტყვისო.
 პოლონიუსი.

ჰო, მანდ ვიყავი, დიად, დიად, სწორედ მანდ ვიყავი.
 გეტყვის: „მე ვიტნობ იმ უმწიფელსა, გუშინაც ვნახე,
 „თუ გუშინის-წინ, ამ დღეებში, აქა და აქა,
 „ამა და ამ კაცს თან მისდევდა, თქვენ მართალი ხართ;
 „იქ თამაშობდა, აქ ლოთობდა, იქა ჩხუბობდა
 „ბურთაობის დროს. თითქმის ესეც შევამჩნიე რომ
 „ურბო სახლში შედიოდა, ან მოკლედ რომ ვსთქვამთ,
 „სარტყილიში და სხვა და სხვა...“ ახლა მიუერთე:
 სიძრუის ჩანგლით შენ დაიჭერ სიმართლის თვესა.
 ვისაც გონება გაიჭრის, ეგელ ასე ვიქცევით;
 მისევე-მოსევეით, გამრუდებულ, ოდრო-ოდრო გზით
 სწორს და ზირ-და-ზირს გზას მივანებთ. შენც ლაურტისას
 ეგელას შეიტყობ, ჩემი რჩევა თუ მოგაგონდა.
 გაიგე განა? ხომ მიმიხვდი?

რეინალდო.
 მივხვდი ბატონო.
 პოლონიუსი.
 მაშ დმერთი იყოს შენი შემწე, წადი, მშვიდობით.
 რეინალდო-
 ჩემო ხელმწიფო...
 პოლონიუსი.
 შენვე ეგელას ადევნე თვალი.
 რეინალდო.
 მე კბ ვალად მდგეს.
 პოლონიუსი.
 ჰო, მუსიკაც კარგად ისწავლეს.

რეინალდო.
 მესმის, ბატონო.
 (მ ი დ ი ს.)
 პოლონიუსი.
 კარგი, წადი.
 (შემოდის ოფელია).
 ჰო, ოფელია,

ბა რას იტყვი?
 ოფელია.
 დმერთო ჩემო! შიშით ვაჩქარებ.
 პოლონიუსი.
 რაო რას ამბობ, რა შიშითა, ვერ გამოვიანა?
 ოფელია.

მე ჩემს ოთახში საკრავსა ვიჯექ, ვიკრავდი,
 ამ დროს ჰამლეტი შემოვირდა გულ-გაღვილით,
 თავზედაც ქელი არ ესურა და გამურული
 წინდები ფეხის ქუსლებამდე ძირს ჩასვეწოდა;
 იმის ზეგანგის ფერი ელა იმის სახესაც,
 მუსლებს ერთმანეთს ცაცხვითა ახლდა იგი
 და ისე ცუდად, შესაბრადად, იეურებოდა,
 თითქმის ეს არის მოსულაო ჯოჯოხეთიდან
 და აზირობსო საშინელის ამბისა მბობას.

პოლონიუსი.
 იქნება შენმა სიყვარულმა ტკვიადამ შემალა?
 ოფელია.
 რა მოგახსენოთ, თუმცა ვიშობ, აგრე არ იყოს.
 პოლონიუსი.

რაო, რა გითხრა?
 ოფელია.
 დამიჭირა ჯერ ხელი მაგრად,
 მერე გამორდა ხელთ-უშეებლად მკლავის სიკეთედ,
 მერე ხელი აი ასე შუბლზედ დაიდო
 და გაშტურებით ჩამაცქერდა ზირის-სასუში,
 თითქო დასატვა სწადა ჩემი. დიდხანს სდგა კბრე,
 ბოლოს ხელი ხელს მომიჭირა შეუმჩნეველად,
 სამჯერაც თავი ერთმანეთზედ აილ-დაილო
 და ისე ძლიერ, საცოდავად ამოიკენესა,
 გგონებოდათ, შეერყო მთელი სსუელი
 და თან ამ კენესას ამოგვარო მისი სიცოცხლეც.
 მერე გამიშვა, თავი მსრებზედ მოიტრიალა
 და თავისი გზა უთვალეზოდ გაიგნო თითქო,
 რადგან ვიდრემდე გვიადოდა, მე მიუერთებდა.

პოლონიუსი.
 წამოდი ესლავ, წავიყვანო ხელმწიფესთანა.
 კვ ნიშნობა სიყვარულით აღტაცების;
 მაგ გვარს ყინს მადლემს თავის თავი თვითვე დაღუპოს

და ჭკუის ძალნი დაგვიბნიათ განწირულებით
ისე, როგორც რომ სსკა უინსა სჭინს. დიდადა ვწუხვარ.
ძევაზე სიტყვა ხომ ამ ბოლოს დროს არა ვითქვამს. რა
ჭამლეტისათვის?

ოფელია.

არა; მხოლოდ, როგორც მიბრძანეთ,
მე ზუგრძალე ჩემთან მოსვლა და წერილებიც
აღარ მივიღე.

პოლონიუსი.

აი მკვას გადურეკავ.

მეტად ვწუხვარ, რომ დღევანდლამდე მე იმის ქცევას
უფრო სიფრთხილით, გულ-მოდგინედ ყურს არ ვუვლავდი;
მე ძეგანა, რომ იგი მხოლოდ გულს აყოლებდა
და მას სცდილობდა, დაეღუპნე. — დასწყევლეს ღმერთმა
ესეთი გეგა! როგორც ვატყობ, კაცს სიბურემი
თავისის აზრის ჩატიება ისე სწოდნია,
ვით სიუმაწვილეს გაფრთხილება აკლია ხოლმე.
წამოდი, მომევე სელმწიფესთან. ეგე ამბავი
არ უნდა დარჩეს დაფარული. დაფარვას მეტი
გნება მოჭყვება, ვიდრე წყნა გამხილება.

სურათი III

(ოთხი სასახლეში)

(შემოდინ ხელმწიფე, დედოფალი, როზენკრანცი,
გილდენსტერნი და ამალი.)

ხელმწიფე.

მშიდლობა თქვენდა, როზენკრანცი და გილდენსტერნი!
უნდა გაუწიოთ, ასე მსწრაფლად რად მოგიწოდეთ:
იმას გარდა, რომ დიდმა ხანმა განვლო მას აქეთ,
რაც არ გეპნასეთ, საქმეცა გეაქვს თქვენთან საქირა. —
თქვენც გაიგებდით ჭამლეტისა გარდაქმნის ამბავს, —
დიად, „გარდაქმნის“ ვუწოდებ მე, რადგანაც იგი
არც გარეგნობით, არც შინაგანად ჭამლეტს აღარ ჭეკავს.
მე არ ძეგანა, რომ მიზეზი მისის არევის
იყო სსკა რამე, თუ არ იმის მამის სიკვდილი.
მე გთხოვთ ღირვეს, ვით თან-მეზიდილთ ბავშობიდანვე,
ვით მის წესთან და ხასიათთან დაახლოებულით,
დაჭრეთ რამ ხანი სასახლეში და ეცადეთ, რომ
განთოთ იგი, გადუყროთ გულიდან სკვდა.
ეგებ შემთხვევით სსკა რამ მიზეზს მიავნოთ კიდეც
მისის ეგეთის განუერულის მწუხარებისას,
რომლის თავიდან აცილება ჩვენვე შეგუძლავს.

დედოფალი.

სმიანდ ჭამლეტი, ემაწვილება, თქვენს სსკანაშია
და ქვეყანაზედ ორი კაცი არ მეგულება,
რომელნიც თქვენს უყვარდეს მას. ახლა ამას გთხოვთ,
რომ ჩვენთან დარჩეთ, შემოგვიწიროთ მცირედი ხანი,
სული შეუწოთ ჩვენს წადილს და ჩვენსა იმედსა
და ჩვენც თქვენს შრომას ხელმწიფურად დაჯავადლოებთ.

როზენკრანცი.

მფარველთა ჩვენთა, თქვენ შეგუძლავთ გებრძანებინათ,
ჩვენ რა ღირსნი ვართ, რომ მეუფეთ თხოვნა მოგვიმართონ.

გილდენსტერნი.

ჩვენ მხად ტასლავათ მოაჩილებად შექცებისამებრ
და სამსახური თქვენს ფერსთ-ქვეშე მოგვიართმევია.

ხელმწიფე.

მადლობელი ვართ როზენკრანცი და ჩემო გილდენსტერნი.

დედოფალი.

მადლობელი ვართ გილდენსტერნი და ჩემო როზენკრანცი
და გთხოვთ ესლავე წასვიდეთ ჩემს საბრძლო შვილთან, —
იქნება იგი ვერც-გი იცნოთ. — თქვენც, ემაწვილება,
თან ახსელით და ასვენეთ ჭამლეტის ბინა.

გილდენსტერნი.

ნეტა ჩვენი ცდა, ჩვენთან ყოფნა კარგად მოუხდეს.

დედოფალი.

ღმერთმა გისმინოს.

(გადიან როზენკრანცი, გილდენსტერნი, ზოგიერთნი
მხლეებლნი და შემოდის პოლონიუსი.)

პოლონიუსი.

სელმწიფეო, თქვენნი დესპანნი
ნორვეგიადამ მხიარულად უკან გაახლენ.

ხელმწიფე.

მანც შენ მედამ კარგის ამბის მოციქული ხარ.

პოლონიუსი.

განა, სელმწიფეო. დამეწმუნეთ, რომ მე თანაბრად
ვემსახურებ ჩემს ღმერთსა და ჩემს სელმწიფეს;
ერთს ვწირავ სულსა, მეორეს ვი მოვალეობას.
იცით, რა უნდა მოგახსენოთ კიდეც, ბატონო:

თუ უწინდებურ მიტრის ჭკუა და გულთ-მისნობა,
ვგონებ ჰამლეტის სიკეთისა მიზეზი ვიპოვე.

ხელმოწევა.

ოჲ, თუ გერა, სთქვი, სთქვი ჩქარა, მწეურის ბავივო.

პოლონიუსი.

ჟერედ ზსუსი მოისმინეთ თქვენთა ელთაგან,
შემდეგ ჩემს ამბავს, თუ ინებებთ, ხილად მოვართმევთ.

ხელმოწევა.

მამ წადი შენვე ნატივი ენა შემოაყვანე.—

(პოლონიუსი გადის.)

შოლონიუსმა, დედოფალა, შემატყობისა,
ვითომც ვაზოუს შესის შვილის სენის მიზეზი.

დედოფალი.

მიზეზი, ვგონებ, არის მხოლოდ მამის სიკვდილი
და სიკვდილ შემდეგ ჩვენი მსწრაფი დაჭოაწინება.

ხელმოწევა.

მაცას შევიტყობთ.—

(შემოდან პოლონიუსი, ვოლტიმანდი და კორნელიუსი.)

ყმაწვილებო, დაბრუნებულხართ?
კეთილი იყოს თქვენი მისვლა, აბა, ვოლტიმანდი,
რა ამბავს მეტყვი ჩვენი მამისა, ნორვეკთ მეფისას.

ვოლტიმანდი.

ნორვეკთა მეფემ თქვენ მრავალი მოკითხვა გაძღვნათ.—

რამწამს მივედით, მამისათვე ტაგზავან კაცნი
და თავის მის-წულს აუკრძალა ჯარის მოკრეფა.

მას ჰგონებოდა, შოლონიუსი მეფეს ეამებაო
და რა შეიტყო, რომ ჯარის ჰკრეფდა თქვენს წინააღმდეგ,
ძლიერ შესწუხდა; ბრძანა, ავი დრო შემირჩიეს,
როცა სიბერე ჭირად მჭირს და დაუძღურდით.

მავკანან ფორტიმანსაი მუისვე თავისთან,
ფრად დასტუქსა და ეს ლტქმაც დაადებინა,
რომ თავის დღეში ვერ გაბედოს თქვენს წინააღმდეგ
გამოლაშკრება. მონუცებულს ნორვეკთა მეფეს
მის მოწინააღმდეგე მეტად ძლიერ ესამოკუნა

და თავის მის-წულს ყოველ-წლებით გადაუწევიტა
სამი-ათასი ოქრო ჯილდოდა; თან დაავალა,
რომ მოგროვებინს ჯარით შოლონიუს თავსედა დაესას.

(ქალაღის მიართმევს.)

ამისთან იგი ამ ქალაღით უძდადესად ვთხოვთ,
ნება უბოძოთ ნორვეკთ ჯარისა, შოლონიუს მიმავალს,
თქვენს სამეფოსედა გსად გაკლისა, იმ ზირობით გი,
რომ თქვენს ჭეშქვრდომთ არაფერი არ დაუშავონ.
ეს ზირობანი აქ სწევიან, ჩემო ხელმოწევე.

ხელმოწევა.

დიდად მამა ეკ ამბავი. როცა მოვიცლით,
ჩვენ წავიკითხავთ მაც ქალაღსა, ზსუსისაგ მივეცით
და მაც საქმესაგ მოვიფიქრებთ. ესლან გი წადით,
ჟერ დანსკენეთ და მასუგან ერთად ვივანშმოთ.
გამდლობთ, რომ გერე შესწრულეთ ბრძანება ჩვენი.

(გადან ვოლტიმანდი და კორნელიუსი.)

პოლონიუსი.

გარგად გათავდა ეს საქმეც სომ. ახლა, ხელმოწევე
და დედოფალა მწუალობლო, მე რომ მოკრევეთ,
თუ რასა ჰქვან ერთგულება, მეფის უფლება,
დღეს დღე რად ჰქვან, ღამეს ღამე და ან დრო დროს,
ეგ სომ იქნება დროს დაგარგვან, დღისაგ, ღამისაგ.
მამ მოკლედ ვიტყვი, მოკლე სიტყვას სულია ჭკვისა,
გრძელი სიტყვას გი მხოლოდ მისი სამოსელია.
ჰო, მოკლედ ვიტყვი; თქვენი შვილი გაგიკებულა!
გაგიკებულა, დიდა, დიდა, გაგიკებულა.
სხვა რა ვუწოდო, მე არ ვიცი, უჭყო კაცსა.
ეგ არაფერი.....

დედოფალი.

სათქმელი სთქვი, ნუ აზვიადებ.

პოლონიუსი.

არ ვაზვიადებ, დედოფალა, ღმერთმა სომ იცის.—
ის გოყი არის, თქმა არ უნდა, ეს მართალია
და მართალია, რომ ეს მეტად სამწუხაროა
და სამწუხარო არის ისიც, რომ მართალია.
გილეს გამობმა ესლან გარგად ვერ მოკრევეთ
და არც მცალიან—ვერდიები გაზვიადებას.
რომ გიყი არის, სომ დავთანხდით; ახლა ეს დარჩა,
ჩვენ ამ მოკლენის მიზეზიგ სწორე ვიპოვით,
ან უკეთ რომ ვსთქვათ, გავლენისა. სომ გარგად იცით,
ამ გავლენის მოკლენისაგ თვის მიზეზი აქეს.
მამ ჩვენი საქმე ასე რება და დანარჩენსედა
ესლან ვიფიქროთ. მე ქალი მყავს, მოკესსუნებათ.
დიდაცა მყავს, რადგან იგი ჩემი ქალია.

აი ამ ქალმა მოაწივებით და მოაჩილებით
ეს მე გადმოძვდა. ახა ერთი ყური დაუგდეთ
და მერე თქვენვე მოაჩივით, თქვენვე განსჯეთ.

(კიონულობს:)

„სეცით გარდმოკლენილს ჩემის სულის დივრთს
„უუშენიერეს ოფელას... „მეტად უშნო და ტანგითილი
სიტყვების: რა არის ახა— „უუშენიერეს“. აი კიდევ:
„მისს ბრწყინვალე თეთრს შკერდზედ“... და სხვ. და
სხვ.

დედოფალი.

გვ ჭამლეტისგან მიუვიდა?

პოლონიუსი.

გთხოვთ, დედაოფლო,
შატარა ხანსა დამცნალოთ; ყველას გაუწყებთ.

(კიონულობს:)

„თუნდ ნუ ენდობი კანსკვლავთ სინათლეს,
„ნურც ცის სფერაში ტრიალსა მზისას,
„თუნდ ნუ ენდობი მართალთ სიმართლეს,—
„ენდო ძალს ჩემის სიყვარულისას“.

„ოჰ, ძვირფასო ოფელია, ლექსების წერა მე არ მე-
ხერხება, არ შემოდინა ჩემი გულის-კენესა რითმებისათ-
ვის ვთვალთ, მაგრამ ვკვირდები, რომ მიყვარსა, მიყ-
ვარსა ყოველის უმეტესად მშვიდობით!

„შენი საუბრად ვიდრე ამ სუსტ სსუულში სული
შემჩება, ჭამლეტი“.

ჩემმა ასულმა მოაჩივებით მე ეს გადმოძვდა
და ყველაფერი დაწვრილებით შემატუობინა,
თუ სად გაენდო მას ჭამლეტი, როდის, ან რა გზით.

ხელმწიფე.

თანაგრძნო კი შენმა ქალმა იმის სიყვარულს?

პოლონიუსი.

ჰერ ეს მიბრძანეთ, რა აზრისა ბრძანდებით ჩემზედ?

ხელმწიფე.

ჩვენ გვეჭირა შენი ერთგულება, შატარისება.

პოლონიუსი.

მეც კვ მინდა რომ დავიმტკიცოთ. ახლა რას ჭფიქრობთ
თქვენ, ხელმწიფეო, ან რას ჭფიქრობს მეუღლე თქვანი?
რა შევიტყუ მის სიყვარულის აღფრთოვანება—

ეს შევამსნე, ვიდრე ჩემი ქალი მეტყუოდა—
ნუ თუ გგონიათ, რომ მე იმით მოგუწუებდი,
ტანგდებოდი წინ-ტახლად და სასსოჯარ წიგნად,
დავმუნჯდებოდი, ან თვალს და გულს მოვარიდებდი?
ნუ თუ თქვენ მართლა ასე ჭფიქრობთ? ახა, ხელმწიფეო!
რამდამს შევიტყუ. მაშინათვე საქმეს შევუდექ
და ჩემს ქალბატონს ასე ვუთხარ: „სომ იგი კარგად,
„ჭამლეტი შენს წრეს არ ვუთვინის, სხვა სფერაშია
„და არ მოხდება, რასაც ჭფიქრობ““. თან დავარიგე,
ჭამლეტის ხანსა იმ ყამს იქით არ გაუბედნა,
აღარც სასოჯარად საჩუქრები მიელო მისგან,
და აღარც გავი. ეს რჩევა მას კარგად დაუჟდა;
მაგრამ ჭამლეტი—მოკლედ ვიტყვი იმის ამბავსა—
განდენის შემდეგ ვერ მეტის-მეტის სეკლას მიეცა,
მასუგან მადან დაეკარგა, მასუგან მიღვი,
მერე სისუსტე მოუვიდა, დაღ შესუსტდა,
მერე თან-და-თან ჭკუნც ცოტა შეუსუბუქდა,
ბოლოს გონებად დაეკარგა და აი ესლა
იგი გიჟა ჩვენად გლოვად, ჩვენად სატირლად.

ხელმწიფე.

მაშ შენ მიხეცი გვ გგონია?

დედოფალი.

გვ უნდა იყოს.

პოლონიუსი.

მითქვამს როდისმე, გთხოვთ მიბრძანოთ, „ეს ესე არის“,
რომ საქმე ბოლოს ჩემს სიტყვად არ მომხდარიყოს.

ხელმწიფე.

სწორედ არ მასსოჯარ.

პოლონიუსი.

რაც ესლა ვსთქვი, რომ არ გამართლდეს,
ეს თავი ამ ტანს მომაშარეთ. თუ კვალს მივაგენ,
მე საიდუმლო ვერა გზით ვერ დამეძლებს,
თუნდ დედამისის შუა-გულში ბინა დაიდოს.

ხელმწიფე.

ახლა რას იტყვი, ახა, სწორე როგორ შევიტყოთ?

პოლონიუსი.

მოგესხენებათ, იგი ხშირად ამ დერეფანში
სეირნობს ხოლმე.

დედოფალი.

სწორედ ამბობს.

პოლონიუსი.

მეც სწორედ ამ დროს განგებ ხემს ასულს გამოკვლავნი დურეფანშივე და ხენ, მეფეა, ფარდას უკან ამოკეფარნეთ. თვალი ადგენეთ მათს შესხედრას და თუ არ მისხედეთ, რომ ოფელიას სიყვარულით გავიქეზულა, გამომამეკეთ სასელმწიფოს მართვის რჩევიდამ და გუთნის-დედად დამაყენეთ, უბრალო მწეემსად.

ხელმწიფე.

კარგი, ებ გნადოთ.

(შემოდის ჰამლეტი წიგნის კითხვით.)

დედოფალი.

საცოდავი: ერთი შესხედეთ როგორ მწეესარედ მოდას აქეთ წიგნის კითხვითა!

პოლონიუსი.

თქვენ მომეცალეთ, ორნივე ჩქარა გარედ გაბრძანდით, მე მარტო მივალ და ლაზარაკს დავუწეებ რასმე.

(გადიან ხელმწიფე, დედოფალი და ამბლა.)

როგორა ბრძანდებით, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

მადლობა დეურთს, კარგად გასლავართ.

პოლონიუსი.

მე ევლარა მცნობთ, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

მადიან კარგად გინაბ, შენ თეფის ვაჭარი ხარ.

პოლონიუსი.

არა, ბატონო.

ჰამლეტი.

მამ სეტა იმისთანა ჰატიოსანი კაცი იყო.

პოლონიუსი.

ეგ რა ბრძანეთ, სელმწიფის-შვილო, ჰატიოსანიო.

ჰამლეტი.

მე რომ ამ ქვეყნის ტრიალს ვსჯავ, ჰატიოსანი კაცი მხოლოდ ერთს ათი-ათასში გამოჩნეულს ჰქვამს.

პოლონიუსი.

ნამდვილი ბრძანებაა.

ჰამლეტი.

არა თუ? თვითონ მსხედ გი მადლის მძობრში მატლს აჩენს და დვთაებრ ბრწეინავლავ ყურთლებულს ლეშს არ კრიდება. — შენ ქალი გყავს?

პოლონიუსი.

დაიდ, ბატონო.

ჰამლეტი.

შენ იმის მსხედ ნუ ატარებ. მზისგან განაყოფიერება სეგარდმო მადლია, მაგრამ თუ შენმა ქალმა ნყოფი გამოიღო, მაშინ უფოსილდა, მეკობარო.

პოლონიუსი.

მაგითი რა გნებავთ ბრძანოთ? (იქით.) კიდევ ხემს ქალს გადასწვდა პირველად გი ვერ მიცნო, მითხრა, თეფის ვაჭარი ხარო. მადიან შეურთა. მეც ხემს ვმადლობაში სიყვარულმა ბუერი ტანჯვა გამომატარებინა. თითქმის მეც კერე მომივიდა. ახა ერთი კიდევ გამოველავარავო — რასა კითხულობთ, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

სიტყებს, სიტყებს, სიტყებს.

პოლონიუსი.

რა ამბავია მერე, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

სად რა ამბავი უნდა იყოს?

პოლონიუსი.

მე მოგასხენებთ, რა ამბავსა ჰკითხულობთ მეთქი?

ჰამლეტი.

ცილის-წამებას, ხემა ბატონო. ერთი ვილაც წუწვი სავტირიგოსი გვარწმუნებს, ბერიგარებს თეთრი წვერი აქეთო, სასე აქეთო დასწმუნელი და თვალბში სქელი, ფისის მსგავსი, ამბო ჩამოსდითო; სკუვსედ თსლად არიან და მუსლებში დონე აკლიათო. მე ეს ეველაფერი სრულ სეშმარიტებად მიმანინა, მაგრამ გამომეღვანება გი არაფერი ჰატიოსნებაა. აი შენთვისაც ადვილია ხემსავით გაემაწვილებს, თუ ვიბოსავით უკან-უკან ფოფესკას დიწეებს.

პოლონიუსი.

(იქით.) თუმცა გიყვია, მაგრამ წეობისად გი ლაზარაკობს. (ჰამლეტს.) ქვევით ჩაბრძანებას ხომ არ ინებებთ, ბატონო ხემა?

ჰამლეტი.

საფლავში?

პოლონიუსი.

მართლაც რომ ეგვერ ქვევით ჩაბრძანება იქნება. (იქით.) ხანდისხან, რა მოსწერული სიტყვა აქვს. ზოტკურ სავიყე-

ში კაცი იმისთანა რასმე იტყვის, რასაც სიჭკვიანეში
ვერც კი მოიფიქრებდა. ესლა კი თავს დაჯანებ და ისე
მოკვანებდა. რომ ჩემი ქალი და ეს ერთად შეეყარა.—
ხელმწიფის-შვილა, ნება მიბოძეთ რომ გიანხლოთ.

ჰამლეტი.

მაგ ნებას ვეკლავიერსად ადვილად დავითობ, მაგ-
რამ სიცოცხლეს კი ვერა, სიცოცხლეს ვერა, სიცოცხ-
ლეს ვერა!

პოლონიუსი.

მშვიდობით ბრძანდებოდეთ, ხელმწიფის-შვილა.

ჰამლეტი.

ოჰ, ეს ჩერხეტი, გამოტყვისეული ბებრები!

(შემოდან როზენკრანცი და გილდენსტერნი.)

პოლონიუსი.

თუ ჰამლეტს ეძებთ, აგერ იქა სდგას.

როზენკრანცი.

(პოლონიუსს). გმადლობთ, ბატონო.

(პოლონიუსი გადის.)

გილდენსტერნი.

ჩემს საყვარელს ბატონს ვასლავარ.

როზენკრანცი.

ჩემს ძვირფასს ბატონს ვასლავარ უმორჩილესი მონა.

ჰამლეტი.

ოჰ, ჩემო ძვირფასო მეგობრებო. რასა იქ გილდენს-
ტერნი? შენ რაღასა იქ, ჩემო როზენკრანცი-როგორა სართ?

როზენკრანცი.

გასლავართ ისე, როგორც შეეფერება დედამიწის
უმნიშვნელო შვილებს.

გილდენსტერნი.

ბედნიერი ვართ იმითი, რომ მეტის-მეტად ბედნიერნი
არ ვართ და ბედს მაღლა ქაჩრის წვერსად არ ვაზივართ.

ჰამლეტი.

არც ხომ იმის ფეხ-ქვეშა სართ მოქცეული.

გილდენსტერნი.

არა, ბატონო.

ჰამლეტი.

მაშ გეტყობათ, სარტყელთან იქნებით, საცა
უფრო მოწველების გამტეში ალაგია,

გილდენსტერნი.

დაიღ, ბატონო, იმისი წელობა არ გვაკლია.

ჰამლეტი.

მაშ თქვენ ბედის საიდუმლოს ალაგთან დასალოკებული
ყოფილხართ. ან რა გასაკვირებელია, — ის ხომ ნამუს-
რედ სელ-აღებული ქალია. — სასლი ამბავი რა იცით?

როზენკრანცი.

არაფერი, ბატონო, იმას ვარდა, რომ ეს ქვეყანა
თითქო უფრო გაზატოხნდა.

ჰამლეტი.

მაშ მეორედ მოსვლის დღე უნდა მოახლოებულიყოს.
მაგრამ ეგ თქვენგან მოტანილი ამბავი მართალი არ
არის. სჯობს, ისეე თქვენი საკუთარი ამბავი ვიკითხო.
რა უყავით, მეგობრებო, ბედს ასეთი, რომ აქ, ამ საწყ-
რობილეში გამოგისტუმრათ?

გილდენსტერნი.

საწყრობილეში, ხელმწიფის-შვილა?

ჰამლეტი.

დანია საწყრობილეა.

როზენკრანცი.

მაშ ქვეყანაც საწყრობილე ყოფილა.

ჰამლეტი.

სწორედ საწყრობილეა, რომელშიაც ბევრი შენობაა,
ბევრი სკრელი, ბევრი ვურღმული. დანია ერთი უს-
რესი ვურღმულთაგანია.

როზენკრანცი.

ჩვენ ეგ არა გგონია, ხელმწიფის-შვილა.

ჰამლეტი.

თქვენ ეგ არა გგონია? შეიძლება. კარგი და ცუდი

თავის-თავად როდი სადმეა, მას მოლოდ კაცის გონება
შექმნის სოფლე. ჩემთვის კი დანია საზერობილა.

როზენკრანცი.

ეგ თქვენის დიდების-მოყვარეობის ბრალი უნდა იყოს.
იგი მეტად ვიწროა თქვენის ფართო სულისათვის.

ჰამლეტი.

ოჰ, დემეტო ჩემო! მე თუნდა კაცის ნაჭურჭში მომწ-
ყდეული ვიყო, ჩემი თავი დაუსრულებელის სივრცის
მთელბელი მეგონებოდა, ოღონდ ცუდს სიზმრებს არა
ესედავლა.

გილდენსტერნი.

კიდევ ეგ სიზმრებია დიდების-მოყვარეობა. დიდების
მოყვარე კაცის არსება ჩრდილია სიზმრისა.

ჰამლეტი.

მერე თითონ სიზმარიც სამ ჩრდილია.

როზენკრანცი.

მართლსა ბრძანებთ. და დიდების-მოყვარეობაც ისეთი
მსუბუქი და ჭკერის მზგავსია, რომ იგი ჩრდილია ჩრდი-
ლისა.

ჰამლეტი.

მას გლახაკები სხეულნი ყოფილან, ქვეყნის მეფენი და
სახელ-განთქმულნი გმირნი კი მათნი აჩრდილნი. არ წა-
ვიდეთ აქედამ? დამერწმუნეთ, ესლა მაგისტანს საგნების
სჯა ერ მეადვილება.

როზენკრანცი და გილდენსტერნი.

მზად გახლავართ თქვენის სამსახურისათვის.

ჰამლეტი.

თუ დემეტო გრწამთ, სამსახურისას ნურას მეტყვიით.
მე არ მინდა თქვენ სხვა ჩემთ მსლებელთ დაგადართ.
დამერწმუნეთ, როგორც ჰატიოსანს კაცს, თავი მომა-
ბეზრს ამდენმა სამსახურმა. მე თქვენ ისე მეგობრულა-
და გვითხვით, რამ მოგიყვანათ ელსინორაში?

როზენკრანცი.

ჩვენ თქვენს სანახავად გახლეთ, სხვა საქმე არა
გეჭინია-რა.

ჰამლეტი.

სწორედ გლახაკი ვარ, მაღლობის შექმნაც არა მაქვს.
მაგრამ გმადლობთ მანინ, მეგობრებო. მერწმუნეთ,
ჩემი მაღლობა საკმაოდ ძვირფასია, ნასეკარ-ფელური
ღირს. მას დაბარებული არა ხართ? თქვენ თითონ მოს-
კედით? თქვენისავე სურვილით? თქვით; რაღა; ნუ ყოყ-
მანობთ; სწორე მითხარით.

გილდენსტერნი.

რა უნდა მოგასვენოთ, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

რაც გნებავდეთ, მოლოდ ჰასუსი კი მომიგეთ. დაგება-
რეს, განათქვენეუ სასე ამხელს თქვენს საიდულოს და გუ-
ლში იმდენი ეშმაკობა არა გაქვთ, რომ ეგ სასე გადაი-
სსავფერთ. მე გარკად ვიცი, თქვენ ჩვენის ღვთისნიე-
რის ხელმწიფისა და მის მეუღლისაგანა ხართ დაბარე-
ბული.

როზენკრანცი,

რისთვის უნდა დაგებადებინეთ, სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

ეგ თქვენ უნდა ამისნათ. გაფიცებთ ჩვენს უწინდელს
მეგობრობას, ერთად გატარებულს დროს ჩვენის ახალ-
გაზდობისას, ჩვენს ერთმანეთის განუჭრობელ სიყვარულს,
ყოველისფერს ძვირფასს თქვენთვის, რასაც კი
ჩემსედ უკეთესი მოლახანაკე მოიგონებდა, გაფიცებთ
მეთქი ყოველს ამას, — ნუ დამიმალავთ, სწორედ მითხარით,
დაგებადეს, თუ არა?

როზენკრანცი.

(გილდენსტერს.) შენ რას იტყვი?

ჰამლეტი.

(იქით.) მე თქვენ თვალს არ მოგაშორებთ. — თუ ჩემი
სიყვარული გაქვთ, ნუ დამიმალავთ.

გილდენსტერნი.

დიად სელმწიფის-შვილო, დაგებადეს.

ჰამლეტი.

მე თითონ გატყვით, რისთვისაც და თქვენგანეე გა-
მხელს თავი დამ ატაცილებთ: მაშინ სელმწიფისა და დე-
ლოფლის მიერ თქვენდა მონდობილ საიდუმლოს ბეჭვიც

არ შეეშლება. ამ ბოლოს დროს, მე თითონ არ ვიცი რა მიზეზით, მხიარულება მომესპო. ჩვეულებრივად გატარებდას თავი დავანებე. გულს ისეთი მძიმე სევდა შემომავსებდა, რომ ეს შენეირი ქმნილება—დედამიწა სწორედ გლდებდა მიმანინა; ეს საუესოვო, ჰჯეროვანი სასურავო, ჩვენივედ გადმოვიდებოდი ცის კამარს, ეს დიდებული ოქროს-ფერად ბრწყინვალე სერი სულის-შემსუთიელი, დაშხამული ბული მგანია. ხომ შენეირი სელოვებდა ადამიანი: სკუთი დიდებული, სრული ნიჭიერებით, ატე ბულებით ასოვანი, მისვრა-მოხვრით სოცარი, საქმით სწორი ანგელოზისა, გონიერებით დეთისა,—და ეს თვალთ ჩვეულისა, ეს ცხოველთა მეფე ჩემთვის მხოლოდ მიწა და მტკერია. მე აღარც კაცის ნახვა მინებდა, აღარც ქალისა, თუმცა დიმიდზედ გატყობ, რომ ეს ჩემი სიტყვა არა გვერს.

როზენკრანცი.

მე კვ ფეჭრადაც არ მომსკლავია, ხელმწიფის-შეილო ჰამლეტი.

რად გაიცინე. მაშ, როდესაცა ვთქვი, აღარც კაცის ნახვა მინებდა მეტო.

როზენკრანცი.

მე გაიფიქრე, რომ თუ კაცის ნახვა აღარ ვინებოდა, კერაფრად დაუხვდებით აქტორებს, რომელნიც გზაზედ შეგვხვდენ და ეს არის ესლა აქ თქვენდა სამსახურად გაიხვებინან.

ჰამლეტი.

რად? რომელი მათგანიც კი სელმწიფობას თამაშობს, მობრძანდეს, ჩემგან მათის დიდებულების შესაფერს ხარკს მიიღებს. მოგზაურმა რანდმა თავის მოხელეებზედ ფარ-სიმალი ისმაროს; ყმაწვილ-კაცს ოხვრატეულიად არ ჩაუვლის; ხუმარას დემეტმა მშუადობით გათავებინოს თავისი როლი; მსხარამ ისინი აცინოს, ვისაც ფილტვებში ელიტინება და ყმაწვილმა-ქალმა თავის გულის-პასუხის თანამად წარმოსთქვას, თუ ურთიმო ლექსებმა გზაზედ არ შეაფერსეს. რომელი აქტორები არიან ეგენი?

როზენკრანცი.

რომელნიც თქვენ ისე ძალიან მოეწონდათ. ტრაგიკოსები გასლავან ქალაქიდან.

ჰამლეტი.

მერე აქა-იქა წანწალი რად დაუწევიათ? ხომ ერთს ავადც ყოფნა ერჩიათ სახელისთვისაც და შემოსავლისთვისაც.

როზენკრანცი.

მე მგანია, ამის მიზეზი ახლა წესების შემოღებას.

ჰამლეტი.

ისე იმავე პატივის-ცემაში არიან, როგორც ჩემს ქალაქში ყოფნის დროს იყვნენ? ხალხს მისდევს?

როზენკრანცი.

არა, ისე აღარ მისდევს.

ჰამლეტი.

რა მიზეზია, ხომ არ დავანტენენ?

როზენკრანცი.

ისინი ისე უწინდებულ შრომობენ, მაგრამ ესლა ხალხი ვილაც ბავშვების დანს უფრო უგდებს ყურს. ეს ახლად-გამოჩენილი სტევირიან, რაც ძალი და დონე აქვთ ახრის მიუხედავად და აღტაცებულ ტაშისც ეღიარებინან ხოლმე. ესენი არიან ესლა მოდად მიღებულნი და ისე ავად იხსენიებენ უბრალო მოთამაშეებს (როგორც ისინი უწოდებენ), რომ მრავალი სმად-შემორტყმული ბატის კაღმის შიშით თუატრში ევლარ შედიან.

ჰამლეტი.

როგორ, მართლა ბავშვები არიან? მერე ვინ პატრონობს იმთ, ან ფულს ვინ აძლევს? განა მაგ საქმეს მარტო იმ დრომდე უნდა მისდიონ, ვიდრე სმა ქვებიათ? მასუგან, როცა ეგენიც უბრალო აქტორები შეიქმნებინან—უბრალონი შეიქმნებინან, თუ კი მაგაზედ მეტი ნიჭი არა აქვთ, რაცა სთქვი—მამინ რა მადლობას გადაუხდინან იმ მწერლებს, რომელნიც ესლა მათს მომავალს ბედს სასაცილოდ ავდებინებენ.

როზენკრანცი.

ამ ორ მხარეს ერთმანეთში დიდი უსამოვნობა აქვს და ხალხსაც ცოდავად არ მიანინა მათი სახსურად წაქვსება. ერთ დროს ფლეორიც არ შემოვიდოდა იმ წარმოდგენაში, რომელშიაც ერთი მხარის აქტორები და აქტორები მეორე მხარეს ჩხუბს არ აუტენდენ.

ჰამლეტი.

განა კვ შესძლებულია?

გილდენსტერნი.

ბუერის თავს მოსკედრია ამ ჩხუბუბში.

ჰამლეტი.

მერე ბაკშებმა სძლიეს?

როზენკრანცი.

დიაღ, სძლიეს; სძლიეს თვით ჭერეულეს თავის დედამიწის ბურთით,

ჰამლეტი.

არც კვ მივეიწს. ბიძა-ჩემი ესლა დანიის მეფეა და ვინც მამი-ჩემის სიცოცხლის დროს მაგას მასხარად იკლებდა, ესლა მაგის ჰატარ-ჰატარა სურათებში ოცს, ორმოცს, ორმოცდა-ათს, ასს დუკატს აძლევს. ამ ამბავში რაღაც არის უცნაური. ნეტავი ფილოსოფოსო სწავლას მაინც შექმლას ამის მიგნება.

(გარედამ საყვირის ხმა მოისმის.)

გილდენსტერნი.

აგერ აქტორები ესლებიან.

ჰამლეტი.

ემანწვილებო, კეთილი იყოს თქვენი მოსვლა ელსინორაში. მომეცით სელი. სტუმრის მიღება ზდილლობითა და თავაზით უნდა. ნება მომეცით, მეც ასე მიგილოთ, თორემ იქნება იფიქროთ, რომ აქტორების მოსვლა თქვენს მოსკლასზედ მეტად მესიამოვნა, რადგან ესლავე გმტყვიით, მე აქტორებს ძალიან ტკბილის კნით მივეკუბები. მიამა თქვენი ნახვა, თუმცა მამა-ბიძა-ჩემი და ძალუა-დედა-ჩემი ძალიან შემეცდარნი არიან.

გილდენსტერნი

რამი ბრძანდებიან შემეცდარნი?

ჰამლეტი.

მე ჭკუიადამ შექმლილი მოლოდ მამისა ვარ, როცა ქარი ჩრდილოთ-ჩრდილოთ-დასავლეთით უბურავს; სამსრეთის ქარში კი ბავყი-ყლახიას და ქარს ერთმანეთში კარგად გავაჩხევ.

(შემოდის პოლონიუსი.)

პოლონიუსი.

მშვიდობა თქვენი ნახვა, ბატონებო.

ჰამლეტი.

ეური დაუგდე, გილდენსტერს და შენც, როზენკრანცი. თითო ეურთან თითო მსმენელი მოსდის. ამ დიდს ბავშვს ჯერ კიდევ ბავშვის ჰერანგი არ გამოუცვლია.

როზენკრანცი.

იქნება მეორედ გაბავშვდა. ასე ამბობენ, ბერეკაცს ბავშობა ორჯერა აქვს გამოვლილიო.

ჰამლეტი.

მე წინდაწინვე მითქვამს, იმისთვის მოდის, რომ აქტორების ამბავი მაცნობოს. ახა უეურეთ.—თქვენ მართლს ამბობთ, დიაღ, კვ ორშაბათს დღით მოსდა.

პოლონიუსი.

ბატონო ჩემო, მინდა ასაღვი ამბავი გაუწყეთ.

ჰამლეტი.

ბატონო ჩემო, მეც მინდა ასაღვი გაუწყეთ: „როდესაც რომში რისციუსი აქტორად იყო...“

პოლონიუსი.

აქტორები ვიხსენებ აქ, ბატონო ჩემო.

ჰამლეტი.

იქნება მართლა!

პოლონიუსი.

შატოასნს სიტყვას გაძლევთ.

ჰამლეტი.

„...ყოველს მათგანს სასკდარი ჭყავდა საკდომად“.

პოლონიუსი.

მაგათ ჭყეანაზედ აქტორი ვერა სჯობს: ვერც ტრაგედიაში, ვერც კომედიაში, ვერც ისტორიკულ წარმოდგენაში, ვერც იდილიაში, ვერც იდილიკურ-კომიკურში, ვერც ისტორიკულ იდილიკურში, ვერც ტრაგიკულ

ისტორიკულში, კერძ ტრადიციულ-გომიკურ-ისტორიკულ-
 იდილიკურში. მატათეის სულ-ერთია, თუნდ სანსაჰი ერ-
 თსა და იმავე ლაგას აიოს, თუნდა იგი აიოს დაუს-
 რულებელი ჰქონდეს. მატათ ლაგასში სენიკა თავისებურად
 მძიმე ღალტ გეგნებას და ზღაგტუსი თავისებურად მსუბუ-
 ქი. ამით არავინ შეედრება ვერც დაწერილის თქმაში და
 ვერც თავისუფალ თხზვაში.

ჰამლეტი.

„ოჰ იუფთაე, შენ მსაჯულთა ისრაელისა“,
 რა ძვირფასის საუნჯისა ჰატრანის ხარ.

პოლონიუსი.

რა საუნჯესა ბრძანებთ, ხელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

არ იცი?

„მას ერთადერთი შენნიერა ასული ჰქვამდა
 „და განუსომელ სიყვარულით იგი უშვარდა.““

პოლონიუსი.

(იჭიბო.) გიდეგ და კიდეგ ჩემი ქალი!

ჰამლეტი.

ტყუილს ვამბობ, ბებრო იუფთაე?

პოლონიუსი.

თუ მე მიწოდებთ იუფთაეს, ხელმწიფის-შვილო,
 მართლია, მე ერთი ქალი მყავს და განუსომელ სი-
 ყვარულითაც მიყვარს.

ჰამლეტი.

ეგ ერთი მეორეს არ მოსდევს.

პოლონიუსი.

მაშ რა მოსდევს.

ჰამლეტი.

მოსდევს, რომ

„აელოდე იმას,

„რაც სურს განტებას.“

და ესეც ხომ იცი:

„იგი მოსდება,

„რაც გარდაწუდება.“

დანარჩენი ამ ლექსებისა სადღესასწაულთა საგალა-
 ბლის ზირველ ტყეში მოსტებნე, თორემ. ხომ ხედავ, მე
 სიტყვას მაწვეტიებენ.

(შემოდის ოზინი, ან ხუთი აქტორი.)

გამარჯვება, ემაწვილებო, გამარჯვება.—ოჰ, მოს-
 რული ვარ რომ კარგად გნასე.—მობრძანდით —შენ,
 ჩემო ძველო მეგობარო, რამ სიდიდე წვერი გამოგსვლია
 მას აქეთ, რაც არ მინასავსარ. დანიაში ჩემს მოსაბაძად
 ხომ არ მოხვედი? ემაწვილო-ქალო, შენ ესლა ზეცას
 ერთი ქუსლის სიმძლეზედ დასხლეკებისარ. ღმერთმა ნუ
 ჰქნას რომ შენი ხმა ისე მისწუდეს, როგორც გახეხილი
 ოქროს წვერიალი—მობრძანდით, მობრძანდით. ახა ჩვენ
 ჭოროთ მონადირე ფრანგებოთ ზირველსავე ნადირს მი-
 გესიოთ. თქვენის ხელაგნების ნიძუშად ერთ-ერთი სავრ-
 ძნობელი ლექსი სთქვით.

პირველი აქტორი.

რამელი ლექსი, ბატონო ჩემო?

ჰამლეტი.

მე მასსოვს. ამას წინად შენგან ერთი ლექსი გავი-
 გოვს. თუტრში იმ ჰიესის წარმადგენს არა უოფილას,
 თუ მარტო ერთხელ აიო, არ ვაცი. ხალხს არ მოს-
 წონდა. იგი სიზილად აიო გემოკნების უქონელთათვის,
 მაგრამ ჩემის აზრით და სსკების აზრითაც, რამელთაც
 ამ საქმეში ჩემზედ მეტი ესმით—ჩინებული წარმოსადგე-
 ნია; შენნიერის ხელაგნებით და სიამარტოვით სურათ-სუ-
 რათად დაყოფილი. მე მასსოვს, ერთი ამბობდა, სიტ-
 ვეებს მართლი და სახელეგული ცოტა ჰქვს და თათის
 მოთხრობასაც ატყვია, რომ ავტორს გტმობიერება
 ჰკლებიაო, მაგრამ მანაც საკმაოდ მარტოვია და უფრო
 შენნიერია, ვიდრე განტებ გაშენნიერებულო. მე სსკებზედ
 მეტად იქ ერთი ლექსი მომწონდა, ენასი და დიდოს
 ლაგასი, მეტადრე, როდესაც ენა უამბობს ჰრიამის სი-
 კვდილის ამბავს. თუ გიდეგ გასსოვს, ახა ერთი ამ
 სტრეჭინდამ დაიწეე—გატყუე ესლაჲ.....

„მძინვარე ჰიროს, ვითარ მხეცი ჰირანისა“

არა ასე არ არის, მაგრამ ჰიროსით გი იწყება.

„მძინვარე ჰიროსს—აღჭურვილსა მავის ფარხმალთ,

„მზგავსით მის მავის განზრახვისა და მავის დამის,

„როს იგი იწვა მანუდითისის ცხენის გემში,—

„ესლა თავისი საჭურველი შიშის-აღმძვრელი

„უფრო საზარელ სამკაულზედ გარდაუცვლია.

„წითელის სისხლით შელებილა თავით ფუნსმდე,

„ამათა სისხლით, დედათ სისხლით, სისხლით ქალ-ვაჟთა,

„გამოწოთობილა ფოლადით ქუჩების ცეცხლში,

„რომელთ წილად სვდათ მამხილებლის, წეულის შუქით

„გის განათება თავიანთის მეფის ძველელისა.

„პირის მიკინვარე ვოჯოხუთის ცეცხლით და რისხვით,
 „თვალთ-ნაპერწყლების გამოძევი, სისხლით-შესურალო
 „ეებს მისუენს მამათ-მთავრის შრამის კვლას.“
 ესლა შენ განაგრძე.

პოლონიუსი.

დმერთს გევიცებით, ხელმწიფის-შვილო, შვენო-
 რხა ბრძნეთ, მარტივის კილოთი და სახმო გამოძეტ-
 ყველეთ.

პირველი აქტორი.

„აგერ მიაგნო მოხუცს შრამს. იგი ამ უმად
 „უღონოდ ქმნილი ბერძნთა გმირს კვლარს აკლებს
 „და იმის მკლავს აღარ ერჩის ბებერი ხმალი.
 „აგერ პიროსი მისწვდა კიდეც გაცოფებული
 „უძღურის შრამს, მოუქნია ხმალი ძლიერად
 „და მარტო მის ხმლის მოქნივისა ქარმა, ზუილმა
 „ღანე-მანდილსა მოხუცებულს მუხლი მოჭკუთა.
 „ეს იგრძნო თათქო იღიათმა მიუხუბულმა,
 „ცეცხლი მოედო მის შენობებს სძირველებამდე
 „და ნგრევის ჭექამ წუთსვე პიროსს სმენა მიჭსადა.
 „აგერ მის ხმალი, რომლის დაგვრას ლამოდა იგი
 „მოხუცებულის შრამისა ჭადარს თავსა,
 „თათქო ჭერში დაგვიდოთ. თითონ პიროსი
 „უძრავად სდგას დანატულის მტარვლის მზგავსად,
 „თათქო მოკშობთ მისთვის ნებაც და ძლიერებაც.
 „მაგრამ ვით ხშირად წვიმა-აუდრის და ქუხილის წინ,
 „რასა და მიწას მეუდრება მოეფინება,
 „ხადება ქარი და დრუბენიც დაწუნარდებიან
 „და ვით უერნად საზარელი ჭექა-ქუხილი
 „გააშობს სოღმე დედა-მიწას, — ისე პიროსი
 „განმეორებით წააქვს შურის-ძიებამ
 „მისას საშინელ განზრახვისა აღსასრულებლად.
 „ციკლოზს ჩაქუჩი არ დაუერავს ისე გულ-გრილად,
 „როდესაც იგი მარსს უჭედდა მტვიცე საჭურველს,
 „ვით შრამს ხმალი სისხლიანი დასცა პიროსმა.
 „ჭოი, შენ ბედო უნამუსო! ოჭ, ზეცის ძაღრო,
 „ერთად შეგბენით და წართვით მას ძლიერება,
 „მიღეწ-მოღეწეთ მისის ჩარხის სოლი და ფერსო
 „და მოტვი ზეცით დაუგორეთ თუნდ ქვესენებამდე.

პოლონიუსი.

ეს ძალიან გაგრძელდა.

ჰამლეტი.

შენს წვერსავით. ორივეს დაღაჭი ეჭირება, — გთხოვ,
 განაგრძო. ეს ან სტუნავს უნდა უყურებდეს და უმარ-

თებულო ღაპარაკი ესმოდეს, ან სთვლემდეს. განაგრძე,
 განაგრძე, ჭკუბასედაც სთქვა.

პირველი აქტორი.

„დმერთო, ვინ ნასა დედოფალი მკერდ-გაღელილი...“

ჰამლეტი.

მკერდ-გაღელილი დედოფალი?

პოლონიუსი.

ეკ ჩინებულად სთქვა: „მკერდ-გაღელილი დედო-
 ფალი,“ ჩინებულა.

პირველი აქტორი.

„არს უგზო-უკვლოდ ფეს-შიშველი დაბოდა იგი
 „და ცეცხლის აღთა ჩაქრობასა ცრემლით ღამოდა.
 „უბრლო მჩვარი კერა თავზედ, რომელსედაც მას
 „დედოფლის ჯილ უნდა სდგმოდა და გამსდარს
 მსრებზედ
 „მანტიის ნაცვლად სასურავი წამოებურა,
 „რომლისთვის უცებ შიშის ზარით ხელი მოკვლო.
 „ავინც ვი ნასავდა მისხ ამ ყოფას, გამწარებული
 „გესლ-აკრეფილის ენით ბედსა შესვენებად.
 „თვითონ დმერთთაც რომ განცნადათ ჭკუბას სასე,
 „როდესაც იმან დაინასა, ვითარ პიროსი
 „თვის შესაქცევად ხმლით ჭკუწავდა მის მეუღლის გვამს,
 „რომ კგრძნოთ იმთ აღმოკენეს მისი საზარი, —
 „თუ ცნათა საქმეს მოქმედება აქეს რამე მათზე,
 „მაშინ ისინიც სიბრალულით ცრემლს წამოღერიდენ.“

პოლონიუსი.

შესედეთ ერთი სასეზედ როგორ შეიცვალა და თვა-
 ლებში ცრემლი მოქრია. კარგი, კმარა, თუ დმერთი გრწამს.

ჰამლეტი.

ძალიან კარგი, დანარჩენს მასუკან იტყვი. — არ შე-
 იძლება, ჩემო ბატონო, ეს აქტორები კარგად დახბინა-
 კებინო და უბრძნო, კარგადაც დაუსვდენ, თორემ ხომ
 იცი, ეგენი ამ დროის შემოკლებულნი მატინენი არიან
 და სიკვდილის შემდეგ საფლავის ქვასედაც ცუდი წარწერა
 უნდა გერჩიოს, სიცოცხლის დროს მკათავან ცუდის
 სმების დაყრასა.

პოლონიუსი.

მე ისე მივიღებ მკათა, ხელმწიფის-შვილო, რო-
 გორც კვადრებათ.

ჰამლეტი.

უნდა უნდა აზრობ. ბევრად უკეთესად უნდა მიიღო. ყველას რომ ისე მოეჭვე, როგორც კვადრება, არავის არ ასცდება გამათრახება. შენის სახელისა და ღირსების კვალბაზედ უნდა დაუხვდეთ მატათ. რაც უფრო ნაკლების ღირსნი არიან, შენი სიკეთე მით უდიდესი გამოჩნდება. წაიყვანე.

პოლონიუსი.

მოხრმანდით, ყმაწვილებო.

ჰამლეტი.

წაჭყუებით მკვას, მეგობრებო და ხვალ წარმოადგენს გაგმართათ.—

(გაღიან პოლონიუსი და რამდენიმე აქტორი.)

გამიგონე, ჩემო ძველ მეგობარო, შეგიძლიანთ გონზავთ სიკვდილი წარმოადგინოთ?

პირველი აქტორი.

შეგიძლიან, ხელმწიფის-შვილო.

ჰამლეტი.

მეშ ხვალ საღამოზედ გაგმართათ ეგ წარმოადგენს. იქნება მე თორმეტი, თუ თექვსმეტი სტრატონის დაწვრო და შიგ ჩაუფატო; შეიძლება ისიც გაიხეპნით?

პირველი აქტორი.

ბატონი ბრძანდებით.

ჰამლეტი.

ძალიან კარგი, წაჭყუებით მკვას, მგრამ სასაცილოდ გი არ აიგდოთ.

(აქტორები გაღიან.)

(როზენკრანსს და გილდენსტრანსს.) მეგობრებო, ამხდამადის თავი უნდა დაგანებოთ. კადეკ და კადეკ მიხარის თქვენი ულსინარას მოსკლა.

როზენკრანცი.

გამდლობთ, ბატონო. მშვიდობით ბრძანდებოდეთ.

ჰამლეტი.

ღმერთმა მშვიდობით გამოეფოთ თქვენს.—

(გაღიან როზენკრანცი და გილდენსტრანი.)

ძლივს მარტო დავრჩი.

სწორედ მონა ვარ მაწანწალა და ყურმოკრდილი! ნუ თუ არ არის საოცარი, რომ ამ აქტორსა მხოლოდ ამბავმა მოგონილმა, ცრუ ადვლებამ სულის-კვეთება შეუწონა მისსვე ოცნებას, შესდგულაბა შეუშალა, უცნაულ ფერი, თვალთაგან ცრემლი გამოსწურა, ხმა მიუსუსტა და შეურყია სრულად მისი აგებულება!

ყველა ეს ვისთვის? ჰეკუბასთვის. მერე რა არის ჰეკუბა მისთვის, ან თითონ ეგ ჰეკუბასთვის, რომ ასე ცხარე ცრემლის ღვრიდა? ოჰ, რას იხამდა, ჩემი ნაღველი და ტყვილი რომ გულს ჰქონდა! ცრემლით წარღვნიდა მაშინ სტენას და მსძენელთ ყურებს წარდაცემულთა დახსობდა, ჰკვიდამ შეშლიდა ბრალის მქონეს, შეკერთობდა თვით უბრალესს, დაიმონებდა ჩვენსა სმენას და მსედველობას.

მე გო უმზგავსი, უგრძობელი, გაუბედავი საქმეს ვეჭვებო, თითქო მე არ შემეხებოდეს და ხმას არ ვიღებ, არ ვიღებ ხმას ამ ხელმწიფისათვის, რომელს გვირგვინიც და სივრცხლეც უძვირფასესი ავანკებრივ გამოსტაცეს ამ დაწვევლითა.

განა მსდელი ვარ? ენასათ, აბა, ვის გაქვთ სურვილი, მოსვიდეთ, ურცხვი დამიძახოთ და თავში ჩამერათ, თუნდა ეს წვერი დამავლიჯოთ, შირს მომეყაროთ, თუნდა სიცრუის ცილი ძაღად მავისრებინოთ, თუნდა ზირის-სასე შემიგინოთ?... ყველას ავიტან... ავიტან მეთქი... ვითომ არა? რა არის ჩემთვის შეურაცხ-ყოფა. მე ხომ მტრედის გულღვილი მიძვეს და არც ნაღველა გამანია რომ ვიგრძნო რამე.

ეს რომ არ იყოს, ყვავ-ყვარანნი ამა ჰეკუბისა ამ მონის მძოვრით აჭამდისაც უნდა დამეძლო. ოჰ, სისხლის მსმელო, გარყვნილებით აღსავსე, წუწკო, შიღწო, მურტალო, მოღალატე, უსინდისო!...

სწორედ ჰკვიდამ დავიცალე,—ვიმ ვაუჯცობა! ძვირფასი მამა მომიკლეს მე და ამის შეილსა შერის-ძიებად მიმიწვივეს ზეტაც, ჰეპსენელიც, მე გო უბრალო ღაზანგით გულის-ჯვარს ვიკვავ და იწვევლები, ვიგინები როსკიბ ქალივით.

ფუუ, ამ სირცხვილს! გამან, უნდა ჰკვი მოვიკრიფო: გამოეჩინა, რომ ბოღესაც ცოდავიანები თავიანთ ცოდავის მოგავსსა რასმე თატრში ნახვენ, გულ-დაჯოღინი მყის ამ ცოდავს თვითვე ამხელენ. გაცნის მოკვლასთან თუმც ისობა მეტყველებაცა, მაგრამ თვით ცოდავს სასწაულად შეჭქმინის დღადსა. მე ამ აქტორებს მამიჩემის მოკვლის მოგავსს რასმე ბიძიჩემის წინ გათამაშებ და თვალს ვადვენებ,

წელულსაც ერთგულად გავუხსენებ და თუ კი შეგონება, მამინ მე ვიცი, თვით გავიგებ მამინ ჩემს გზას.

იქნება მართლაც მე რომ ვნახე იგი ახრდილი ემძავიც იყო, და ემძავიც ხომ, როდესაც უნდა, შეუძლიან რომ სანაწირო სხე მიიღონ.

იქნება იმან განიზრახა ჩემი დაღუპვა; რადგან ჩემებრავს სეკიანს და სუსტს ქმნილებასზედ მაგნედ მოქმედობს ძლიერება ზვის სულისა.

სკობს რომ სანაწირო უფრო მტკიცე მეჭირავს სულში. ეს წარმოადგენს მე გამოძვლას მეფის სინდისის,

მოქმედება შესამე

სურათი I

(ოთხი სასახლეში)

(შემოდინ ხელმწიფე, დედოფალი, პოლონიუსი, ოფელია, როზენკრანცი და გილდენსტერნი.)

ხელმწიფე.

მამ ვერ შესძელით, ღანჯარაში ვერ შეამჩნიეთ, თუ რა მიზეზით მიუღია შეშლილის სხე. და საიგუისა ჩარ-ტუსილით აღმოფოთებული რისთვის იმწარებს იგი ასე მოვიდეს ცხოვრებას?

როზენკრანცი.

თვასი ჭკვიით-შეშლა აღვიარა თავის ზირითვე, მაგრამ მიზეზი ვერა ღონით ვერ ვათქმევინეთ.

გილდენსტერნი.

ასიც შეატყუეთ, ხელმწიფეო, რომ ეს გამოცდა საწევანდ დანა და სცდილობდა შორს გაგვგზომოდას ტყვიადმ შეშლილის კაცის სერხით, როდესაც კი ჩვენ მას მივიყვანდით თავის ჯავრის მიზეზის თქმამდე.

დედოფალი.

კარგად მიგიღოთ?

როზენკრანცი.

ჩინებულად, დიდის თავაზით.

გილდენსტერნი.

თუშინ თავის თავს, შევამჩნიეთ, ძალს ატანდა.

როზენკრანცი.

არა გუთხარა-რა თითონ, მაგრამ არც ერთს ჩვენს კითხვას

უზასუსოდან არ სტოვებდა, ჩემო ხელმწიფეო.

დედოფალი.

სომ არა სცადეთ, რომ გაგერთოთ იგი როგორმე?

როზენკრანცი.

როდესაც მასთან, დედოფალო, ვიასლებოდით, გზასზედ აქტორებს შევეყარეთ აქ მომავალთა და ეს ამბავი თვით ჰამლეტსაც შეატყობინეთ. ფრთად სანამდ მიიხნია და მეონი, ბრძანა, რომ ამდამდე წარმოადგენს გამამართვინარს. ის აქტორები სსასხლეში გასლავან ესლა.

პოლონიუსი.

სწორედ აგრეს და მეც მისოვ რომ მოვასხენოთ, ინებოთ და თქვენც წარმოებრძანდეთ წარმოადგენასზედ.

ხელმწიფე.

სიამოვნებით დავესწრები და დიდად ვხარობ, რომ ეგ სურვილი გეულს აღძვრია. გთხოვთ, ემაწვილებო, გადავუტ გერე განართოთ და წასახდისოთ.

როზენკრანცი.

ღმერთმა სსვაც ბევრი სამსახური შეგვამდებინოს.

(გაღიან როზენკრანცი, და გილდენსტერნი.)

ხელმწიფე.

წადი, გურტრუდა, სატროფო ჩემო, მარტო დაგეტოვებ ჩვენ მოვასხენოთ, რომ ჰამლეტი აქ გამოვიღოს და ოფელიას შევერება ვითომ შემთხვევით. პოლონიუსი და მე აქვე დავიმალავთ, როგორც ჯამუშნი დადგენილნი ვანარინებდ, თვით უჩინარნი, მაგრამ სსვების კარგად მსედველნი. მათსა შესუდრას, მისსა ქნევას მეის შეეტყობა, თუ იმის ტანჯვა სიევარუფის სეკდის ბრალა.

დედოფალი.

ესლავ მივდივარ.— ოფელია, ღმერთმა ინებოს, რომ მართლაც ეგე გულ-მიმტაცი შევნიერება იმის ჭკვიით შეშლის ბედნიერი მიზეზი იყოს. მამინ იმედი ეს მექნება, რომ სთონო ქნევით მას ჩვეულს გზასზედ დავეყნებ, ორთავ სლახენად.

ოფელია.

ღმერთმა ინებოს, დედოფალო, ნატურა ავისდეთ.

(დედოფალი გადის.)

პოლონიუსი.

შენ აქ იარე, ოფელია.—ჩემო სელმწიფეე,
აქეთ მობრძანდით, აქ დადგეთ.—

(ოფელიას.)

აჭა ეს წიგნი,
კითხე კითხულა. წიგნით სულში რომ დავცინასკეს,
შენი მარტოა ყოფნა აღარ ეუცნობა.
გასაყდისნი ვართ თუმი ამისთვის, მაგრამ კი სშირად
ფარისეულბით, კითხი-სათნო სხვის ჩვენებით
ჩვენს ეშმაკეულს ბუნებასაც წმიდანად ვსასვით.

ხელმწიფე.

(იქით.) ოჲ, რასაც ამბობ, მართლად, ყოვლად მართალი!
როგორ მწკვად ჭებუნს მისი სიტყვა ჩემს სინაღისსა!
ფერ-უმარლით წათხუნისის როსკივის სახე
არ არის ისე საზიზღარი, ვით ცოდვა ჩემი,
გამოსკეული ფერად-ფერად სათნო სიტყუებში.
მძიე ყოფილსარ, ცოდვის ტვირთო!

პოლონიუსი.

ჩემო სელმწიფეე,

მეონია, მოდის, შეეფარათ აი აქეთაქ.

(გაღიან ხელმწიფე და პოლონიუსი.)

(შემოდის ჰამლეტი.)

ჰამლეტი.

ყოფნა ... არ ყოფნა... საკითხავი აი ეს არის.
სულ-დიდს ქმნილებას რა შეჭყერის? ის, რომ ოტანკვოს
და აიტანოს მხარავ ბედის ნეპტრითა გმირა,
თუ შეებრძოლეს მოსვლავებულ უბედურებას
და ამ ბრძოლითა მოსპოს იგი?... მოსპოს სიცოცხლე...
ბოლო მოუღოს... დამინოს... სსვა არაფერი...
მერე ამ ძილით გათავდება ის გულის-ქნუნა
და ათასი სსვა ბუნებრივი უკუღმართობა,
რაც ხორც-შესმულს ადამიანს წილად-ხდომია.
განა ეს ბოლო სასატრელი არ უნდა იყოს?
მოკვდეთ სიცოცხლე... დავიძინოთ... რომ დავიძინოთ,
მერე სიზმრად იქ ენასეთ რასმე?... ძნელი ეს არის,
არ ვიცი მამინ რა სიზმრები მოგვეკლინება,
როს სიკვდილის ძილს მივეტევი და მოკვდებით
მოკვდავთ ცნობების მღელვარებას! აი ეს გვიშლის
და გრძელს ცნობებს ჩვენსას იგი გრძელს ტანჯვად ჭნდის.

ვინ მოითმენდა უამისოდ უამთა სიმწარეს,
მტარვალის ჩაკვრას, სიამაყის თავ-გასულობას,
ტანჯვასა მწკვას უარ-ყოფილ სიყვარულისას,
მართლ-მსაჯულების გვიანობას, მძლავრთ უემეობას,
შეურაცხყოფას ღირსეულის უღირსისაგან,—
მშვიდობის ზოგნა რომ შეგვეძლოს დანის ერთ დაკვრით.
ვინა ზიდავდა ვაფით, კენესით ამ სიცოცხლის ტვირთს,
რომ არა გვეხდეს იმის შიში, თუ სიკვდილ-შემდეგ
იქ რა ექნება, იქ, იმ ბნელსა და უცნობს მისარეს,
სადით არც ერთი მგზავრი უკან აღარ ბრუნდება.
ეს შიში გვიშობს ნების-ყოფას და უფრო ვრჩევობთ
შემოჩვეულის და ნაცნობის ჭირის ატანას,
ვიდრე უცნობის შესახედრად მისწრაფებას.
აი ასე გვხდის ღანრად ჩვენე ცნობიერება,
გაბედულობას მოსაზრება უსუსტებს შექსა
და სასახლეო ძლიერ საქმეთ დიდად განზრახულთ
წინ ეღობება.—ოფელია! ჩემად სსლას კი.—
მოისხენიე შენს ღოცვაში, ჭოი წმიდანო,
ჩემი ცოდვები.

ოფელია.

ამ ბოლოს დროს როგორ ბრძანდებით,
სელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

დიდად გმადლობთ, კარგად განსჯავართ.

ოფელია.

მე სასსოვრები რომ მაქვს თქვენგან, დიდი-სანა,
მინდოდა უკან მომერთმია, აი ისებეთ.

ჰამლეტი.

სცდებით, მე თქვენთვის არაფერი არ მომიცია.

ოფელია.

თქვენ კარგად იცით, რომ მიბოძეთ და იმ სასსოვრებს
ამოდ-სასმენი სიტყუებიც თან გამოატანეთ,
რომელთაც ძვირფასს ნაოთთ ღირსება გაუჩვენეს.
რაკი დაჭკარტეს სუნებებს, ნაოთნიც ინებეთ.
მდიდანს საჩუქარს სულ-გომელისა მიმღებისათვის
ფასი აღარ აქვს, თუ გამტეში გაგულცივდება.

ჰამლეტი.

აჭა აჭა, მამ შენ ზეტიოსანა ქალი ხარ!

ოფელია.

ბატონო ჩემო!

ჰამლეტი.

ლამაზიცა ხარ?

ოფელია.

რა გსურთ ბრძანათ, ხელმწიფის-შვილო?

ჰამლეტი.

ის, რომ თუ შატოასანი ხარ და ლამაზიცა, შენს შატოასნებას სილამაზესთან ხელი არ უნდა ჰქონდეს.

ოფელია.

სილამაზე შატოასნებაზედ უკეთესს ამხანაგს როგორ იშოვის?

ჰამლეტი.

მართლეს ამბობ: სილამაზეს უფრო ადვილად შეუძლიან შატოასნება გაიმარჯვლოს, ვიდრე შატოასნებამ სილამაზე თავის მრგავსად გარდაქმნას. უწინ ეს დასავჯურბელი არ იყო, მაგრამ ესლა კი დრომ მოიტანა. მე შენ ერთხელ მიუვარდი.

ოფელია.

მეც მჯეროდა თქვენი სიყვარული.

ჰამლეტი.

არ უნდა დაგეჟვრებინა. სათნოება ისე ვერ შეუთვინება ჩვენს დაბურბულს ბუნებას, რომ ამ სიბურის ნიშანი მანც არა დაგვრჩეს-რა. მე შენ არა მყვარებისარ.

ოფელია.

მით უფრო შემტდარი კუოფილვარ.

ჰამლეტი.

მონასტერში წადი, მონასტერში. რად გინდა ქვეყანაზედ ცოდვიანები გაამრავლო? აი თუნდ მეც, არა მგონია უშატოასნო კაცი ვიყო, მაგრამ იმდენი ნაკლულევანება მჭკეს, რომ ემჯობინებოდა, დედი-ჩემის მუცლიდამ არა შობილიყავ. მე მეტის-მეტად ამხარტავანი ვარ, ჭავრის-გადამხდელი, შატოის-მოყვარე: გულში იმდენი ავი განზრასკა მიტრიალებს, რომ გონებაში აღარ მეტევა, თვალით ვერ წარმომიდგენია და დროც არა მეოფინის მათ შესასრულებლად. რისთვის დაძვრებთან ჩემითანა სულდემულები ცისა და დედა-მიწის შუა? ჩვენ ვეღვანნი ნამდვილი მატყუარები ვართ. ნურც ერთს ნურას დაგვიჟვრებ. წადი მონასტერში.—ამაშენი სად არის?

ოფელია.

შინ გახლავთ, ხელმწიფის-შვილო.

ჰამლეტი.

კარები მაგრა ჩაუგეტე, რომ თავის სახლს გარეთ მასხარობა ვერსად შესძლოს.

ოფელია.

დმერთო მოწყალეო, შენ შეეწიე.

ჰამლეტი.

თუ ქმარს შეირთავ, ეს სიმწარე მზითვად გამომიტანება: ეინულსავით რომ უმანკო იყო და თოვლსავით წმინდა, მანც ცილის-წამება არ აცდებდა. გეუბნები, მონასტერში წადი. მშვიდობით, თუ მანცა და მანცა ქმარს შეირთავ, სულელი შეირთე, თორემ ჭკვიანებს კარგად ესმით, რა საშინელებასაც უმზადებთ იმას. მონასტერში წადი, წადი ჩქარა, მშვიდობით.

ოფელია.

მაღრო ციურნო, თქვენ დაუბრუნეთ თავის გონება.

ჰამლეტი.

ისიც კარგად ვიცი, რომ თქვენ მხატვრობას ძლიან მისდევთ. დმერთმა ერთი სახე მოგცათ და თქვენ მეორეს იკეთებთ. დასტით, თამაშობთ, დაჩურჩულებთ, მეტს სახელს უგონებთ ღვთისგან გაჩენილს ადამიანს და ამ უწესო ქტევის მიზეზად უმანკობას ასახელებთ. კარგი, ამაზედ ლამაზაგს თავი უნდა დავანებო. კიდეც ამან გამაჯიყა. მე გამობობ, ქორწილებს თავი დავანებოთ-მეთქი. ვინც კი ესლა დაქორწილებულია, უგელამ უნდა იცოდეს, ერთის გარდა. სხვები ისე დაჩენ, როგორც არიან. მონასტერში წადი მეთქი.

(გადის.)

ოფელია.

ოჰ, რა დიდებულს გონებას ეწია ბნელი! სასახლის თვალსა, ენა-მტკერსა, ვაჟ-გატობით სრულს, ამედსა და კარდს ამ შეეჩიერ სახელმწიფოსასა, სამაგალითოს ზნობის და ყოფა-ქტევისთვის! დაქმრო იგი და მე უნდა ყოვლად-ბედკარული მას გუჟურბდე; მას, სულგომელს და გონება-მაღლს,

ვისგან თაფლივით სამური აღთქმა მსმენია,
ესლა მკედრალს გაზსარულის წარისა მზგანსად,
შუედარებულს კოკორს დამზრალს სიგიჟის ქართი.
ვაი ჩემს ყოფას, რას ვხედავდი და აწ რას ვხედავ!

(შემოდინ ხელმწიფე და პოლონიუსი.)

ხელმწიფე.

არა, ეგ სენი სიყვარულის ბრალი არ არის
და ღანჯარკშიც კერ შუკატეე ჭკუიდანმ შეშლას,
თუძცა მის სიტყვებს დაღვება ცოტა კი ავლდა.
მაგას რაღაცა სუკდის თესლი გუულს ჩანხეკია
და სახიფათო უნდა იეოს, ვგონებ, იმ თესლის
აღორძინება. ამ ხიფათის ასაცილებლად,
მე მომივიდა უცებ აზრად, რომ ის საჩქაროდ
გავგზავნათ ინგლისს ასაკრეფად დარჩენილ სარკის.
ეგება ზღვებმა, უცხო მსარემ, უცხო სარეგებმა
გადაუფარონ უცნაური ეგ გულის-დარდი,
რაც მას გონებას უვადაებს, ცნობას უკარგავს.
ახა ამისას შენ რას მეტყვი?

პოლონიუსი.

სრული სიმათლე

ბრძანეთ, ხელმწიფე, თუძცა კიდეც მე ამას ვგონებ,
რომ დასაწყისი, დასაბამი იმის სუკდისა
უარყოფილი, განდევნილი, სიყვარულია.—
რაც ზრინცმა გითხრა, ოფელია, ვეკლა გავიგეთ,
გამეორებით ნულარაფერს გაიმეორებ.—
ჩემო ხელმწიფე, ვით გნებაგდეთ, ისე განსჯეთ,
მაგრამ მე ვგონებ, თუატრ შემდეგ, კარგი იქნება,
რომ დედოფალმა თვისი შვილი ცალკე გაისმოს
და მის ამბავი გამოკვითხოს, თუნდაც დასტუქსოს.
თქვენის ნება-რთვით მეც იქ ახლო დავიძლები.
თუ დედოფალიც ამ საუბრით კერას გახდება,
მაშინ, მეფეო, გაისტუმრეთ იგი თუნდ ინგლისს
და თუნდა სხვაგან გადაჭკარეთ.

ხელმწიფე.

ეგრე მოვიტყუო.

დიდავანთ სიგიჟეს კტირება მუდამ სიფრთხილე.

(გაღიან.)

სურათი II

(ოთახი იმავე სახანლეში.)

(შემოდინ ჰამლეტი და რამდენიმე აქტორი.)

ჰამლეტი.

გთხოვ ეს ლექსი ისე წარმოსთქვა, როგორც თი-
თონ გაჩვენე, თავისუფლებით და ძალა-დაუტანებლად.
მაგრამ თუ ისეთი ყვირილი მორთე, როგორც ზოგე-
რთა ჩვენს აქტორებს ზნეთა სკირთ, სჯობს ჩემი ლე-
ქსები ისევე ქუჩის გზირს ვათქმევიანო. ნუ გააზობ ჭყერს,
აი ასე, ხელების ქნევით და სიწყნარით მოიქვეც. რაც უნ-
და ენება ზღვასავით გუულში გილეჯავდეს, ქარიშხალსა-
ვით მრისხანებდეს და მორეკსავით გიტრიალებდეს, მაინც
საამო ზომიერება იქონიე. სულს მიწუხებს სწორედ,
როდესაც რომელიმე ასმასი და ჰარე-დასურული მოთა-
მასე თავის ღრიალით თავისსავე გნებათ-ღელვას ნაკუწ-
კუწად აჭნავს; როდესაც იგი ყურებს უჭკადავს დახად
მკუწრებლებს, რომელთაც მოსწონთ მხოლოდ ან გაუ-
გებარი უსიტყუო თამაშობა, ან მაღალი ხმაურობა. ამის-
თანა მოთამაშე სწორედ მათრასით სასტრელებულია; იგი
ტერმაცონსაც აჭარბებს და იროდესაც. თუ დემრთი
გრწამს, ამას ერძიე.

პირველი აქტორი.

თქვენი ბრძანება ასრულებული იქნება, ჩემო ხელ-
მწიფე.

ჰამლეტი.

ნურც ძალიან მოდუნდები და შენიე გონიერება
მრჩევლად იყოლე. მოქმედება სიტყვას შუეფერე და სიტ-
ყვა მოქმედებას. უფთხილდი ჩვეულებრივს სიწყნარეს არ
გადახვიდე, თორემ თუატრის მნიშვნელობას ხელს შეუშ-
ლი, თუატრის აზრი უწინაც. ეს ყოფილად და დღესაც ის
არის, რომ ბუნებას სარკედ გაუსდეს, სათნობას მისი
სახის-მეტყველება აჩვენოს, ბიწიერებას მისი უმზგავსოე-
ბა, დროებას და ხელს მათი ვითარება და ნაკვალევი.
თუ ეს დანიშნულება კერ შესარულა, ან თუ გადასმეტა,
იქნება რეგენები გაციინოს, მაგრამ გაგებულს ადამიანს
კი შეაწუხებს და კრთის გაგებულის შესედულობა უნდა
გერჩიოს მთელის თუატრისას. ოჭ, მე მინასკანან აქტო-
რები, რომელნიც სხვებს უქათ და ძალიანაც უქათთ,
მაგრამ, დემრთო შეგცოდე, არც ღანჯარკის კილო, არც
მისერა-მოსერა მათი ადამიანისას არა ჭგანება—არც
ქრისტიანისას, არ უსჯულოისას. ისე იტიმებოდენ და
ღრიალებდენ, გეგონებოდათ ბუნებას შვირდები ჭყოლია
და ამით შეუქმნათ ეს ადამიანები, მაგრამ კარგნი კერ
გამოსულან და იმისთვის ისე უმზგავსად ჭბამკენ კარობ-
რიობასაო.

პირველი აქტორი.

გონებ, ბატონო ჩემო, რომ ეგ ჩვეულება საკმაოდ შეცვალეთ.

ჰამლეტი.

შეგვალა რას ჰქვია, სრულიად მოსპეთ.—და თქვენს მსახურებსაც უთხარით, იმაზედ მეტს ნურას აღაშარებენ, რაც როდესი უწერთ; თორემ ზოგიერთნი უბრალო მათუბებულთა განაწინებლად მართავენ ხოლმე სითხითს, თუნდა იმ დროს საჭირო იყოს სრული ყურადღება პიესის რომელიმე მხელი ალაგის გასაგებად. ეგ მეტად უმართებულა და ამტკიცებს მხოლოდ იმ მსახურების საცოდანს თავმოყვარობას. წადით, მოემზადეთ.—

(აქტორები გადიან. შემოდის პოლონიუსი, როზენკრანცი და გილდენსტერნი)

რა ამბავი იცი, ჩემო ბატონო, ხელმოწიფე წარმოდგენას დაესწრობა?

პოლონიუსი.

ხელმოწიფე და დედოფალიც ესლავ აქ იხებებენ მობრძანებს.

ჰამლეტი.

მაშ წადი და აქტორები დააჩქარე.

(პოლონიუსი გადის.)

მალიან კარგს იზამთ, თქვენც წასვიდეთ და ხელი შეუწყეთ.

როზენკრანცი და გილდენსტერნი.

გიახლებით ბატონო ჩემო.

(გადიან როზენკრანცი და გილდენსტერნი. შემოდის ჰორაციო.)

ჰამლეტი

ოჰ, ჰორაციო, რა ამბავი იცი?

ჰორაციო.

მე გახსენით, ხელმოწიფის შვილია, თქვენდა სამსახურად.

ჰამლეტი.

მეწმუნე, ჩემო ჰორაციო, რომ შენისთანა ჰატიოსანი კაცი ჯერედ არ შემსვედრია.

ჰორაციო.

ჩემო ხელმოწიფე...

ჰამლეტი.

ნუ გვინია, გუფერბოდე!—
ან რა მამკეს შენთან საფურაო, რას გამოკელი?
შენი სიმიდდრე არის შენივე გონიერება
და მხოლოდ იგი განმეებს, გსურავს და განაწინებებს.
ან ერთი მითხარ, მიფერება ღარიბს რად უნდა?
დასაქრულ ენამ დეე ლოკოს ფუჭი სიმიდდრე,
მუხლის-თავები სშირის მოყრით შემოიცივითოს
ეჰ, სადაც დაქუცს სასუიდელო მოკლის რამე.
იცი რა გითხარ, იმის აქეთ, რაც ჩემმა გუელმა
თავის-უფლებს მოიპოვა ვაცთ გარჩევისა,
შენ მიგითიის და დაგებულა თავისის ბუქდით,
შენ, ვისაც ბერი გოტანჯნია, მგრამ არ იმხნეე;
არ იმხნეე არცა ბედის-წერომის, არც მისს წყალბას
და ორივესთვის თანაბრობით მადლობას სწირავ.
ნეტავი იმის, ვინც აგრეა შესავებული
გრძნობით, გონებით, ვინც საკრავად ბედს არ მსახურებს.
და იმის თითებს არ აყოლებს თავის გულის-თქმის.
აბა, მიხეენე ჯერ ისეთი კაცი მე სადმე,
რომელიც მონად ვნებათ-ლელვას არ განდომია
და მასაც შენებრ აქ ჩავისვამ, აქ გულის სიღრმეს.—
გრძლად მომივიდა ღაშარავი, სხვის თქმა მიხდოდა:
მეფის წინაშე წარმოდგენას არის ამაღამ,
წარმოდგენენ იმ ამბის მზგავსს, რაც ამის წინად
მე შენ გაცნობე მამიემის სიკვდილ შესასებ;
და ამას ვთხოვ, ის სურათი რომ დაიწეება,
განუმორებლად ბიძანემსედ თვალი გეჭიროს.
თუ დაფარული მისი ცოდვა მაშინ ან ენით,
ან მიხერა-მოხერით არ გამხილდა,—უნდა დავრწმუნდე,
რომ სწორედ ავი-სული იყო, რაც ჩვენს ვნახეთ
და ჩემს ოცნებას მისთვის აგრავს შავი და ბნელი,
როგორც სამსკედლოს ეულვანისას. ფრთხილად იყავი
და მეც თვალებით ჩაკვლდომი მისს შირის-სასეს.
მასუკან იმის ქტევა ერთად ავწონ-დავწონოთ.

ჰორაციო.

მე მზად განლაგართ და გარწმუნებთ, თუ რომ ის შესძლებს და მოპარვითა თავის გრძნობას იმ დროს დამალავს, მე მივისრია და მე გიზღავთ მაშინ ნაშარვეს.

ჰამლეტი.

ბერ მოდიან, წარმოდგენას უნდა უყურონ. შენს ალაგს დადექ,—არ მიხდა, რომ შემსტყონ რამე.